

Los Hechos De Los Apostoles

¹ Noho jariapari ca cartá tsi Jesú yoati mi qui ë quënëniquë. Quënëxo tsi jatiroha ca Jesú anina, ja tiisimayonina, tihi cabo mi bax ë quënëniquë, naa jahuë yonoco ja chitahëhuatiya rohari ja tërononiquë rohari. ² Tihi tsi ë quënëni quiha. Jama, tërononox pari tsi quiha ja bini ca rabëti bo Jesú tiisimaniquë Espíritu Santo chamá no. ³ Jasca, bësohax huëstima tsi quiha jato qui ja jisiquiniquë. Cuarenta bari no tsi quiha jato bëta ja ini quiha. Jato bëtapama tsi quiha Diós otoi ca yoati ja chani-chaniniquë.

⁴ Jahuë rabëti bo ya rabënapama tsi quiha jato qui ja nëcaniquë:

—Jari Jerusalén ax riquiyamacana. Nëa xo tsi manaparicana, naa noho Jahëpá mato qui raacatsai ca quëshpi na. “Espíritu Santo raaquia” i ja ni quiha, naa mato ë yoani jascaria. ⁵ Jënë tsi mato Juan yamabá ashimaniquë. Jama, ichariama bari no tsi Espíritu Santó tsi ashimahacaxëqui mato ra —nëa tsi jato qui Jesu nëcaniquë.

Mana Jesu tërohacanina

⁶ Jabi Jesu ya rabënapama tsi quiha jahuë rabëti bá nicaniquë:

—¿Jaboqui tsi Israél cabo qui jato mai jahari axëhai, Ibobá? —i ja qui jaca niquë.

⁷ Jatsi Jesú jato quëbiniquë:

—Bari bo, fecha bo, tihi cabo janati Ibo tsi xo noho Jahëpa ra. Toa bari fecha bo cahënoma xo mato ra. ⁸ Jama, ma cahëxëti ca tsi xo naa: Mato qui Espíritu Santo jono tsi chama bixëqui mato. Jatsi caxëqui mato ëa yoati chanixëna. Jatsi Jerusalén, jatiroha ca jodioba mai, samariaba mai, nëama ca carayanaba mai, tihi cató tsi ëa yoati chanixëqui mato ra —i jato qui Jesu niquë.

⁹ Chanihax tsi quiha nai qui ja tërohacanicuë. Ja tëronono tsi quiha ja tsaya-tsayacanicuë. Jatsi quiha tsëmo qui ja jiconicuë. Caquë ra. Jisnoma ja ini quiha. ¹⁰ Jabi ja tëronohai ca ja tsaya-tsayacano tsi quiha dos ca ángel bo jisiquinicuë jato tahë no. ¹¹ Jisiquihax ja nëcacanicuë:

—¿Jëniriahax nëá tsi niicanai pa, naa nai tsaya-tsayacanaina, Galileá ca joni bá? Jotëquëxëhi quiha naa mato ó ax tëronohax ca Jesu yoi ra. Ja tëronohai ca ma jisquë. Toca tsi jahari joxëhi quiha ja bacaxëquë no —i jato qui ángel bo niquë.

Matías ja bicanina Judas iti biti

¹² Maca Olivo Ya jisbëria tsi quiha Jerusalén qui ja bacacanicuë, naa jahuë Chani chitahëhuati ibo bo. Cariama quiha. ¹³ Yaca qui cahëhax tsi quiha jato naquëtë qui ja jicocanicuë. Mana jato racati ini quiha. Toá tsi ja manicanicuë, naa Pedro, Jacobo, Juan, Andrés, Felipe, Tomás, Bartolomé, Mateo, Alfeo baquë Jacobo, Simón, naa gobierno pasomaha chaninish cato, Jacobo noma Judas. ¹⁴ Toá tsi iniquë yoxa bo ri, naa Jesu jahëhua, jahuë noma bo, tihi cabo.

¹⁵ Toatiyá tsi quiha Pedro niiniquë chahahua-canaibo qui chanixëna. Toá tsi ciento veinte ca nohiria mani ini quiha. Niihax ja nëcaniquë:

¹⁶ —Jatihuahacati nori quiha Quënëhacanish cabo iquë ra, naa Espíritu Santó David yamabo chanimanina. Jabi Judas yamabá, naa Jesu qui tsamicanish cabo mëpinish cató ani ca yoati David yamabo chanini quiha. ¹⁷ Jasca, no bëta Judas yamabo yonocobëquinapaoni quiha. ¹⁸ Jama, ja ani ca yoi ca quëshpi tsi parata ja bini quiha pë. Bixo tsi quiha mai pistia ja copini quiha. Toá tsi ja rësoniquë paquëhax na. Poshini quiha jahuë jatoquë. Jatsi jahuë poco xapaquëni quiha. ¹⁹ Jatsi quiha “Mai Jimi Ya” toa mai Jerusalén ca nohiria bá quënaniquë nicaxo na. Jato joí tsi quiha “Acéldama” ja icani quiha. ²⁰ Tsayacahuë. Nëca tsi quiha salmos libro ó tsi David yamabá quënëni quiha:

“Yoshihuahacaxëti xo jahuë xobo.

Toá tsi nohiria racayamano”

i ja ni quiha.

‘Jasca,

“Jahuë yonoco huëtsá bino”

ii quiha Judas yoati na.

²¹ ‘Ja tsi xo toa huësti ca joni no bixëti xo jahuë yonoco iti ja bino iquish na. Jasca, no bëta inish ca ja iti nori quiha, naa Jesu ya co-copaonish cato.

²² Juan yamabá Jesu ashimani ca jisni ca ja iti xo. Jasca, jatiroha ca Jesús ayonina, no quima ax ja mëbihacanina, tihi cabo jisti nori ja iti xo. Jasca, “Bëso xo Jesu” i ja xëti nori quiha no bëta —nëa tsi Pedro nëcaniquë jato qui.

²³ Jatsi quiha dos ca joni bo ja bicaniquë. Bichi tsi quiha ja bëhoxcaniquë:

²⁴ —Jatiroha ca joni ba shina naispiqui mia ra. Nëá xo dos ca joni bo. ¿Jëni ca joni mi bichi? Noqui jismahuë ra, ²⁵ naa Chani chitahëhuati iboba yonoco ja ano. Jabi naa yonoco Judás ni-abëriani quiha rë jahuë iti qui caxëna —nëa tsi ja nëcacaniquë bëhoxhi na.

²⁶ Jatsi quiha suerte bo ja acaniquë cahëxëna. Bëboniquë Matías. Bëbohax once ca Chani chitahëhuati ibo bo qui ja riiniquë.

2

Espíritu Santo jonina

¹ Fiesta Pentecostés icanai ca bari tsëquëquë tsi quiha naquëtë tsi chahahuacanaibo tëquë mani iniquë. ² Manipama tsi quiha nai ax johai ca yoshi chamaxëni ca pacotsa ja nicacaniquë. Rëamëni quiha xobo, naa ja tsahocanai cató no. ³ Jatsi quiha chihi jana jisiria ca ja jiscaniquë. Jatiroha cabo qui naa chihi jana japacaniquë mapëxëhax na. Jato mapo tëquë ó nii ja icani quiha. ⁴ Jatsi quiha Espíritu Santo ja rëahacacaniquë. Rëamëhax joi jamëri tsi chanitsijacaniquë, naa Espíritu Santó jato chanimahai cató no.

⁵ Toatiyá tsi quiha Jerusalén tsi huëstima ca jodi-obo racahi iniquë, naa país huëtsa bo ax bëcanish cabo. Dios noicanaibo ja icani quiha. ⁶ Naa yoshini pacotsa ja nicacaniquë jato ri. Nica-hax tsi quiha ja quëtsocaniquë. Jatsi ja shinarisiquicaniquë, jato joi yoi bá tsi ja chanicanai nori quëshpi na. ⁷ Jatsi ja ratë-ratëcaniquë:

—Jisna. ¿Galileá ca joni bo ma ni naa chanicanaibo pa? ⁸ ¿Jënahuariaxo raca noba joi yoi tsi nicahi ni noa sa? ⁹ Nëá xo Partia joi jaya cabo. Nëá xo Media joi jaya cabo. Nëá xo Elam joi jaya cabo. Jasca, nëá xo Mesopotamia, Judea, Capadocia, Ponto, Asia, tihi ca maí ca nohiria joi bo ra. ¹⁰ Jasca, nëá xo Frigia, Panfilia, Egipto, tihi ca mai ax bëcanish cabo. Nëá xo Africa ó ca Cirene ori ax becanish cabo ra. Jasca, nëá xo Roma ax bëcanish cabo, jodioba arati jabi binish ca carayanabo ri. ¹¹ Jasca, tobi Creta, Arabia, tihi ca mai ax bëcanish cabo. Noba joi yoi bá tsi chanicani quiha pa. Anomaria ca Diós aca ca noba jói tsi yoacani quiha ra —nëa tsi quiha naa nohiria nëcacaniquë.

¹² Jatsi quiha ja ratëyocaniquë. Ratëhax,

—¿Jënahuaría ni sa? ¿Jënipihi ni? —i jaca niquë chaninahi na.

¹³ Jama, huëtsa bá osa-osacanicuë nicaxo na.

—Huëstima ca jënë ja ayocaquë iqui noa. Pahëquë naa joni bo ra —i jaca niquë rë.

Nohiria bo qui Pedro chaninina

¹⁴ Jatsi quiha Pedro niiniquë once ca Chani chitahëhuati ibo bo ya. Niihax chanitsijanicuë joi pistiamá no.

—Ea nicacana, ëbë xatë bá, Jerusalén ca racacanaibá. ¹⁵ Naa joni bo pahëha ca quëscahuai mato pë. Pahëyama ca xo iquia. ¿Jënahuariahax ja pahëcana? Tsayacapa. Huëaquë tsi, naa a las nueve roha tsi xo ra. ¹⁶ Jama, ma jisi ca yoati Joel yamabá quënënicuë ra. Ja yoani ca tsi xo naa:

¹⁷ “Jaroha ca barí tsi nohiria bo tëquë qui noho Shina japaxëquia ra”

ii quiha Dios.

“Jasca, ëa yoati tsi chanicaxëcani quiha mato baquë bo, mato jahi bo ri.

Jasca, tënamëcaxëcani quiha mato shinapayo bo.

Jasca, namacaxëcani quiha mato siri bo.

¹⁸ Jasca, noho yonati bo, naa joni bo, yoxa bo, tihi cabo qui noho Shina japaxëquia ra toa bari no.

Jatsi ëa yoati tsi chanicaxëcani quiha ra.

¹⁹ Jatsi naipá ca jistiria bo, maí ca jisti bo, tihi cabo jismaxëquia.

Tobixëhi quiha jimi, chihi, chihicohini

²⁰ Jasca, tsëmonaxëhi quiha bari.

Shininaxëhi quiha oxë, naa jimi jascaria.

Tocaxëhi quiha ra, Ibo johai ca bari tsëquënox pari no.

Anomariaxëhi quiha toa bari ra.

²¹ Jasca, xabahamahacacaxëcani quiha Iboja janë quënacaxëcanaibo tëquë”

ii quiha Dios; nëa tsi Joel yamabá quënëniquë.

²² ‘Ea nicaparicana, Israél ca joni bá. Jahuë Jesu, naa Nazarét ca Jesu qui chama Diós aniquë ra. Toca tsi quiha Diós raani ca ja iqui ca ma jisma-hacanicuë, Dios chamá tsi jistiria bo ja ani cató no. Jisti bo ja aniquë ra mato bëtaquí na. ²³ Jabi naa joni mato qui mëahacanicuë, Dios shinana, naa jaha ja quëëni ca ja ini quëshpi na. Jatsi carayan-abo yaxo tsi cruzó tsi naa joni ma tooxanicuë. Naa joni ma namënicuë iquia. ²⁴ Jama, jahuë Jesu Diós bësotëquëmaniquë iquia. Bësoyama caba iti quima ax ja paquëmahacani quiha ra. Bëbotimaxëni ja rësohai ca ini quiha. ²⁵ Jabi Jesu yoati tsi David yamabo nëcaniquë:

“Ea bēsojó ca Ibo ë jisquë.

Ea jisbëriyamahi quiha.

Ja iqui tsi shina-motsiquiyamaxëquia ra.

²⁶ Ja tsi xo toa shina-raniquia.

Anomaria xo noho Ibo iquia ranihi na.

Rësohax bësotëquëti ó pasoquia ra.

²⁷ Bësoyama caba iti ó tsi ëa jisbëriyamaxëqui mia ra.

Jasca, mi chama iqui tsi poroyamaxëhi quiha mi yonati jiaxëni cato.

²⁸ Bësoti quinia ëa mi jismaquë.

Jasca, ëa ranihuaxëqui mia, mi bëta ë xëquë no”

i jahuë Jahëpa Dios qui Jesu ni quiha David yamabá quënëni cató no.

²⁹ ‘Bëró tsi mato qui chaniquia, ëbë xatë bá. Nicacana. Siri tsi David yamabo yoi rësoniquë.

Ja maihuahacanicuë. Jasca, tobi quiha no bëta jahuë mai. ³⁰ Jabi Dios shina cahëxëni ca David yamabo iniquë iquia. “Mi चाहितaxocobo huësti

ca janaxëquia, mi trono xo tsi ja yonano” i ja qui Dios ni ca ja cahënicuë. Jasca, quiayama-

hai ca Dios ini ca ja cahënicuë. ³¹ Jabi rëquë ca xaba tsayahi David iniquë Cristo qui. Diós axëti

nori ca cahëhax tsi quiha Cristo bësotëquëxëhai ca yoati ja chaninicuë. Bësoyama cabo iti ó tsi

ja niabëriahacayamaxëhaina, jahuë yora poroyamaxëhaina, tihi cabo yoati David chanini quiha.

³² Dios tsi xo toa naa Jesu icanai ca Bësotëquëmati Ibo. Ja bësotëquëyamëquë ra. Tihi ca tsi xo toa

no yoahaina ra, naa noqui tëquëta. ³³ Jasca, jahuë Jesu Diós oquë-oquëhuaniquë ra. Jaboqui

Dios mënëcayá tsi tsaho xo ra. Jaquirëquë Espíritu Santo jahuë Jahëpa quima Jesús biniquë. Bixo

tsi quiha noqui ja japaniquë, naa Diós yoani jascaria. Jabi noqui Espíritu Santo japahacahai ca tsi xo toa ma tsaya-tsayahaina, ma nica-nicahaina ra. ³⁴ Tsayacahuë. Nai qui teronoyamaniquë noba David yamabo. Jama, nëca tsi ja quënëniquë noba Jesu yoati na:

“ Noho mënëcayá tsi tsahotsina,

³⁵ mi chama nama tsi mia pasomaha cabo ë janaxëquë rohari’ i noho Ibo qui Ibo Dios ni quiha”

nëa tsi David yamabo nëcani quiha.

³⁶ Jatsi jatiroha ca Israél ca nohiria bá jabija ca cahëno ra. Ma tooxani ca Jesu Diós oquëhuaniquë ra. Noba chama, noqui Xabahamati Ibo, tihi cabo Diós jahuë Jesu manëmaniquë —nëa tsi nohiria bo qui Pedro nëcaniquë.

³⁷ Jatsi Pedró yoani ca nicahax tsi quiha ja cohuënacanicuë. Cohuënahax,

—¿Jënhuaxëhi ni noa ra, noba xatë bá? —i Pedro, Chani chitahëhuati ibo bo, tihi cabo qui jaca niquë.

³⁸ Jatsi Pedró quëbiniquë:

—Mato jocha quima Dios quiri bësocana. Jasca, Jesu janë tsi ma ashimahacaxëti xo. Tocacana, mato jocha masahacano iquish na. Jatsi mato qui Espíritu Santo axëhi quiha Dios ra. ³⁹ Mato, mato xocobo, carayanabo, tihi cabo qui Espíritu Santo acatsi quiha, mato qui jahuë Chani acacani iqui na. Bixëhi quiha noba Ibo, Diós quënëni cabo tëquë —nëa tsi nohiria bo qui Pedro nëcaniquë.

⁴⁰ Chanipama tsi quiha jato ja yoba-yobanicuë:

—Jochahuaxëneria ca nohiria bo quima tsëquëcana, xabahamahacaxëna —iquina.

⁴¹ Jatsi quiha ashimahacanicuë jahuë chani chahahuanish cabo. Toa barí tsi quiha chahahuacanaiba maxo qui tres mil ca nohiria riiniquë ra. ⁴² Chahahuaxo tsi quiha Chani chitahëhuati ibobá tiisimani ca ja nica-nicacanicuë. Jia tsi quiha ja rabëna-rabë nabëquicaniquë. Rabënaxo tsi quiha Dios shiati ja nëtocanicuë. Jasca, Dios qui ja bëhox-bëhoxcaniquë.

Jariapari ca chahahuacanaibo

⁴³ Toatiyá tsi quiha huëstima ca jisti bo jahuë Chani chitahëhuati ibobá aniquë. Jatsi ratëyoniquë nohiria tëquë, tsayahi na. ⁴⁴ Jasca, racanabëquiniquë chahahuacanaibo tëquë. Racanabëquihax tsi quiha jato jahuë bo tëquë ja xatënacanicuë. ⁴⁵ Jato jahuë bo ini axo tsi quiha noitiria cabo qui parata ja acanicuë. ⁴⁶ Jasca, jatiroha ca barí tsi quiha jodioba arati xobó tsi ja cati-caticanicuë Dios qui araxëna. Jasca, jato xobo xo tsi quiha shiati ja pi-pipaocanicuë. Jasca, ja ori quibëquinapaocanicuë ranihax na. Ja huashiyamacani quiha. ⁴⁷ Jasca, jia tsi Dios ja ocagua-ocahuacanicuë. Nohiria qui jia jato jabi ini quiha. Jasca, jatiroha ca barí tsi quiha nohiria xabahamahacanicuë. Jatsi iglesia qui ja riicaniquë chahahuahax na.

3

Catëjo tahë jaya ca jënimahuanina

¹ Huësti barí tsi quiha Pedro, Juan, tihí cabo jodioba arati xobo-xoboria qui bocanicuë bëhoxhi na. A las tres ja ini quiha, naa jato bëhoxti hora.

² Jabi toá tsi arati xobo caití tsi quiha, naa “Caiti

Jiaria” icanai cató tsi quiha joni noitiria ca tsaho iniquë. Catëjo ca tahë yoi jayanish ca ja ini quiha. Jatiroha barí tsi toá tsi ja janahacani quiha, parata bënariati. ³ Jatsi arati xobo-xoboria qui Pedro, Juan, tihi cabo jicohai ca ja jisniquë. Jisi tsi,

—E qui parata ahuë —i jato qui ja niquë.

⁴ Jatsi joni Pedro Juan bëisniquë. Bëis-hax ja qui Pedro chaniniquë:

—Noqui bëishuë iquia —iquiina.

⁵ Jatsi quiha joni tsaya-tsyaniquë. Parata ó ja pasoni quiha. ⁶ Jatsi Pedro ja qui nëcaniquë:

—Parata yama ca ëa xo naa. Jama, mia mëbicasquia. Nazarét ca Jesucristo tsi xo toa chama jaya cato. Jahuë janë tsi tapitsina iquia —i ja qui Pedro niquë.

⁷ Jatsi jahuë mëquë mënëcayá tsi Pedró biniquë. Bixo tsi quiha toa joni ja joimaniquë. Chamatapini quiha jahuë tahë. Jënima jahuë jopoto ini quiha.

⁸ Jatsi joni biisiniquë. Jahuë tahë tsi ja niiniquë. Jatsi co-cotsijaniquë. Jatsi quiha Pedro, Juan, tihi cabo ya arati xobo qui ja jiconiquë jaa ri. Copopama tsi quiha Díos ja oachua-ocahuaniquë, biisi-biisixo na. ⁹ Ja cohaina, Dios ja ocahuahaina, tihi ca tsi quiha toá ca maní ca nohiria bá jisniquë. ¹⁰ Parata bënaxëniria cato, naa “Caiti Jiaria” icanai cató ca tsahopaohax ca joni ja iqui ca cahëhax tsi ja ratëyocaniquë.

—¿Jënahuariahax ja jënimahuahacaha sa? —i jaca niquë tsayahax na.

Arati xobó tsi Pedro chaninina

¹¹ Pedro, Juan, tihi cabo parata bënaxëniria cató achaniquë. Achajahuano tsi quiha jato qui nohiria bo jabayoniquë tsayacatsi na. Portal de Salomón ícanai cató tsi ja quëtsocani quiha. ¹² Jatsi nohiria bo jisi tsi quiha jato qui Pedro chaniniquë. Ja nëcaniquë:

—¿Jëniriahax ratëcanai pa? ¿Jëniriixo tsi noqui tsaya-tsayacanai sa? Noba chamá tsi naa joni no tapimayamaquë ra. ¿Jënahuariixo noba mëstë ca jabí tsi naa joni no jënimahuana ra? ¹³ Dios, naa noba Abraham yamabo, noba Isaac yamabo, noba Jacob yamabo, tihi caba Diós jahuë yonati Jesu oquëhuaniquë ra. Jabi naa jasca ca Jesu Pilato qui ma mëaniquë pë, ja namëhacano. Jatsi Pilató paquëmacasquë tsi quiha “Anoma. Paquëmayamahuë” i ja qui ma niquë ra. ¹⁴ Mato ti tsi xo toa jocha yama ca Mëstëxëniria ca niati ibo-iboria bo iquia. Niixo ati ibo-iboria ca joni ma baaniquë rë, paquëmahacati. ¹⁵ Mato ti tsi xo toa nohiria Bësomati Ibo-iboria acanaibo iquia. Jama, naa acacanish ca Jesu Diós bësotëquëmaniquë ra. Jabija tsi xo naa no yoahaina iquia. Parayamaqui noa. ¹⁶ Naa joni, naa ma tsayahai ca joni jënimahuahacaquë ra, naa jasca ca Jesu janë no. Naa ma cahëhai ca joni tapimahacaquë ra, toa janë qui ja chitimiha cató no. Tsayacahuë.

¹⁷ ‘Jisa, noho xatë bá. Tonia cahëxoma tsi ma tocaniquë iquia, naa mato rëquënniti ibobá ani jascaria. ¹⁸ Jama, toca ca quiniá tsi quiha ja yoacani ca Diós jatihuaniquë, ma tocani cató no. Naama tsi quiha Cristo yoati tsi jahuë Chani yoanish cabo chanini quiha, “Tënëxëti xo Cristo”

iquiina. ¹⁹ Jatsi jaboqui mato jocha quima Dios quiiri bēsocana ra, mato jocha masahacano iquish na. ²⁰ Jatsi mato ranihuaxēhi quiha Ibo Dios. Jasca, mato bax ja bini ca Xabahamati Ibo, naa jahuē Jesu mato qui raaxēhi quiha. ²¹ Jama, jaboqui naipá tsi ja chitēpariti xo ra. Jariapari tsi tsēquēxēti xo jatiroha ca paxahuahacatiya, naa Dios Chani yoanish cabá tsi Diós yoani jascaria. ²² Moisés yoani ca nicacana. Ja nēcani quiha: “Mato qui Dios Chani Yoati Ibo-iboria raaxēhi quiha Dios ra, naa mato qui ēa ja raani jascaria. Mato jimibo huēsti ca yoi ixēhi quiha naa joni ra. Ja yoahai ca tēquē ma nicaxēti xo. ²³ Jasca, Dios nohiria bo quima aquēquēmahacaxēti xo toa joni chani nicayamacanaibo. Nicayamahax quēyohacacaxēcani quiha” tihī ca tsi i Moisés ni quiha ra.

²⁴ ‘Jabi naa xaba yoati tsi Dios Chani yoanish cabo tēquē chanipaoni quiha, naa Samuel yamabo tiya rohari cabo. ²⁵ Jasca, naa Dios Chani yoacanish caba chahitaxocobo xo mato ra. Mato qui Dios Chani acacani quiha jaari, naa mato naborēquēbo qui ja acacani jascaria. Jariapari tsi quiha Abraham yamabo qui Dios Chani acacaniquē, naa “Chahitaxocobo jayaxēqui mia. Toa baquē tsi shomahuahacaxēhi quiha maí ca nohiria bo tēquē” i ja qui Dios nina. ²⁶ Jatsi mato jodiobo qui pari tsi quiha jahuē yonati yoi Diós raaniquē mato shomahuaxēna. Mato jocha quima mato casomacatsi quiha ra –nēa tsi quiha Pedro nēcaniquē nohiria bo qui.

4

Jodiobo yosibo bësojó tsi Pedro, Juan, niinina

¹ Jari nohiria bo qui ja chanicano tsi quiha bëcaniquë arati ibo bo, arati xobo obëso ca capitán. Jasca, bëcaniquë saduceobo icanai ca chama bo ri, naa “Bësotëquëyamaxëhi quiha nohiria” icanaibo.

² Jato qui yoi ini quiha toa nohiria bo qui Pedro, Juan, tihi cabá tiisimanina, Jesu bësotëquëmahacani nori yoahi ja icani quëshpi na. Jato qui yoi toa chani ini quiha, nohiria bësotëquëyamaxëhai ja quëscahuacani quëshpi na. Jatsi Pedro, Juan, tihi cabo qui ja caxacanicuë. ³ Caxahax tsi quiha jato qui ja tsamicanicuë. Caquë quiha bari. Ja iqui tsi preso qui jato ja nanëcaniquë huëaquë copixëna.

⁴ Jama, huëstima cabá chahahanicuë jato chani nicaxo na. Cinco mil ca joni bo tahë ja icani quiha.

⁵ Huëaquë tsi quiha jodioba chama bo catiniquë, naa jato yosibo, jato yoba tiisimacanaibo. ⁶ Toá tsi quiha Anás, naa jato arati ibo-iboria iniquë jaa ri. Jasca, toá tsi quiha Anás jimibo iniquë jato ri, naa Caifás, Juan, Alejandro, tihi cabo. ⁷ Catixo tsi quiha jato nëpax tsi Pedro Juan ja nimacanicuë nicaxëna. Nimahax,

—¿Jënhuaxo tsi naa joni ma jënimahuahitaha sa? ¿Jahuë chama ya ni mato ra? ¿Tsohuë ni toa naa chama mato qui ati ibo ra? —i jato qui jaca niquë.

⁸ Jatsi quiha Espíritu Santo rëamëxo tsi Pedró quëbiniquë:

—Noqui nicacana, nohiria chama bá, yosibá.

⁹ ¿Naa noitiria ca joni no mëbihitaha ca yoati tsi noqui nicacana sa? “¿Jënhuariahax naa joni jënimahuahacaha sa?” ¿ii ni mato ra? ¹⁰ Jënima

quiha. Ma cahëyoti xo. Cahëxëti xo Israél ca nohiria bo tëquë ri. Nazaret ca Jesucristo chamá tsi ja jënimahuahacahitaquë ra, naa ma tooxani ca jasca cato chamá no. Ja tsi xo toa Diós bësomanina. Jesu chama iqui tsi mato bësojó tsi nii quiha naa joni ra. ¹¹ Jabi naa jasca ca Jesu yoati tsi chanihi quiha Quënëhacanish cabo ra.

“Oquënaxëhi quiha yosibá niaha ca Maxaxa ra.

Oquë-oquëria ca manëxëhi quiha”

ii quiha ra. Jabi Jesu tsi xo naa maxaxa ra, naa ma niani cato. Jama, naa maxax jascaria tsi ja oquënani quiha. ¹² Oquë-oquëria ca tsi xo naa ra. Yama tsi xo Xabahamati Ibo huëtsa ra. Ja huësti ca tsi xo Jesu. Jaroha ca tsi xo toa Diós noqui acana noqui xabahamati —nëa tsi quiha chama bo qui Pedro nëcaniquë.

¹³ Chama ya tsi Pedro, Juan, tihi cabo chanini nori ca jisi tsi toa chama bo ratërianiquë. Jasca, escuela qui ja boyamacani nori ca nicaquí tsi Jesu rabëti bo ja icani nori ca ja cahëcaniquë.

¹⁴ Jama, Pedro, Juan, tihi cabo ya niilai ca jënimahuahacahitahax ca joni jisi tsi quëbiti ja cahëyamacani quiha. Ja iqui tsi jato qui quësoti mëtsama ja icaniquë. ¹⁵ Jatsi quiha naquëtë cacha jato ja raacaniquë jamëhax chaninaxëna. Raahax,

¹⁶ —¿Jënahuariaxëhi ni noa sa, naa joni bo qui? Naa anomaria ca jisti naa joni bá acahitaha ca cahëhi quiha Jerusalén ca nohiria bo tëquë rë. ¿Jënahuariahax “Oca ma xo” i no na ra? ¹⁷ Naa jahuë bo nohiria bo qui pacanamitsa rë. Jato no jënëxëti xo ra. Jatsi jato no yobano, Jesucristo janë tsi ja chanitëquëpistiariacano —i jaca niquë chaninahi na.

18 Jatsi quiha Pedro, Juan, tihi cabo ja quënacanicuë. Quënaxo tsi quiha jato ja yobacanicuë:

—Nohiria bo qui Jesu yoati tsi ma chanitëquëyamano ra —iquiina.

19 Jama, Pedro, Juan, tihi cabá quëbiniquë:

—Shinaparicana. ¿Tsohuë nicayoixëhi ni noa ra? ¿Mato ni? ¿Dios ni? 20 ¿Jënahuariaxo no chanihai ca no jënëna ra? No jïsnina, no nicanina, tihi cabo yoati tsi no chaniti xo ra —i jato qui Pedro Juan niquë.

21 Yobatëquëxo tsi quiha chama bá jato paquëmaniquë. Jabi nohiria bo qui raquëquí tsi Pedro, Juan ja copiyamacani quiha. Jabi naa jënimahuahacanish ca joni quëshpi tsi Dios ocahuahi nohiria bo iniquë. 22 Anomaria toa jisti ini quiha. Cuarenta año bo huino toa jënimahuahacanish ca joni ini quiha.

Dios qui chahahuacanaibo bëhoxnina

23 Jisbëria tsi quiha jato nohiria yoi bo qui Pedro Juan bocanicuë. Jatsi quiha arati ibo bo, yosibo, tihi cabá yoani ca jato ja yoacanicuë. 24 Jatsi quiha Dios qui ja bëhoxycanicuë nicahax na:

—Mia ri tsi xo Ibo-iboria. Mia ri tsi xo toa naipa, mai, ia, tihi cabo Nëhohuati Ibo ra. Jahá cabo tëquë mi ani quiha ra. 25 Jasca, mia ri tsi xo toa Espíritu Santó tsi noqui chaninish cato, naa noba naborëquëbo David yamabo mi chanimaniquë no: “¿Jënihax tsi caxahi ni carayanabo pë?

¿Jënixo mahitsa tsi shina-shinahi ni nohiria bo ra, Dios pasomaha yoi ca axëna?

²⁶ Shomahuahacacani quiha maí ca rey bo rë, iquinaxëna.

Caticani quiha país ca chama bo rë, Ibo Dios, jahuë Xabahamati Ibo, tihi cabo pasomaha iquinaxëna”

i David yamabo ni quiha.

²⁷ “Tocapiyamëquë ja yoanina iquia. Naa noba yaca yoí tsi Herodes, Poncio Pilato, tihi cabo chaniyamëquë carayanabo, Israël ca nohiria bo, tihi cabo ya. Chaninaxo tsi quiha mi yonati mëstëxëni ca Jesu, naa noqui mi raani ca ja namëcasjahuacanicuë pë. ²⁸ Jatsi quiha ja tocacanicuë. Jabi mi planes, naa mi chamá tsi acacani ca planes roha ja acani quiha, mi shina ja ini quëshpi na. ²⁹ Jabi jaboqui mi yonati bo roamiscani quiha pë, Ibobá. Jama, noqui, naa mi yonati bo mi chamahuano, raquëxoma tsi mi chani no yoano iquish na. ³⁰ Jasca, mi chamá tsi noitiria cabo mi jënimahuano. Jasca, mi yonati jiaxëni ca Jesu jané tsi jisti-jistiriabo mi ano ra” –nëa tsi ja nëcaticaniquë bëhoxhi na.

³¹ Ja bëhoxcaquë tsi quiha yajo-yajohacanicuë ja caticani ca xobo ra. Jasca, Espíritu Santó tsi ja rëahacaticaniquë. Rëamëhi tsi raquëhaxma tsi quiha Dios Chani chanitsijaticaniquë.

Jato jahuë bo ja xatënacanina

³² Toatiyá tsi quiha jia tsi chahuacanaibo rabë nabëquicaniquë. Jaharisi quiha ja shinacana ca ini quiha. Jasca, jato jahuë bo tëquë ja xatënacanicuë. “Nohó-na xo naa, nohó-na xo toa” iyama jaca ni quiha. ³³ Jasca, chama-chamariá tsi quiha Dios Chani chitahëhuati ibo

bo chaniniquë, Ibo Jesu bësotëquëmahacani nori ca yoahi na. Toatiyá tsi quiha jia tsi Diós jato mëbiniquë. ³⁴ Jasca, toatiyá tsi quiha chahahua-canaibá narisyamaniquë. Jato xobo bo, jato mai bo, tihi cabo ja iniacaniquë. ³⁵ Iniaxo tsi quiha toa parata Chani chitahëhuati ibo bo qui ja acaniquë. Jaquirëquë quiha noitiria cabo qui toa parata acacani quiha. ³⁶ Jabi tocaniquë José, naa Chipre ó conish cato. Arati xobó ca yonati ja ini quiha. Jabi naa José qui janë huëtsa Chani chitahëhuati ibo bá ani quiha, naa Bernabé cato. Noba jói tsi “Nohiria mëbiti ibo” iqui noa. ³⁷ Jabi jahuë mai Bernabé inianiquë jaa ri. Iniaxo tsi quiha Chani chitahëhuati ibo bo qui jahuë parata ja mëaniquë, noitiria cabo qui acacati.

5

Ananías, Safira, tihi cabá paracasnina

¹ Jatsi quiha joni huëtsa, naa Ananías icanai cató jahuë mai inianiquë jaa ri, jahuë ahui Safira yaxo na. ² Iniaxo tsi quiha parata xatë ja jananiquë jamë bax na. Jahuë ahui qui jia ini quiha ja anina. Jatsi quiha parata tëxë ja bëniquë Chani chitahëhuati ibo bo qui. ³ Ja bëquë tsi quiha ja qui Pedro chaniniquë:

—¿Jënahuariahax mi shina qui Satanás jicoha pa? Parata xatë mi jonëquë pë iniaxo na. Toca tsi Espíritu Santo qui mi quiaquë rë. ⁴ Toa mai inianox pari tsi ¿mí-na ja iyamayamani? Jasca, ja iniaha-caquë tsi jari mi parata ja iquë ra. Jama, noqui paracasquí tsi toa parata xatë roha noqui mi bëquë rë. Anoma tsi xo toca ca mi shinahaina iquia. Dios

qui mi quiaquë rë, joni qui nomari —nëa tsi quiha ja qui Pedro nëcaniquë.

⁵ Jatsi quiha Ananías rësoniquë, Pedro chani nicahax na. Mai qui ja paquëniquë. Jatsi quiha nohiria tëquë raquë-raquëniquë nicahax na.

⁶ Jatsi joixo tsi quiha shinapayo bá jahuë yora yaboniquë raití no. Yaboxo tsi cacha boxo tsi ja maihuacaniquë.

⁷ Tres hora quirëquë Ananias ahui jiconiquë, naa Safira icanai cató. Jari jahuë bënë rësoha nori ca ja nicayamani quiha. ⁸ Jatsi Pedró nicaniquë:

—Ea yoahuë. ¿Tihí roha ca parata ma bichi, mato mai quëshpi na? —iquiina.

Jatsi quiha,

—Jabija. Tihí roha ca parata no bichitaquë —i Pedro qui ja niquë. Ja quiáni quiha.

⁹ Jatsi Pedró quëbiniquë:

—Jishopë. ¿Jëniarioxó nëca tsi mi shinaha pa. Espíritu Santo tanamaqui mia pë. Nicapa. Bëcani quiha rë mi bënë maihuahax cabo. Mia bichi bëcani quiha maihuaxëna —i ja qui Pedro niquë.

¹⁰ Jatsi ja rësotapiniquë. Jatahë tsi quiha ja paquëniquë. Jatsi quiha shinapayobá jiconiquë. Jicoxo tsi ja jiscaniquë. Cacha boxo tsi quiha jahuë bënë ya raquëpina tsi ja maihuacaniquë. ¹¹ Jatsi raquë-raquëniquë chahahuacanaibo tëquë. Jasca, raquëyoniquë nicanish ca nohiria huëtsa bo ri.

Acacani ca jisti bo

¹² Toatiyá tsi quiha Salomón Portal icanai cató tsi chahahuacanaibo catihí ipaoniquë araxëna. Toa xo tsi huëstima ca jisti bo Dios Chani chitahëhuati ibobá ani quiha, nohiria bo xërëquë xo

na. ¹³ Jama, jato bëta arati catiyamani quiha nohiria tëxë rë, jato chama bo qui raquëhi na. Jama, nohiria bo qui shinajiaxëni cabo chahahuacanaibo ini quiha. ¹⁴ Toatiyá tsi jato qui riini quiha huëstima ca chahahuacanaibo paxa cabo, naa Ibo qui chitimicanish ca joni bo yoxa bo tëquëta. Jatiroha ca barí tsi jato maxo anini quiha. ¹⁵ Jasca, Chani chitahëhuati ibobá acani ca jisti bo iqui tsi isicanaibo, iquicanaibo, tihi cabo nohiria bá bëcani quiha ja jënimahuahacacano. Bahí tsi jato oxati, jato huana bo, tihi cabo ó tsi ja janahacacani quiha Pedro ja manacano. Pedro tëbaquishi jato matarahai ca ó ja quëëcani quiha jënimahuahacati. ¹⁶ Jasca, Jerusalén ca tëamë ca yaca huëtsa bo quima ax nohiria bëcani quiha. Isicanaibo, yoshi jaya cabo, tihi cabo ja bëcani quiha. Ja jënimahuahaca-caniquë jato tëquëta.

Chani chitahëhuati ibo bo tënëmahacanina

¹⁷ Jatsi quiha Dios Chani chitahëhuati ibo bo qui arati ibo-iboria yosananiquë. Jato qui yosananiquë jahuë rabëti bo ri, naa saduceobo, naa “Bësotëquëyamaxëhi quiha nohiria” icanaibo.

¹⁸ Yosannahax tsi quiha jato qui ja tsamicaniquë. Tsamixox tsi preso qui jato ja nanëcaniquë. ¹⁹ Jatsi toa baquichá tsi quiha Ibo Diós raani ca ángel preso caiti japëcaniquë. Japëcaxo tsi quiha preso cacha jato ja bëniquë ra. Jatsi jato qui ja yoaniquë:

²⁰ —Bocata. Arati xobo nabirí tsi niixo xabamati quinia paxa ca yoacana —iquiina.

²¹ Jatsi huëaquë tsi quiha arati xobo qui ja jicocaniquë, naa ja yoahacacani jascaria. Jicoxo tsi nohiria bo tiisimatsijahuacaniquë. Jatsi quiha

arati ibo ba cahëniquë jato rabëti bo ya. Cahëxo tsi quiha jodioba chama bo, yosibo, tihi cabo ja quënacaniquë chaninaxëna. Jatsi quiha preso qui policia ja raacaniquë Chani chitahëhuati bo bëti. ²² Preso qui cahëxo tsi quiha Chani chitahëhuati ibo bo policia yopaniquë. Yama a ra. Jatsi ja bacacaniquë chama bo yoaxëna.

²³ —Preso qui no cahëquë. Jënima toa caiti bo iquë ra. Pëyëhama quiha jahuë candado iquë iqui noa. Jasca, caiti cacha jari nii iqui quiha jaha bësoti soldado bo ra. Jama, caiti japëcaxo tsi yama ca no jisquë pa. Mëquëya toa jato presó ca naquëtë iquë pa —i chama bo qui jaca niquë bacahax na.

²⁴ Jatsi ja yoacani ca nicahax tsi quiha ja shinarisiquiyocaniquë, naa soldado ba capitán, arati ibo-iboria bo. Nicahax,

—¿Jënahuaría ni sa? —i jaca niquë.

²⁵ Jatsi quiha chani paxa jaya ca joni jiconiquë. Jicohax,

—Jisi bocata. Arati xobo nabirí tsi nii quiha nanëhacahitahax ca joni bo ra. Toa xo tsi nohiria bo tiisimacani quiha ra —i jato qui ja niquë.

²⁶ Jatsi mëri tsi capitán caniquë jahuë soldado bo ya. Jahari chama bo qui jato ja bëcaniquë. Ishima tsi toa Chani chitahëhuati ibo bo ja bëcani quiha nohiria bo qui raquëquí na. Nohiria bá jato acai ca ja quëscahuacani quiha. ²⁷ Bëxo tsi quiha chama bo bësojó tsi jato ja nimacaniquë. Jatsi arati ibo ba chama bá jato nicaniquë:

²⁸ —“Jesu yoati tsi nohiria bo tiisimayamacana”
¿i mato qui no yamayamahitaha ra?
¿Jënahuariacanaí ra? Jerusalén tsi pacanahi quiha mato chani ra. Anoma tsi xo toa ma tiisimahaina.

Jasca, noqui quēsocasqui mato pē, toa Jesu nani quēshpi na —nēa tsi quiha arati ibo ba chama nēcāniquē.

²⁹Jatsi Pedro, Dios Chani chitahēhuati ibo bo, tihī cabá quēbīniquē:

—Jariapari tsi Dios no nicaxēti xo ra, joni bo nomari. ³⁰Noba naborēquēba Diós jahuē Jesu bēsomayamēquē ra, naa cruzó tsi ma toox-ayamēta ca jasca cato. ³¹Bēsomaxo tsi quiha ja oquēhuayamēquē, jahuē mēnēcayá ja ino. Chama jahuē Jesu qui ja ayamēquē Rēquēniniti Ibo, Xabāhamati Ibo, tihī cabo iti. ³²Jabi toca xo ra. Jabija ca cahēxo tsi nohiria bo yoa-yoaqui noa ra, paraxoma. Tocahi quiha Espíritu Santo ri. Jasca, jahuē Chani nicacanaibo qui Espíritu Santo aqui Dios ra —nēa tsi quiha ja nēcāniquē.

³³Jatsi quiha catinīsh ca yosibo caxa-caxāniquē ja yoacani ca nicahax na. Itsisnāniquē jato shīnana ra. Jato ja acascani quiha. ³⁴Jama, jato ó niini quiha huēsti ca chama, naa Gamaliel icanai cato. Yoba tiisimanīsh ca joni ja ini quiha. Jasca, nohiria qui shinajīaxēni ca naa joni ini quiha. Yosibo bēsójó niixo tsi quiha naquētē cacha Chani chitahēhuati Ibo bo ja raaniquē. ³⁵Raahax chanīshījanīquē:

—Jisa, Israél ca joni bá. Quiniacaxēcahuē, anoma ca naa joni bo qui ma ayamano. ³⁶Tobi ini quiha Teudas icanai cato. Joni-jonīria ja ini ca ja quēscahuani quiha ra. Jasca, ja bēta cuatrocientos ca joni bo riini quiha nīanaxēna. Toa joni acacāniquē ra. Jatsi pacanamahacani quiha

jahuë rabëti bo tëquëta. ³⁷ Jaquirëquë tobi iniquë Galileá ca Judas. Nohiria censo ini cató tsi toa joni jisiquini quiha. Joni bo misco ja mëpini quiha jaa ri. Jama, toa joni acacanicuë jaa ri. Jabayoni quiha jahuë rabëti bo ra. ³⁸ Jatsi noho yoba tsi xo naa: Naa joni bo no motsayamano. Jato paquëmacana iquia. Jato chama yoí pi ja chanicano tsi quëyohacaxëhi quiha ja acaina iquia. Pacanaxëhi quiha jato rabëti bo ri. ³⁹ Jama, Dios yonoco pi ja acano tsi yama tsi xo toa jato yonoco quëyoti mëtsa cato ra. Jatsi quiniacaxëcahuë, Dios yoi pasomaha iquinahi ma imitsa iqui na —nëa tsi yosibo qui Gamaliel nëcanicuë.

⁴⁰ Jatsi quiha yosibo qui jia quiha jahuë yoba iniquë. ⁴¹ Jatsi Dios Chani chitahëhuati ibo bo jahari ja quënacanicuë. Quënaxo tsi quiha jato ja rashacanicuë. Jatsi quiha jato ja yobanicuë, Jesu janë tsi ja chaniyamacano. Yobaxo tsi quiha jato ja paquëmacanicuë. ⁴² Jatsi quiha jatiroha ca barí tsi arati xobo xo tsi Xabahamati Ibo Jesu iqui ca ja yoa-yoacanicuë. Jasca, chahahuacanaiba xobo xo tsi tiisimatsijahuacanicuë.

6

Iglesia ca mëbicanaibo janëhacanina

¹ Toatiyá tsi chahahuacanaiba maxo anino tsi quiha jodioba joi chanicanaibo qui carayana ca joi chanihai ca jodiobá joi mëranicuë.

—Piti biyamahi quiha noba bënë imanish ca yoxa bo rë, barihaní tsi piti ja acaquë no —nëa tsi quiha jato jimibo qui ja nëcanicuë.

² Jatsi quiha chahahuacanaibo tëquë Dios Chani chitahëhuati ibo bá quënaniquë ja caticano.

—Noqui yoi tsi xo Dios Chani no yoahai ca jënëhaina rë, piti, parata, tihi cabo otoxëna. Anoma quiha. ³ Jatsi siete ca joni shinajiaxëni cabo mëracana, nobë xatë bá, toa ototi yonoco ati. Espíritu Santo rëamë ca joni ja ixëti ca xo. Jasca, tiisi ja jayacaxëti xo. Jato qui naa ototi yonoco mëaxëqui noa ra. ⁴ Mëaxo tsi xaba jayaxëqui noa bëhoxti, Dios Chani tiisimati —nëa tsi quiha jato qui Chani chitahëhuati ibo bo nëcaniquë.

⁵ Jatsi raniniquë chahahuacanaibo tëquë, nicahax na. Jatsi quiha siete ca joni bo ja biciniquë ja yoahacacani jascaria. Jatsi Esteban ja biciniquë, naa Dios qui chitiminish ca Espíritu Santó rëamënish ca joni. Jasca, Felipe, Prócoro, Nicanor, Timón, Parmenas, Antioquía ó ca conish ca Nicolás, naa jodioba jabi binish ca carayana, tihi cabo quiha ja biciniquë toa yonoco ja otocano. ⁶ Jatsi quiha Chani chitahëhuati ibo bo bësojó ja janahacacanicuë. Jatsi jato bax ja bëhocana ca tsi jato mëquë jato ó ja janacanicuë shomahuaxëna.

⁷ Toatiyá tsi quiha Dios Chani pacananicuë. Aninanicuë Jerusalén ca chahahuacanaibo. Jasca, Cristo qui chitiminiquë huëstima ca jodioba arati ibo bo ri ra.

Preso qui Esteban nanëhacanina

⁸ Toatiyá tsi quiha chamaxëniria ca jisti bo Estebán aqui iniquë nohiria xërëquë xo na. Díos toa joni shomahuariani quiha, jahuë yonoco ja aquë no. Jasca, Espíritu Santo chama jayani quiha.

⁹ Jama, ja qui caxa iniquë catiti xobó ca nohiria bo, naa Paquëmahacanish ca Yonati bo icanai ca maxo. Esteban qui tsi quiha joi mëratsijahuacanicuë. Jasca, jato maxo qui riiniquë jodiobo huëtsa bo ri, naa Cirene, Alejandría, Cilicia, Asia, tihi cabo mai ax bëcanish cabo. Esteban qui caxa ja icani quiha jato ri. ¹⁰ Jabi Esteban qui joi ja mëracano tsi quiha Espíritu Santo tiisí tsi jato ja quëbiniquë. Esteban bëbotimaxëni ja icani quiha, ja quëbihai ca iqui na. ¹¹ Jatsi quiha parata joni bo qui ja acanicuë quiahuamaxëna. Acax tsi quiha,

—“Moisés yamabo, Dios, tihi cabo pasomaha chanihi quiha Esteban ra. No nicaquë ra. Anoma quiha” tihi ca tsi icana —i joni bo qui jaca niquë pë.

¹² Jatsi ja quiacanicuë Esteban qui nohiria bo caxahuaxëna. Jatsi quiha itsisnanicuë nohiria bo, yosibo, Dios yoba tiisimacanaibo tëquëta. Caxahi tsi quiha Esteban qui ja tsamicanicuë. Ratënicuë Esteban. Tsamixo tsi quiha jodioba chama bo qui ja boniquë ja qui quësoxëna. ¹³ Jatsi quiha chama bo qui chanitsi quiha quiacanaibo niquë.

—Noba arati xobo, Moisés yoba, tihi cabo pasomaha chanihi quiha naa joni ra. Anoma tsi xo toa ja chani-chanihaina ra. ¹⁴ Jasca, “Noba arati xobo potasxëhi quiha naa Nazarét ca Jesu” ii quiha pë. Jasca, “Noqui Moisés yamabá ani ca jabi bo rarinaamaxëhi quiha ra” tihi ca tsi ii quiha ra. No nicaquitaquë ra —i quiha jaca niquë quiahi na.

¹⁵ Jatsi quiha toá ca naquëtë ca tsahonish ca chama bá Esteban bëisnicuë. Bëis-xo tsi quiha ángel bëmana jisiria ca jahuë bëmana manëhai ca ja jiscanicuë.

7

Estebán quëbinina

¹ Jatsi quiha arati ibo-iboriá Esteban nicaniquë:

—¿Jabija ni naa mi qui ja quësocanaina? —iquiina.

² Jatsi Estebán quëbiniquë:

—Ea nicaparicana, ëbë xatë bá, noho jahëpa bá. Mesopotamia maí tsi Abraham yamabo racano tsi quiha noba oquë-oquëria ca Dios ja qui jisiquiniquë ra, naa Harán racahi ja canox pari no.

³ Toatiyá tsi quiha, “Mi mai, mi jimibo, tihi cabo jisbëriana. Mai huëtsa, naa mi qui ë jismaxëhai ca mai qui cata” i ja qui noba Dios ni quiha.

⁴ Jaha tsi quiha Abraham riquiniquë Caldea mai ax na. Riquicaya tsi quiha Harán mai icanai ca qui ja caniquë racahi na. Jatsi Abraham jahëpa rësoniquë. Ja rësoquë tsi quiha nëri naa mai qui,

naa ma racahai ca qui Diós raaniquë. ⁵ Raaxo tsi quiha naa mai yoi ja qui Diós ayamaniquë ibohuati. Mai mishni roha ca ja qui acacayamani quiha toatiyá no. Jama, “Mia, mi चाहिताखोको, तिहि कबो क्वि नाा माा अखेक्विा, इभोवुाति” i ja qui Dios ni quiha, baquë Abrahám jayanox pari no.

⁶ Jasca, “Naa mai niabayacaxëcani quiha mi चाहिताखोको कारयानाबा माा त्सी राखेना. Toá tsi carayanaba yonati bo icaxëcani quiha mi चाहिताखोको. Cuatrocientos ca año no tsi jato yosicaxëcani quiha toa carayanabo ra.

⁷ Jasca, toa carayanabo copixëquia, naa jato yonamixëñiria cabo. Jaquirëquë toa carayanaba mai jisbayacaxëcani quiha mi चाहिताखोको नाा माा ó tsi ë qui araxëna” nëa tsi noba Abraham yamabo qui Dios nëcaniquë. ⁸ Jatsi quiha Abraham yamabo

qui jabi paxa ca, naa jibirishati jabi Diós aniquë, ja parayamahai ca jismaxëna. Jatsi quiha Abraham yamabá jahuë baquë Isaac jibirishaniquë, huësti ca semana ja jayaniquë no. Jasca, Isaac yamabá jahuë baquë Jacob jibirishaniquë jaa ri. Jaquirëquë Jacob yamabá jahuë doce ca baquë bo ri jibirishaniquë ja cocaquë no.

⁹‘Jabi Jacob doce ca baquë bo noba naborëquëbo ini quiha. Jatsi quiha jato noma José qui noba naborëquëbo yosananiquë. Yosanaxo tsi quiha carayana ca comerciante bo qui jato noma ja ini-acaniquë, Egipto mai qui ja bocano. Toá tsi quiha yonati José iniquë rë. Jatsi, ja bëta Dios ini quiha. ¹⁰Toá tsi José tënë-tënëni quiha. Jatsi Diós José mëbirianiquë. Tiisi ja qui ja ani quiha. Jatsi José tiisi Faraón jisniquë, naa Egipto chama-chamaria. Jisi tsi quiha jahuë mai tëquë, jahuë xobó cabo, tihi cabo José qui ja mëaniquë otojahuano iquish na.

¹¹‘Toatiyá tsi quiha Egipto, Canaán, tihi ca maí ca nohiria bá tënë-tënëniquë. Piti ja biniacani quiha. Jasca, binianiquë José rëquëmë bo ri, naa noba naborëquëbo. Yama ja jayacani quiha piti. ¹²Jatsi Egipto ó ca piti ini ca nicaxo tsi quiha jahuë baquë bo Jacob yamabá raaniquë, Egipto mai qui ja shishocano. Toa xo tsi quiha trigo ja copicaniquë piti. ¹³Jaquirëquë jahuë rëquëmë bo biniatëquëniquë. Biniahax Egipto qui ja batëquëcaniquë. Toatiyá tsi quiha “Mato noma xo ëa ra” i jato qui José ni quiha. Jasca, Faraón qui jahuë rëquëmë bo ja boniquë cahëmaxëna. ¹⁴Jaquirëquë quiha jahuë jahëpa qui chani José raaniquë Egipto mai qui ja jono. Jatsi quiha ja

bëyocaniquë Jacob-nabo tëquëta, naa setenta y cinco ca nohiria. ¹⁵ Egipto mai qui cahëhax toá tsi ja racacanicuë. Jasca, toá tsi ja rësoyocanicuë, naa Jacob, noba naborëquëbo. ¹⁶ Jatsi xëni huëtsa quiha Jacob xao bo, noba naborëquëba xao bo, tihi cabo jahari ja bëcaniquë Canaán mai qui. Toá tsi quiha, naa Siquem icanai cato ax tsi quiha ja maihuahacanicuë. Jabi toa Siquem ó ca maihuati mai noba Abraham yamabá copini quiha Hamor icanai ca baquë bo quima.

¹⁷ Jatsi quiha cuatrocientos ca año bo, naa Abraham yamabo qui Diós yoani ca chani jatipaimano tsi quiha noba jimibo ani-aniniquë. Huëstima tsi ja icani quiha Egipto maí no. ¹⁸ Jasca, toatiyá tsi quiha noba jimibo yonatsi Egipto chama huëtsá huaniquë. José-nabo jaca nori ca ja cahëyamani quiha rë. ¹⁹ Jasca, noba jimibo qui caxa ja ini quiha. Caxaxo tsi quiha jato ja para-paranicuë. Jasca, jato cobëna ca baquë bo ja niabëriama-niquë rë, jato rësomacatsi na. ²⁰ Toatiyá tsi quiha noba Moisés coniquë ra. Jiaría ca baquë ja ini quiha. Toa baquë Diós shomahuaniquë. Tres oxë no tsi quiha ja shinahamahacanicuë jahuë xobó no. ²¹ Jatsi quiha xobo cacha ja jonëcaniquë Faraón qui raquëquí na. Jatsi Faraón jahiní jisniquë. Jisi tsi quiha Moisés pistia jahuë xobo qui ja boniquë shinahamaxëna. Jahuë baquë jascaria tsi ja shinahamahacani quiha. ²² Jatsi quiha Egipto tiisi, jato jabi bo, tihi cabo Moisés tiisimahacanicuë. Toca tsi quiha joni-joniria ja manënicuë. Oquënaniquë jahuë chani, ja acai ca tëquë.

²³ Cuarenta año bo jayaxo tsi quiha jahuë jim-

ibo Moisés jiscasniquë. ²⁴ Jato tsaya-tsayaquí tsi quiha noitiria ca rashahacahai ca joni, naa jahuë jimibo ja jisniquë. Jatsi jabë xatë ja mëbicasniquë. Jatsi quiha toa rashahai ca Egipto ca carayana Moisés tēpasniquë copixëna. ²⁵ Tēpasxo tsi quiha jato rēquëniniti ibo iti ó ja pasoniquë, toa mai quima ax jato tsëcaxëna. “Diós raani ca joni tsi xo naa ra noqui mëbiti” i jaca ti ó ja pasoni quiha. Jabi Moisés ja bicasyama-caniquë jato rēquëniniti ibo iti. ²⁶ Jatsi huëaquë dos ca jimibo iquinahai ca Moisés jisniquë. Jato rabēnamacatsi tsi “¿Jēniriahax iquinacanaí rē? Mabë xatë bo xo mato ra” i jato qui ja ni quiha. ²⁷ Jatsi quiha joni huëtisa yosihai ca joní Moises shitijihaniquë. Shitijihacax tsi “¿Noba chama ni mia pa? ¿Tsohuëcaracá mi qui chama aca pa, noqui yobati? ²⁸ Tonia ëa acasqui mia ra, naa Egipto mi aquitaha jascaria” i Moisés qui ja ni quiha. ²⁹ Jatsi Moisés raquëniquë nicahax na. Raquëhax tsi quiha Madián mai qui ja jabaniquë. Toá tsi ja racaniquë carayanabo ya. Ahui bichi tsi dos ca baquë bo ja saihuaniquë toa xo na.

³⁰ ‘Jaquirëquë cuarenta año bo huinocaquë tsi quiha Moisés qui ángel jisiquiniquë, mëshohai ca pëtoro ó no. Sinaí xabacha tahë tsi Moisés ini quiha. ³¹ Chihi jisi tsi quiha ja ratëniquë, “¿Jahuë ni naa sa?” iquiina. Jatsi pëtoro qui ja basimaniquë tsayaxëna. Basimaxo tsi quiha Iboba joi ja nicaniquë: ³² “Mi naborëquëba Dios xo ëa ra. Abraham, Isaac, Jacob, tihí caba Dios xo ëa ra” i ja qui Dios ni quiha. Jatsi mëmë-mëmëniquë Moisés raquëhi na. Pëtoro qui ja tsayacasyamani quiha. ³³ Jatsi quiha, “Mi zapato bo tsobohuë.

Roa xo naa mai ra, naa mi niihai cato. ³⁴ Noho Egiptó ca nohiria bá tēnēhai ca jisquia ra. Ja ēēsicanai ca nicaquia ra. Ja tsi xo toa ē botēquē jato paquēmaxēna. ¿Canomani? Jahari Egipto mai qui mia raaquia ra” i ja qui Ibo niquē.

³⁵ Jabi noba jimibá niani ca joni Diós biniquē ra, jato rēquēniniti ibo iti. “¿Noba chama ni mia pa? ¿Tsohuēcaracá mi qui chama aca pa, noqui yobati?” i jaca ni quiha naa joni tsayahax na. Jama, jato qui Moisés raahacanicuē ra jato rēquēniniti ibo iti. Toa pētoró ca jisiquihai ca angél noba Moisés jahari raanicuē noba jimibo ja xabahamano. ³⁶ Jabi naa jasca ca Moisés noba jimibo mēpiniquē ra Egipto mai quima. Jasca, jisti-jistiria bo ja aniquē ra, Egipto, Ia Shini, Sinaí xabaca, tihí cabo xo na. Cuarenta año no tsi quiha ja tocaniquē ra. ³⁷ Jasca, “Mato qui jahuē chani yoati ibo huētsa raaxēhi quiha Dios mato mēbiti. Mato quima tsēquēxēhi quiha naa joni ra” i jahuē jimibo qui Moisés yamabo ni quiha. Toca ca yoanish ca Moisés tsi xo naa ra. ³⁸ Jasca, xabachá tsi Dios qui arati noba jimibo catiquē tsi quiha Maca Sinaí ca ángel ya tsi chananicuē Moisés roha, noba jimibo nomari. Toa xo tsi quiha Dios yoba yoi ja biniquē noqui ati ra.

³⁹ Jama, naa Moisés noba jimibá banahuacasyamaniquē pē. Jato qui yoi quiha. Jahari Egipto mai qui ja bacacascanicuē pē. ⁴⁰ Jatsi quiha “Dios bo noqui mi ano ra, noba rēquēniniti ibo bo iti. Yama xo Moisés ra. ¿Jahuēnia caraca tia?” i Aarón qui jaca ni quiha, Moisés banahuacasyamahi na. ⁴¹ Toatiyá tsi quiha ídolo ja acanicuē pē. Toro baquē jahuē jaria ini quiha. Axo tsi quiha tēpas-hacanish ca yohina bo ja qui ja bēcaniquē pē toa ídolo

ranihuaxëna. Jato qui jia ini quiha ja acanina.

⁴² ‘Jatsi jato quima Dios casoniquë. Jato noma jabi qui jato ja mëaniquë, oxë, bari, huishtima, tihi cabo qui ja aracano. Jabi ja tocacani ca Dios Chani yoanish cató yoani quiha:

“Cuarenta xëni no tsi quiha yohina bo ma tēpasniquë; mahitsa.

E qui ja acacayamacaniquë rë, Israël cabá; mato mahitsa ca dios bo qui ja acacani iqui na.

⁴³ Jatsi Moloc icanai ca dios qui ma ara-araniquë rë, jahuë arati tapasa mato bëta bohi na.

Jasca, Renfán icanai ca huishti qui ma ara-araniquë rë.

Tihi ca ídolo bo ma aniquë rë, arati.

Ja quëshpi tsi Babilonia mai oquëri mato pacanamaxëquia ra”

i Dios ni quiha.

⁴⁴ ‘Jasca, xabachá racapama tsi quiha arati oxti noba naboyamabá jayapaoniquë. Jabi Moisés jisni ca planes jascaria tsi toa arati oxti acacaniquë, naa Diós Moises yoani jascaria.

⁴⁵ Toa arati oxti noba naboyamabá jayapaoniquë. Jatsi Moisés quirëquë quiha Josue yaxo tsi noba naboyamabá toa arati oxti bëniquë noba mai qui. Jatsi carayanaba mai quiha noba naborëquëbá biniquë ra. Toa mai ó tsi noba naborëquëbo rëquë bocaquë tsi quiha toa carayanabo Diós jabamaniquë. Jatsi toá tsi huëstima ca xëni no tsi quiha toa arati oxti chitëniquë. David yamabá yonati chitahëhuaquë tsi jari tobi toa arati oxti i-ipaoni quiha. ⁴⁶ Toatiyá tsi arati xobo paxa ca David yamabá acasniquë. “Noba Jacob yamaba Dios bax arati xobo acasquia, racati” i ja ni

quiha. Jasca, Diós noba David shomahuarianiquë.

⁴⁷ Jama, toa arati xobo David yamabá ayamani quiha, jahuë baquë Salomón ja nori. ⁴⁸ Jasca, joni bá acái ca xobó tsi racayoiyamahi quiha Dios ra. Jabi nëcahi quiha Dios ra:

⁴⁹ “Naipa xo tsi yonaquia;

noho tsahoti jascaria xo ra.

Mai xo tsi yonaquia;

noho tahë iti jascaria xo ra.

¿Jënahuariaxo raza ë bax xobo ma ana ra?

Jatiroha ca iti ó xo ëa ra.

⁵⁰ Jasca, ¿noho mëquënë tsi jatiroha ca acacayamani?”

i Dios ni quiha.

⁵¹ ‘Jisa, jonibá. Noba naborëquëbo jascaria xo mato rë. Mahitsa ca dios bo, jabi bo, tihi cabo ja banahuacanicuë. Jishopë, tocaqui mato ri iquia, naa carayanabo jascaria. Mato shina qui jicotimaxëni xo Dios Chani rë. Jasca, Espíritu Santo joi nicacasyamaxo mato jaari ra. ⁵² Jisa;

ëa yoacana. ¿Jëni ca Dios Chani yoati ibo mato naborëquëbá tënëmayamayamani? Dios Chani yoanish cabo tëquë ja acanicuë iquia. “Joxëhi quiha Mëstëxëni ca Yonati” i jaca quë tsi quiha tihi cabo mato naborëquëbá anicuë rë. Jaboqui tsi naa Mëstëxëni ca ma ayamëquë mato ri ra. Carayanabo qui ma mëayamëquë iquia, ja acacano iquish na.

⁵³ Jabi tocayamëquë mato, naa Dios yoba binish cabo ra. Jabi angél mato qui ani ca yoba nicayamaqui mato rë —nëa tsi quiha toa chama bo qui Esteban nëcanicuë.

⁵⁴ Esteban chani nicapama tsi quiha itsisnarianicuë jato shinana. Caxaxëniria ja icani quiha ra.

Esteban qui anomaria ini quiha ja caxacanaina.
⁵⁵ Jama, nai Esteban bëisniquë. Espíritu Santo
 rëamë ja ini quiha. Bëisquí tsi quiha Dios oquë-
 oquëria, ja mënëcayá ca nii ca Jesu, tihi cabo ja
 jisniquë. ⁵⁶ Jisi tsi quiha,

—Tsayapa. Japëquëhi quiha naipa ra. Nohiria
 Baquë, naa Jesucristo jisquia ra. Toá xo ra;
 Dios mënëcayá tsi nii xo —nëa tsi quiha Esteban
 nëcaniquë.

⁵⁷ Jatsi quiha jato joi ja choshacanicuë
 jahuë chani nicacasyamaxo na. Jasca, ja
 pamapoicaniquë. Joi choshapama tsi quiha ja
 qui ja jabayocanicuë axëna. ⁵⁸ Tsamixo tsi quiha
 yaca cache ja xërëcaniquë axëna. Toa xo tsi quiha
 Esteban ja acanicuë maxaxá no. Jasca, ati ibo bá
 jato sahuëti bo janani quiha shinapayo tapaí, naa
 Pablo icanai cato. ⁵⁹ Tsobocoxo tsi quiha Esteban
 qui maxax bo ja niacanicuë. Rësopama tsi quiha
 Esteban bëhoxniquë:

—Noho shina bihuë, Ibo Jesús —iquiina.

⁶⁰ Jatsi quiha ja mëniniquë. Mënihax,

—Jato jocha shina-bënohuë, Ibobá —iriatsi ja
 niquë.

Jatsi ja nanicuë.

8

¹ Jabi toá tsi quiha Pablo ini quiha. Ja qui jia ini
 quiha ja acanaina.

Chahahuacanish cabo Pabló acasnina

Toa barí tsi quiha Jerusalén ca cha-
 hahuacanaibo tënëmati nohiria chama bá
 chitahëhuaniquë pë. Jatsi pacanamahacayoniquë
 chahahuacanaibo tëquë. Jodioba maí ca

departamento huëtsa bo, Samaria mai, tihi cabo qui ja jabayocani quiha. Jerusalén tsi chitëniquë Chani chitahëhuati ibo bo roha. ² Jatsi quiha Dios noixëni ca joni bá Esteban maihuaniquë. Maihuahax ja ara-araconacanicuë.

³ Jatsi chahahuacanaibo quëyotsi Pabló huaniquë. Quëyopama tsi quiha xobo, xobo huëtsa, xobo huëtsa, tihi cabo qui Pablo jiconiquë chahahuacanaibo tsëcaxëna. Tsëcaxo tsi quiha preso qui jato ja nanëniquë.

Samaria mai qui Felipe canina

⁴ Jabapama tsi quiha Dios Chani chahahuacanaibá yoabonanicuë. Jatiroha ca iti xo tsi ja yoacani quiha. ⁵ Toatiyá tsi quiha Samaria maí ca yaca qui Felipe caniquë. Caxo tsi quiha Xabamati Ibo Jesu ini ca ja yoanicuë. ⁶ Jia tsi quiha jahuë chani ja nicacanicuë. Ja acai ca jisti bo jisi tsi ja yoani ca ja chahahuacanicuë jato ri. ⁷ Jatsi jënimahuahacanicuë yoshi jayanish ca huëstima cabo. Tsëquëpama tsi jato joi ja choshacani quiha. Jasca, yora choni jayanish cabo, tapiyamacanaibo, tihi cabo jënimahuahacanicuë jato ri. ⁸ Jatsi quiha rani-ranicuë toa yacatá ca nohiria bo.

⁹ Jama tobi quiha Simón icanai ca iniquë toa yacatá no, naa yobë i-ipaonish cato. Ja ani cató tsi quiha Samariá ca nohiria bo ratë-ratënicuë. Jasca, jamë shinamixëneria ca joni ja ini quiha. ¹⁰ Jasca, ja qui chama bo, nohiria bo, tihi ca nohiria tëquëtá chahahuapaoni quiha.

—Anomaria tsi xo naa joni chama ra. Tonia Dios chama jaya xo ra —i nohiria bo paoniquë ja yoati na.

¹¹ Yobë ja ini iqui tsi nohiria bá chahahua-paoniquë. Naama tsi ja qui ja nicacani quiha. ¹² Jama, Dios Chani Felipé yoaquë tsi quiha ja quima Dios quihi ja bësocaniquë. Diós nohiria bo otocatsaina, Xabahamati Ibo Jesu iquiina, tihi cabo Felipé yoa-yoaniquë. Jatsi chahahuahax tsi quiha toa nohiria ashimahacaniquë, naa joni bo, yoxa bo, tihi cabo tëquë. ¹³ Jatsi quiha Jesu qui chitiminiquë Simón ri. Ja ashimahacaniquë jaa ri. Ashimahacaxo tsi quiha Felipe ja banahuaniquë. Ja ratë-ratëniquë acacanish ca jistiria bo jisi na.

¹⁴ Jatsi quiha Samariá ca nohiria bá Dios Chani chahahuani nori ca Jerusalén ca Dios Chani yoati ibo bá nicaniquë. Nicaxo tsi quiha Pedro, Juan, tihi cabo ja raacaniquë ja tsayacano iquish na. ¹⁵ Samaria mai qui cahëhax chahahuacanaibo bax ja bëhoxcaniquë, Espíritu Santo ja bicano. ¹⁶ Jari jato qui Espíritu Santo botëyamani quiha. Ibo Jesu janë roha tsi ja ashimahacacani quiha. ¹⁷ Jatsi quiha nohiria ó tsi jato mëquë Pedro, Juan, tihi cabá jananiquë. Jatsi Espíritu Santo ja bicaniquë.

¹⁸ Dios Chani yoati ibo bá jato mëquë nohiria ó janahai cató tsi Espíritu Santo acacani nori ca Simón jisniquë. Jisi tsi quiha Pedro, Juan, tihi cabo qui parata ja acasniquë toca ca chama bixëna.

¹⁹ —Toca ca chama ë qui ri acana. Espíritu Santo nohiria bá bino ra, noho mëquë jato ó ë janahai cató no —i jato qui ja niquë.

²⁰ Jatsi Pedró quëbiniquë:

—Mi parata ya tēnētiya qui cata. ¿Jēnahuariaxo raca Diós acai ca chama paratá tsi copiti mi jascahuana? ²¹ No bēta yonoconabēquitimaxēni xo mia ra, Dios basi mi shinahai ca nori iqui na. Anoma quiha. Jatsi ²² mi shinahai ca yoi ca quima caso-huē. Mēri tsi Dios qui bēhoxhuē, mi shinahai ca yoi ca ja masano ra. ²³ Yosaria ca mi nori ca jisquia ra. Mia yonahi quiha mi shina ó ca jocha ra —nēa tsi Simón qui Pedro nēcāniquē.

²⁴ Jatsi Simón raquēniquē. Raquēhax,

—E bax bēhoxcana ra, naa mi yoaha ca Diós ēa copiyamano —i Simón niquē.

²⁵ Jatsi toa yacata xo tsi Iboba Chani yoahax Jerusalén qui ja bacacāniquē. Bacapama tsi quiha huēstima ca Samariá ca yaca bo xo tsi Dios Čhāni ja yoabonacāniquē ra.

Etioپیá ca chama Felipé bēchanina

²⁶ Jatsi quiha Felipe qui Ibobá raani ca ángel chaniniquē:

—Niihuē. Sur quinia tsi cata. Toá xo Jerusalén quima Gaza quinia ca bahi ra —iquiina.

Xabachá ca nacohai ca bahi ja ini quiha. ²⁷ Jatsi quiha Felipe caniquē. Bahi qui cahēxo tsi quiha Etiopía mai ca carayana ja jisniquē. Jahari bahí tsi cohí ja ini quiha. Jabi chama naa joni ini quiha, naa jahuē país ca parata obēsoti ibo-iboria. Jahuē país ca yoxa chama bax ja yonoconi quiha, naa Candace icanai cato. Jabi Jerusalén qui naa joni caniquē arahi na. ²⁸ Jatsi quiha jahuē mai qui bacapama tsi quiha Dios papi tsayahi ja iniquē; caritá tsi tsaho. Dios Chani yoati ibo Isaías yamabá

quënëni ca tsayahi ja ini quiha. ²⁹ Jatsi quiha Espíritu Santo Felipe qui chaniniquë:

—Cata. Toa johai ca carita mi bëchano —iquiina.

³⁰ Jatsi Felipe carita jisi caniquë. Capama tsi quiha joni joi ja nicaniquë. Isaiás quënëni ca tsayahi ja ini quiha, joi bëro cató no.

—¿Japa mi tsayahai ca cahëhai? —i joni qui ja niquë.

³¹ Jatsi joní quëbiniquë:

—¿Jënhuariaxo raca ë cahëna rë? Yama tsi xo toa ë qui naa chani bërohuahaina rë —iquiina.

Jatsi Felipe qui joi ja amaniquë ja bëta ja tsa-hono.

³² Jabi ja tsayani ca tsi xo naa:

“Namëhacati ja mëpihacaquë ra, oveja jascaria.

Namëjahuacano tsi quiha ja pasiquë, naa oveja jascaria jahuë rani maxcohacaquë no.

³³ Ja bërabihuahacaquë ra.

Ja qui chama bá nicayamaquë rë.

Yoanoma tsi xo toa ja bëta bësobëquicanaibá acana ra.

Mëri tsi naa joni acacaquë ra”

i ja tsayani ca ni quiha, naa Dios papi ó cato.

³⁴ Jatsi chamá Felipe nicaniquë:

—Ea mëbihuë. ¿Tsohuë yoati tsi chanihi ni Isaiás sa? ¿Jamë yoati ni? ¿Joni huëtsa yoati ni? —iquiina.

³⁵ Jatsi quiha ja tsayahai ca nori ca bërohuati Felipé chitahëhuaniquë. Toa chani bërohuapama tsi quiha Jesu yoati chani jia ca ja yoaniquë. ³⁶ Bahí tsi copama tsi quiha jënë toro pistia ca qui ja cahëcaniquë. Cahëhax,

—Tsayapa. Toá xo jënë ra. ¿E ashimahacati ma ni? —i Felipe qui chama niquë.

³⁷ Jatsi,

—Jesu qui pi mi chitimiyoino tsi ¿ai canomani?
—i Felipe niquë.

Jatsi chamá quëbiniquë:

—Jaahuë. Dios Baquë yoi ca Jesu nori ca chahahuauia ra —iquiina.

³⁸ Jatsi jahuë carita ja mënimahaca tsi jënë qui ja bocaniquë. Toa xo tsi quiha Felipé chama ashimaniquë. ³⁹ Jatsi tëmahinajacano tsi quiha Espíritu Santó Felipe mëbitapiniquë. Jistëquëyamani quiha Etiopiá ca chama. Jatsi chama rëtsaminiquë jahuë mai qui. Rani tsi ja ini quiha. ⁴⁰ Jatsi Azoto yacatá tsi Felipe jisiquitapiniquë pa. Toa xo tsi quiha Dios Chani ja yoaniquë. Yoaxo riquiquiria tsi quiha Dios Chani ja yoabonaniquë Cesarea qui caquí na.

9

Jesu qui Pablo chitiminina

Hechos 22.6-16; 26.12-18

¹ Toatiyá tsi quiha chahahuacanaibo Pabló quëyocasniquë. Anomaria ini quiha jato ja roahaina. Quëyocatsi tsi jodioba arati ibo bo qui ja caniquë, ja shinahai ca yoahi na. ² Caxo tsi quiha carta bo, naa Damasco yacatá ca chama bo qui joihuati carta ja baaniquë. Jabi Damascó ca chahahuacanaibo tëquë, naa joni bo, yoxa bo tëquë, tihi cabo qui ja tsamicasni quiha, jahari Jerusalén qui boxëna. ³ Jatsi Damasco yaca qui basimajano tsi quiha ja qui mana ca huëa-huëaria ja qui huahuatapiniquë. ⁴ Mai qui paquëxo tsi quiha ja qui chanikai ca joi Pabló nicaniquë.

—Jisa Pabló. ¿Jënixo tsi noho rabëti bo tënëma-tënëmahai rë? —i ja qui joi niquë.

⁵ Jatsi,

—¿Tsohuë ni mia, Ibobá? —i Pablo niquë.

Jatsi,

—Jesu xo ëa ra. Noho rabëti bo tënëmaqui mia rë. Niitsina. Yaca qui mi jicono ra. ⁶ Toa ax tsi mi qui yoahacaxëti xo toa mi axëti cato —i ja qui joi niquë.

⁷ Jabi toa joi nicacanicuë Pablo banahuahai ca joni bo ri. Nicahax ja shina-risiquicaniquë. Yama ca ja jiscani quiha. ⁸ Jatsi quiha Pablo joiniquë. Niihax ja bëpëquënicuë. Bëco quiha ja iniquë ra. Ja taisyamani quiha. Jatsi quiha Damasco yaca qui Pablo ja mëpicaniquë. ⁹ Jatsi tres bari tsi quiha ja taisyamanicuë. Jasca, piti, jënë, tihi cabo ja ayamaniquë.

Pablo qui Ananías raahacanina

¹⁰ Jabi Damasco yacatá tsi racanicuë Ananías icanai cato; naa Ibo qui chitiminish ca joni. Naa joni qui noba Ibo jisiquiniquë ja tënëmëhai cató no. Jisiquihax,

—Ananiás —i ja qui Ibo niquë.

Jatsi,

—Nëá xo ëa, Ibobá —i ja qui Ananías niquë.

¹¹ Jatsi,

—Mëstëxëni icanai ca bahi qui catá. Toá xo xobo ra. Jahuë ibo tsi xo Judas. Jahá chitëhi quiha Pablo, naa Tarsó racapaonish cato. Jaha xo tsi nicahuë. Jaboqui bëhoxhi quiha. ¹² Jasca, ja tënëmëhai cató tsi mia ja jisquë ra. Jahuë naquëtë qui mi jico-haina, mi mëquënë tsi jahuë bëro mi motsahaina

taismaxëna, tihi ca tsi ja jisquë tënämëquí na —nëa tsi quiha Ibo nëcaniquë Pablo yoati na.

¹³ Jatsi Ananiás quëbiniquë:

—Jishopë, Ibobá. Huëstima ca nohiria bá ëa yobayamëquë naa joni yoati na. “Jerusalén ca chahahuacanaibo tënëmahi quiha” icani quiha ra. Anoma xo naa joni iquia. ¹⁴ Jasca, nëri ja johitaquë rë noqui, naa mi qui chitimicanaibo qui tsamixëna. Carta jaya quiha arati ibo ba chama bo jismati. Preso qui noqui bocatsi quiha iquia —i Ibo qui Ananiás niquë.

¹⁵ Jama, Ibo nëcaniquë:

—Cata. Toa joni ë biniquë, carayanabo, país ca chama bo, jodiobo, tihi cabo qui noho Chani ja bono. ¹⁶ Jasca, noho janë iqui tsi ja tënë-tënëxëhai ca ja qui jismaxëquia —i Ananiás qui Ibo niquë.

¹⁷ Jatsi quiha Pablo mërahi Ananiás caniquë. Jahuë xobo qui jicoxo tsi quiha Pablo ó tsi jahuë mëquë ja jananiquë. Janahax,

—Jisa, ëbë xatë Pabló. Ibo Jesú ëa raaquë, naa bahí tsi mi qui jisiquihitahax ca jasca cato. Ea ja raaquë ra, mi taistëquëno, Espíritu Santo mi rëahacano iquish na —nëa tsi quiha Pablo qui Ananiás nëcaniquë.

¹⁸ Jatsi quiha Pablo taistapiniquë ra. Jahuëcaraca, naa sani tsapa jascaria ca jahuë bëro quima ririqiniquë. Jatsi jënima quiha jahuë bëro iniquë. Jatsi Pablo joiniquë. Jasca, ja ashimahacanicuë. ¹⁹ Jatsi ja oriquiniquë. Oriquihax ja chamaniquë. Jatsi quiha toa Damascó ca chahahuacanaibo ya ja chitënicuë ichariama ca barí no.

Damasco xo tsi Dios Chani Pabló yoanina

²⁰ Chahahuaxo tsi quiha jodioba catiti xobo bo xo tsi Dios Chani yoati Pablo chitahëhuaniquë. Yoahi tsi,

—Dios Baquë yoi xo Jesu ra —i jato qui ja niquë.

²¹ Jatsi ratëyocaniquë jahuë chani nicanish cabo.

—Jia ma. ¿Jerusalén ca Jesu qui chitiminish cabo tënëmapaonish ca ma ni naa sa? ¿Nëá ca chahahuacanaibo qui tsamihi ja joyamayamahi-taha? ¿Jerusalén ca arati iboba chama bo qui ja bocasyamayamahitaha? —nëa tsi quiha nohiria bo nëcaniquë jahuë chani nichax na.

²² Jama, raquëxoma tsi quiha Dios Chani Pabló yoa-yoaniquë. Cristo, naa jato Xabahamati Ibo Jesu iqui ca jato ja jismani quiha. Jama, toa Damascó ca jodiobá jahuë chani chahahuayoicas-yamaniquë rë. Pablo chani quëbitimaxëni ja icani quiha.

Damascó ca jodiobá Pablo acasnina

²³ Jatsi quiha jodioba chama bá Pablo acasniquë huëstima ca bari quirëquë. Ati planes ja acani quiha shinaxo na. ²⁴ Jama, ja acascanai ca Pabló nicaniquë. Jatsi ja quinia-quinianiquë.

Jatiroha ca bari, jatiroha ca baquicha, tihí cató tsi quiha yacatá ca caiti bo ó ja bësocaniquë axëna.

²⁵ Jama, quinia huëtsá tsi quiha Pablo paxaniquë ra. Baquichá tsi quiha yacatá ca panë xo tsi Pablo chahahuacanaibá botëmaniquë mai qui. Cacanó tsi ja botëni quiha. Toca tsi quiha Pablo paxaniquë.

²⁶ Jatsi Jerusalén qui cahëhax tsi quiha Jerusalén ca chahahuacanaibo qui Pablo riicasniquë. Jama,

ja qui ja raquëcaniquë. Chahahuahai ca ja iqui ca ja quëscahuayamacani quiha. ²⁷ Jatsi quiha Bernabé Pablo mëbiniquë. Chani chitahëhuati ibo-iboria bo qui Pablo ja boni quiha. Boxo tsi quiha Pablo qui ocapijani ca jato qui ja yoaniquë. Yoaquí tsi quiha Damasco quinia ca bahí tsi ja qui Ibo jisiquinina, ja qui Ibo chaninina, Damasco xo tsi Ibo Chani ja yoanina, tihi cabo jato qui ja bërohuaniquë. ²⁸ Jatsi quiha Chani chitahëhuati ibo bo ya Pablo co-coniquë. Jasca, toa xo tsi Iboba Chani ja yoa-yoaniquë raquëxoma. ²⁹ Jama, ja bëta joi mëraniquë carayanaba joi chanihai ca jodiobo. Jato qui yoi ini quiha ja chanihaina. Ja iqui tsi Pablo ja acascani quiha. ³⁰ Jama, ja acascanai ca chahahuacanaibá nicaniquë. Nicaxo tsi quiha Pablo ja mëbicaniquë ja paxano iquish na. Jatsi Cesarea yaca qui ja bocaniquë. Toa xo tsi quiha Tarso yaca qui ja raacaniquë ra.

³¹ Jaquirëquë quiha chahahuacanaibo, naa jodioba maí cabo, Galileá cabo, Samariá cabo, tihi cabo nohiria bá yosiyamaniquë. Jia tsi quiha ja raca-racacani quiha. Jatsi chamananiquë ja chitimicanaina ra. Jasca, Espíritu Santó jato mëbiniquë. Chahahuaniquë huëstima cabo. Jia tsi Iboba yoba ja banahuariacaniquë.

Lida yaca qui Pedro canina

³² Toatiyá tsi quiha chahahuacanaibo qui shishohi Pedro caniquë, naa yaca huëtsá ca racacanaibo qui. Jabi Lida icanai ca yaca qui ja cani quiha. ³³ Caxo tsi quiha Eneas icanai ca joni ja bëchaniquë toa xo na. Noitiria ca joni ja ini quiha. Ocho año no tsi jahuë oxati raca ja ini

quiha. Choni jahuë yora ini quiha. ³⁴ Jatsi quiha Pedro ja qui chaniniquë:

—Mia jënimahuahi quiha Jesucristo, Eneás. Joihuë. Mi oxati shomahuahuë —i ja qui ja niquë.

³⁵ Jatsi jënimahuahacanish ca Lida, Sarón, tihi ca yacatá ca racacanaibá jisniquë. Jisi tsi quiha Ibo quiri ja bësoyocaniquë ra.

Yoxa Pedró bësotëquëmanina

³⁶ Jasca, Jope icanai ca yacatá tsi quiha shina-jiaxëni ca yoxa racaniquë. Tabita jahuë janë ini quiha. Jabi Carayanaba joí tsi quiha Dorcas ja quënahacani quiha. Jasca, noitiria cabo mëbihi naa yoxa i-ipaoni quiha. ³⁷ Toatiyá tsi ja rësoniquë iquihax na. Jatsi jahuë rabëti bá jahuë yora ashimahaca tsi quiha mana ca naquëtë ó tsi ja janacaniquë. ³⁸ Jatsi Lida yacatá tsi Pedro iqui ca ja nicacaniquë. Basima ja ini quiha. Nicaxo tsi quiha dos ca joni bo ja qui ja raacaniquë chani ya, Pedro bicasquí na. Cahëhax,

—Mëri tsi Jope qui johuë —i ja qui jaca niquë.

³⁹ Jatsi jato bëta Pedro caniquë nicahax na. Ja cahëquë tsi quiha mana ca naquëtë qui nohiria bá boniquë. Toá tsi bënë imanish ca yoxa bo mani ini quiha. Arapama tsi quiha Dorcás quëshani ca sacco bo, sahuëti bo, tihi cabo Pedro qui ja jismacaniquë. Noitiria cabo bax ja ani quiha. ⁴⁰ Naquëtë qui jicoxo tsi quiha Pedró nohiria bo raaniquë cacha. Raahax ja mëniquë bëhox-xëna. Bëhoxhax tsi quiha bësoyama ca yoxa quiri ja bësoniquë.

—Tсахohuë, Tabitá —i ja qui ja niquë.

Jatsi quiha ja bēpēquēniquē. Pedro jisi tsi quiha ja tsahoniquē. ⁴¹ Jatsi Pedrō mēhachahaca tsi ja ni-maniquē. Jatsi toá ca mani ca chahahuacanaibo, bēnē imanish ca yoxa bo, tihi cabo ja quēnaniquē. Quēnahax,

—Nēá xo mato Tabita ra. Bēso xo ra —i jato qui ja niquē.

⁴² Jatsi ocapijani ca Jope yacatá ca nohiria bo nicayoniquē. Jatsi quiha Ibo qui huēstima ca nohiria chitiminiquē. ⁴³ Jatsi naama tsi quiha Jope ó tsi Pedro chitēniquē tiisimahi na. Simón icanai ca joni ya ja chitēni quiha, naa yohina bichi shomahuati ibo ya.

10

Carayana ca Cornelio qui Pedro canina

¹ Jabi Cesarea yacatá tsi quiha carayana ca Cornelio racaniquē. Soldado capitán ja ini quiha. Jabi huēstima ca soldado bo ja yonani quiha, naa Italia mai ax bēcanish cabo. ² Jasca, shinajixēni ca Dios qui arahai ca joni ja ini quiha. Jasca, Dios qui aracani quiha jahuē ahuini, jahuē xocobo ri. Jasca, noitiria cabo qui parata ja ani quiha. Dios qui ja bēhoxrohani quiha. Tihi tsi ja ani quiha Dios noiquí na. ³ Toatiyá tsi quiha yata, a las tres tsi bēhoxpama tsi Cornelio tēnamēniquē. Jahuē xobo qui jicohai ca ángel ja jisniquē, naa Diós raani ca ángel. Jicohax,

—Cornelió —i ja qui ángel niquē.

⁴ Jatsi ángel Cornelió tais-taisniquē raquēhax na. Jatsi,

—¿Jahuē ni, Taitá? —i Cornelio niquē.

Jatsi ángel quëbiniquë:

—Mi bëhoxhaina, noitiria cabo mi mëbihaina, tihi cabo Dios qui jia quiha. Jaboqui mia shinahi quiha Dios. ⁵Jaboqui joni bo Jope yaca qui mi raano. Toá xo joni, naa Simón Pedro icanai cato. Bichi ja bocano ra. ⁶Simón ya, naa yohina bichi shomahuati ibo ya racahi quiha; naa ia quëpë ca xobó cato — nëa tsi quiha Cornelio qui ángel nëcaniquë.

⁷Jatsi quiha ja qui chaninish ca ángel jisbayaniquë. Jisbayajahuaquë tsi quiha dos ca yonati bo, huësti ca soldado, naa Dios qui arahai cato, tihi cabo ja quënaniquë, Pedro qui ja bocano. ⁸Quënaxo tsi quiha ángel yoaha ca jato qui ja yoaniquë. Yoaxo tsi quiha Jope qui jato ja raaniquë Pedro ja bicano.

⁹Huëaquë tsi quiha, naa matoroco barí tsi quiha Jope basima ja icaniquë. Jasca, matoroco bari tsi quiha xobo cacha Pedro caniquë bëhoxhi na. ¹⁰Bëhoxpama tsi quiha ja paxnaniquë. Ja oriquicasni quiha. Jari ja bëtë-bëtëcano tsi quiha Pedro tënamëniquë. ¹¹Jatsi nai japëquëhai ca ja jisniquë. Japëquëjaquë tsi quiha jahuëcara ca, naa raiti jahëhuaxëni ca mai qui botëhai ca ja jisniquë. Jahuë cuatro ca papotó tsi ja botëmani quiha. ¹²Jabi jaxara tsi quiha yohina bo, rono bo, isa bo, tihi cabo iniquë. ¹³Jatsi quiha chanihai ca joi Pedró nicaniquë:

—Joihuë, Pedró. Tëpashuë. Mi pino ra —i ja qui joi niquë.

¹⁴Jama, picasyamaniquë Pedro.

—Jishopë, Ibobá. Pinoma xo ra. Noba jabi pasomaha tsi xo toa no pihaina iquia —i Pedro niquë.

15 Jatsi joi chanitëquëniquë:

—“Jënima tsi xo naa piti ra” ii quiha Dios. Jatsi “Pinoma” iyamahuë —i ja qui joi niquë.

16 Trés tsi joi nëcani quiha. Jatsi nai qui raiti chahita tërohacatapiniquë. 17 Jatsi quiha Pedro shina-shinaniquë ja jisni ca yoati na. Shina-jahuano tsi quiha Cornelió raani ca joni bo jahuë xobo qui cahëniquë. Caiti cacha nii quiha ja icaniquë. 18 Cahëhax,

—¿Nëa racahi ni Simón Pedro ra? —i jaca niquë quënahi na.

19 Nicayamahi quiha Pedro. Ja tënamëhai ca yoati shinahi ja ini quiha. Jatsi ja qui Espíritu Santo chaniniquë:

—Jisa. Mia bënëhi quiha tres ca joni bo ra. 20 Joihuë. Jato qui botëtsina. Raquëhaxma tsi jato bëta cata, jato ë raahitaha quëshpi na —i Pedro qui Espíritu Santo niquë.

21 Jatsi quiha joni bo qui Pedro botëniquë. Botëhax,

—Pedro xo ëa ra. ¿Jënihax tsi ma bëcana? —i jato qui Pedro niquë.

22 Jatsi ja quëbicaniquë:

—Noqui capitán Cornelió raahitaquë ra. Shina-jiaxëni ca Dios qui arahai ca joni quiha. Jasca, jodiobo nohiria bo qui jia quiha. Jabi ja qui ángel chanihitaquë ra. “Pedro qui chani raahuë, mi xobo qui ja jono iquish na” i ja qui ja ita quiha. Johuë. Mi chani nicacatsi quiha —i Pedro qui joni bo niquë.

23 Jatsi quiha joni bo qui joi Pedró amaniquë ja bëta baquichá oxati. Jatsi huëaquë tsi baquishmari

tsi quiha jato bēta Pedro caniquē. Jasca, bocani quiha Jopé ca chahuacanaibo rabē cato.

²⁴ Oxabaya riquibaya tsi huēaquē tsi quiha Cesarea yaca qui ja cahēcaniquē. Jabi Pedro ó Cornelio pasoni quiha. Jaha pasoquí tsi quiha jahuē jimi bo, jahuē rabēti bo, tihi cabo ja catiani quiha, Pedro chani ja nicacano iquish na. ²⁵ Jatsi jahuē xobo qui Pedro cahēquē tsi quiha ja bēsojó tsi Cornelio mēniquē. ²⁶ Jama, Pedró joimaniquē. Joimahax,

—Niihuē. Joni roha xo ēa ri ra —i ja qui Pedro niquē.

²⁷ Jatsi Cornelio xobo qui Pedro jiconiquē. Jicoxo tsi quiha huēstima ca nohiria mani ca ja jisniquē. ²⁸ Jatsi jato qui Pedró chaniniquē:

—Noqui jodioba yoba pasomaha tsi xo toa mato carayanabo ya no rabēnabēquihaina ra. Dios qui yoi ē quēscahuani quiha. Jama, yama tsi xo toa yoi cato, jēnima xo carayanabo tēquē, tihi cabo ēa Diós jismahitaquē ra. ²⁹ Ja tsi xo toa carayana ca Cornelió ēa bēnaquē tsi ē jotapihitaquē. “Jishopē. Cacasyama xo ēa” i jato qui ē yamahitaquē ra. Jatsi jaboqui mia nicacasquia. ¿Jēnixo tsi ēa mi bēnaha? —nēa tsi ja qui Pedro nēcaniquē.

³⁰ Jatsi quiha Cornelió quēbiniquē:

—Bari huētsa, naa matoroco bari bēhoxpama tsi ēa bēsojó ca niihai ca joni, naa bajra-bajrahai ca sahuēti sahuē ca ē jisitaquē ra. ³¹ “Mi bēhoxhaina, noitiria cabo mi mēbihaina, tihi cabo Dios qui jia quiha” i ē qui ja itaha quiha. ³² Jasca, “Jope yaca qui joni bo mi raano. Toá xo joni ra, naa Simón Pedro icanai cato. Bichi ja bocano. Simón ya,

naa yohina bichi shomahuati ibo ya racahi quiha; naa ia quëpë ca xobó cato” i ë qui ja itaha quiha. ³³ Ja yoaha ca nicaxo tsi bamaxoma tsi joni bo mi qui ë raatapihitaquë mia biti. Noqui jia tsi xo mi johana ra. Jaboqui nëá xo noa, noqui tëquëta, Dios bësojó no. Ibo Dios Chani, naa mi yoaxëti ca nicariacasqui noa ra. Ihuë —nëa tsi Pedro qui Cornelio nëcaniquë.

*Carayana ca Cornelio xobo xo tsi Dios Chani
Pedró yoanina*

³⁴ Jatsi chaniti Pedró chitahëhuaniquë:

—Jabija ca ë cahëyamaniquë rë. Oquë noqui jodiobo iqui ca ë quëscahuani quiha rë. Jama xo ra. Yama tsi xo toa oquë ca nohiria bo Dios qui iquia. Jaharisi ca xo ra. ³⁵ Jaboqui nohiria bo tëquë, naa ja qui aracascanaibo, jia ca acanaibo, tihi cabo bichi quiha. ³⁶ Jabi jodiobo qui pari jahuë Chani Diós raani quiha. Jariapari tsi Dios ya rabënamati Chani jato qui jahuë Jesucristó yoani quiha. Jabi jahuë baquë tsi xo toa jatiroha caba Ibo-iboria, naa jodiobo, carayanabo tëquë. ³⁷ ¿Jodioba mai ó tsi ocapijani ca ma nicayamayamani? Jabi jariapari tsi quiha ashimati ibo Juan yamabá Jesu ashimaniquë Galilea xo na. ³⁸ Jatsi quiha jahuë Jesu qui chama Diós aniquë Espíritu Santó no. Toa chamá tsi huëstima ca jia ca jahuë bo Jesús ani quiha. Jasca, yoshi jaya cabo ja jënimahuaniquë. Co-copama tsi quiha jia tsi ja tocaniquë, Dios ja bëta ini iqui na. ³⁹ Jabi naa Jesu ya no bohopaoniquë ra. Jatiroha ca ja anina, naa jodioba mai, Jerusalén, tihi cabo xo ja ayoni ca no jisniquë ra. Jatsi quiha naa Jesu ja acaniquë ra, cruzó

tsi tooxacanai cató no. ⁴⁰ Jatsi tres bari tsi ja raaniquë mai xo na. Jaquirëquë jahuë Jesu Diós bësotëquëmaniquë. Bësomaxo tsi quiha jahuë Jesu Diós jismaniquë nohiria bo qui. ⁴¹ Jatsi Jesu no jisniquë, naa jahuë rabëti bo. Jisyamahi quiha nohiria tëxë. Jama, noqui, naa ja bëta i-ibëquipaonish cabá jisniquë. Rëquë Diós noqui bini quiha tihi cabo no yoano. Jasca, naa bësotëquëmahacanish ca Jesu ya no oriquiniquë. Ja bëta jënë no aniquë ra. ⁴² Jatsi nohiria bo qui jahuë chani yoatí Jesú noqui raaniquë. “Jatiroha ca nohiria bo, naa bësoyama cabo, bëso cabo, tihi cabo copixëquia ja acanai ca quëshpi na. Tocati chama Diós ë qui ani quiha” i noqui Jesu ni quiha. Jasca, naa Chani yoatí no raahacanicuë ra. ⁴³ Jabi Jesu jonox pari no tsi Dios Chani yoatí ibo bo chani-chanipaoniquë ja yoati na. “Jahuë chamá tsi masahacaxëhi quiha toa ja qui chitimicanaiba jocha ra” i jaca paoni quiha — nëa tsi Cornelio, jahuë xobó cabo, tihi cabo qui Pedro nëcaniquë.

Carayanabá Espíritu Santo binina

⁴⁴ Jari Pedro chanino tsi quiha ja qui nicananaibo qui Espíritu Santo botënicuë; naa carayanabo qui. ⁴⁵ Jatsi Pedro ya bëcanish ca jodiobo ratënicuë, carayanabo qui Espíritu Santo Diós ani ca jisi na. ⁴⁶ Jasca, jamëri ca joi bá tsi Dios ja ocahuahai ca ja nicacanicuë. ⁴⁷ Jatsi Pedro chaniniquë:

—¿Tobi ni toa jato ë ashimahai ca jënëmacatsai cato pa? Noqui jodiobo jascariá tsi naa carayanabá Espíritu Santo biquë jato ri ra. ⁴⁸ Jatsi Jesu-

cristo janë tsi jato ashimaxëquia ra —i jahuë jimibo qui Pedro niquë.

Jato ja ashimaquë tsi quiha Pedro ja nicaniquë tihi ca barí tsi ja chitëno.

11

Carayanabá chahahuahai ca yoati Pedró yoanina Jerusalén ca yosibo qui

¹ Jatsi quiha Dios Chani carayanabá bini ca Dios Chani chitahëhuati ibo bo, jodioba maí ca chahahuacanaibo, tihi cabá nicaniquë. ² Jatsi Jerusalén qui Pedro bacaquë tsi quiha ja qui jodioba chahahuacanaibo quësoniquë. Quësohax,

³ —¿Jëniriahax carayanabo qui shishohi mi cahitaha rë? ¿Jëniriahax jato bëta tsi mi oriquihitaha? Anoma quiha —i Pedro qui jaca niquë ja qui quësocatsi na.

⁴ Jatsi quiha ja qui ocapijani ca jato qui bërohuati Pedró chitahëhuaniquë:

⁵ —Huësti barí tsi Jope qui shishopama tsi ë tënamëhitaquë bëhoxhi na. Tënamëquí tsi jahuëcara ca, naa raiti jahëhuaxëni ca mai qui botëhai ca ë jisitaquë. Jahuë cuatro ca papotó acha quiha.

⁶ E tsaya-tsayahitaquë ra. Tsayaquí tsi ja xara ca huëstima ca yohina bo, rono bo, isa bo, tihi cabo ë jisitaquë. ⁷ Jatsi ë qui chanihai ca joi ë nichitaquë. “Tëpashuë. Pihuë, Pedró” i ë qui joi itaha quiha.

⁸ Jama, ë quëbiniquë: “Jishopë, Ibobá. Anoma ra. Noba jabi pasomaha ca ë piyamapistiarianiquë ra” i ë itaquë. ⁹ Jatsi mana ca joi ë qui chanitëquëhitaquë pa. “ ‘Jënima tsi xo naa piti ra’ ii quiha Dios ra. ‘Pinoma’ iyamahuë” i ë qui joi ita quiha.

¹⁰ Tres tsi quiha ja ocaniquë ra. Jaquirëquë mana ja tërohacanicuë.

¹¹ ‘Toatiyá tsi quiha noho racahai ca xobo qui tres ca joni cahëhitaquë. Cesarea yaca quima ja raahacacahitaha quiha ëa biti. ¹² Jatsi quiha “Raquëhaxma tsi jato bëta cata” i ë qui Espíritu Santo itaha quiha. Jatsi ë cahitaquë. Jasca, ëa chimatihitaquë seis ca xatë bo ri. Jatsi carayana ca Cornelio xobo qui no jicohitaquë, naa noqui tëquëta. ¹³ Jatsi quiha jahuë xobó ca niihai ca ángel ja jisi ca yoati noqui ja yoahitaquë. “Jope yaca qui joni bo raahuë Pedro biti. ¹⁴ Mato qui chani yoaxëhi quiha, mia, mí-nabo, tihí cabo xabahamati” i ja qui ángel itaha quiha. ¹⁵ Jicoxo tsi quiha Dios Chani yoatí ë chitahëhuahitaquë. Jatsi naa carayanabo qui Espíritu Santo botënicuë, naa noqui ja botëni jascaria. ¹⁶ Jatsi Ibo Jesú noqui yoani ca ë shinahitaquë: “Jënë tsi ashimahi quiha ashimati ibo Juan. Jama, Espíritu Santó tsi ashimahacaxëqui mato ra” i noqui ja ni quiha. ¹⁷ Jatsi jato qui Espíritu Santo Diós aca nori ca ë cahëhitaquë ra, naa noqui ja ani jascaria, naa noba Ibo Jesucristo qui no chitiminiquë no. Jatsi ¿jënahuariaxo raca Diós acai ca ë jënëna? —nëa tsi quiha Jerusalén ca yosibo qui Pedro nëcaniquë carayanabá chahahuacanaí ca yoati na.

¹⁸ Jatsi Pedró yoaha ca nicahax tsi quiha ja ranicanicuë. Jënëni quiha ja qui ja quësocanaina.

—Carayanabo xabahamacatsi quiha Dios ra. Jato bësomacatsi quiha pa —i jaca niquë Dios ocahuahi na.

Antioquiá ca carayanabá chahahuanina

¹⁹ Esteban axo tsi quiha chahahuacanaibo huëtsa ri yositsi nohiria bá huaniquë. Ja iqui tsi nëama ja jabacanicuë. Fenicia mai, Chipre mai, Antioquía yacata, tihi cabo qui ja jabacanicuë. Toa xo tsi quiha jato jimibo qui, naa jodiobo qui roha Dios Chani ja yoacanicuë. ²⁰ Jasca, toatiyá tsi quiha Antioquía yaca qui huësti huësti ca chahahuahai ca jodiobo bocanicuë, carayanabo qui Ibo Jesu Chani jia ca yoaxëna. Carayanaba mai, naa Chipre, Cirene, tihi cató ca racahai ca jodiobo bocani quiha. ²¹ Jia tsi Ibobá jato mëbini quiha. Jatsi quiha huëstima ca carayanabá chahahuaniquë. Ibo quiri ja bësocani quiha jato ri.

²² Jabi Ibo quiri carayanabo bësoni ca nicaxo tsi quiha jato qui Bernabé Jerusalén ca iglesiá raanicuë. ²³ Cahëxo tsi quiha Diós toá ca carayanabo xabahamani ca ja jisnicuë. Jatsi quiha ja rananicuë. Jasca, jia tsi jato ja yobanicuë, Ibo quima ja casoyamacano iquish na. ²⁴ Jabi shinajiaxëni ca joni Bernabé ini quiha. Espíritu Santo rëamë ja ini quiha. Jasca, chamaxëni Ibo qui ja chitimihai ca ini quiha. Ja iqui tsi huëstima ca carayanabo Ibo quiri bësoniquë ra.

²⁵ Jaquirëquë riquicaya tsi Tarso yaca qui Bernabé caniquë, Pablo mëraxëna. ²⁶ Jatsi Pablo ja jisnicuë. Jaquirëquë quiha Pablo ja bënicuë jahari Antioquía qui. Jatsi toa xo tsi quiha huësti ca año ja raacanicuë chahahuahai ca carayanabo ya. Huëstima ca nohiria bo tiisimahi ja icani quiha. Jabi Antioquíá pari tsi “Cristiano bo” chahahuacanaibo quënahacani quiha.

²⁷ Jasca, toatiyá tsi quiha Jerusalén ax huësti

huësti ca Dios Chani yoati ibo bo bëcaniquë Antioquía qui. ²⁸ Jabi jato maxo ó tsi huësti ca joni, naa Agabo icanai ca ini quiha. Cahëhax iglesiá tsi Agabo niiniquë chahahuacanaibo yobaxëna.

—Basima tsi xo nohiria bá piti biniatiya iquia ra. Paxnacaxëcani quiha naa carayanaba mai tëquë ó ca nohiria bo rë —i jato qui ja niquë.

Jabi ocapijani quiha, carayana ca chama Claudió yonanicuë no. ²⁹ Jatsi jodioba maí ca chahahuacanaibá tënë-tënënicuë biniaquí na. Jatsi quiha Antioquía ca chahahuacanaibá ofrenda raanicuë jato mëbicasquí na. Parata ati tiisi jayaquí tsi jato qui ja acani quiha. ³⁰ Ofrenda catiaxo tsi quiha Bernabé, Pablo, tihí cabo qui ja acanicuë Jerusalén ca yosibo qui ja bocano.

12

Jacobo namëhacanina — Preso qui Pedro nanëhacanina

¹ Toatiyá tsi quiha chahahuacanaibo tënëmatsi chama Herodés huanicuë. ² Jariapari tsi quiha Jacobo, naa Juan rëquëmë ja tëpasnicuë saipí no. ³ Jaha tsi shina-ranicuë jodiobo ra. Ja ranicanicai ca jisi tsi Pedro qui ja tsaminicuë jaa ri. Jabi ocapijani quiha jodioba fiestá no, naa levadura yama ca mapari ja picanicuë no. ⁴ Tsamixo tsi quiha preso qui Pedro ja nanënicuë. Nanëxo tsi quiha huëstima ca soldado bo ja jananicuë Pedro ó bësoti. Cuatro ca maxo bo ja janani quiha. Jasca, jatiroha ca maxo ó tsi cuatro ca soldado bo ini quiha. Jabi pascua fiesta quirëquë jodiobo qui Pedro ja mëacasni quiha

nohiria bo bēsojó xo tsi copixēna. ⁵ Jama, presó ca Pedro ó soldado bo bēsono tsi quiha ja bax iglesiá ca nohiria bo bēhox-bēhoxniquē.

Preso quima Pedro paquēmahacanina

⁶ Jatsi huēaquē tsi baquishmarí tsi quiha tsēchacati Pedro iniquē. Huēaquē tsi jodiobo bēsojo xo tsi Pedro Herodés copicasni quiha. Jama, toa baquichá tsi quiha oxa Pedro iniquē, dos ca soldado bo naxērēquē no. Jasca, cadená tsi nēxē ja ini quiha. Jasca, naquētē cacha nii ini quiha dos ca jaha bēsohai ca soldado bo. ⁷ Jatsi jahuē naquētē tsi quiha Iboba ángel jisiquitapiniquē. Toá tsi nii ja ini quiha. Jasca, naquētē qui huahuani quiha huēana. Jatsi ángel Pedro pipaisahaca tsi quiha ja bēsomaniquē.

—Mēri, mēri, niitsina —i ja qui ángel niquē.

Jatsi jahuē mēquēnē ca cadena xapaquēniquē.

⁸ Jatsi,

—Mi saco, mi zapato bo, tihí cabo sahuēhuē ra —i ja qui ángel niquē.

⁹ Jatsi quiha ángel Pedró banahuaniquē. Toca tsi quiha preso quima ja tsēquēniquē. Jabi ángel aca ca ja cahēyoiyamani quiha, ja tēnamēhai nori ca quēscahuquí na. ¹⁰ Toca tsi quiha jariapari ca soldado ba maxo ja huinocaniquē. Jaquirēquē maxo huētsa ja huinocaniquē. Huinohax preso caiti qui ja cahēcaniquē, naa yaca qui huajati cato. Jatsi quiha jato bax caiti japēquēniquē ra; jamē no. Jatsi ja huajacaniquē. Huajahax tsi quiha bahí tsi ja bocani quiha. Jatsi calle huēsti cató tsi ángel Pedro jisbērianiquē. ¹¹ Jatsi Pedro bēsoyoiniquē.

—Jabija pa. Ibobá huësti ca ángel raaquë pa, ëa tsëcati, Herodes, jodioba chama bo, tihi cabá ëa ayamano iquish na —i Pedro niquë.

¹² Ocapijaha ca shinapama tsi María, naa Juan Marcos jahëhua xobo qui Pedro caniquë. Toá tsi quiha huëstima ca nohiria mani ini quiha, bëhoxhi na. ¹³ Xobo qui cahëxo tsi quiha caiti ja tox-toxhaniquë. Jatsi Rode, naa xobó ca yonati caniquë, tsohuëcara joha ca jisi na. ¹⁴ Caxo Pedro quënahai ca joi ja nicaniquë. Nicahax jahari ja jabaniquë ranihi na. Caiti japëcati ja shina-bënoni quiha.

—Joquë Pedro ra. Caití nii xo pa —i jato qui ja niquë. ¹⁵ Jatsi,

—¿Jënahuariahax raca nëbi ja ina ra? Cahëyamaqui mia ra —i ja qui nohiria niquë.

Jama,

—Jisi bëcahuë. Mato parayamaquia. Joquë ra —iria tsi ja niquë.

Jatsi,

—Tonia jahuë ángel mi nicaquë. Yama xo ra —i ja qui jaca niquë.

¹⁶ Nëcajacano tsi quiha jari caiti tox-toxhahi quiha Pedro iniquë jicocatsi na. Jarohari tsi caiti ja japëcacaniquë. Japëcaxo tsi quiha Pedro pa ja jiscaniquë. Ja ratëyocaniquë jisi na. ¹⁷ Jatsi quiha Pedró jahuë mëquë bëë-bëëhaniquë jato pasimaxëna. Ja pasicaquë tsi quiha ocapijaha ca jato ja yoaniquë:

—Preso quima Ibobá ëa tsëcayaquë ra. Jaboqui Jacobo, chahahuacanaibo huëtsa bo, tihi cabo yoacata —i jato qui ja niquë.

Yoaxo tsi quiha jato ja jisbayaniquë xobo huëtsá racaxëna.

¹⁸ Huëaquë baquishmarí tsi quiha soldado bá Pedro yopaniquë. Yopahax ja shina-motsiquicaniquë,

—¿Jahuënia caraca Pedro sa? —iquiina.

¹⁹ Jatsi Herodés jahuë soldado bo raaniquë Pedro mërati. Mahitsa ja mëra-mëracani quiha. Jatsi Pedro ó bësoni ca soldado bo ja nica-nicaniquë. Mahitsa quiha. Ja cahëyamacani quiha. Jatsi caxaxo tsi cacha jato Herodés raaniquë namëhacati. Jaquirëquë jodioba mai Herodés jisbayaniquë jahuë xobo-xoboriá tsi racaxëna, naa Cesarea yacatá cató no.

Chama Herodes rësonina

²⁰ Toatiyá tsi quiha Tiro, Sidón, tihi ca yacatá ca nohiria bo qui caxaxëniria quiha Herodes iniquë. Ja iqui tsi tihi ca yaca ax nohiria maxo Herodes qui jisi bocaniquë ja bëta chaninaxëna, ja bëta iquinacasyamahi na. Cahëhax tsi quiha Herodes palacio ototi ibo, naa Blasto icanai ca ya pari ja chaninacanicuë. Jatsi Blasto qui jia ini quiha toa jaha ja quëëcanaina. Jatsi quiha Blastó jato mëbiniquë jato yacatá cabo ya Herodes rabënamaxëna. Jabi Herodes ya ja rabënacascani quiha jahuë mai xo tsi jato piti ja copicascani quëshpi na. ²¹ Jatsi jato qui Herodés xaba aniquë jato bëta chaniti. Toa barí tsi quiha jahuë sahuëti-sahuëtiria ja sahuënicuë. Sahuëhax tsi quiha jahuë tronó tsi ja tsahoniquë. Tsahohax Tiro, Sidón, tihi ca yaca ax jonish ca maxo qui chanitsijanicuë:

²² Chanijano tsi quiha,

—Anomaria tsi xo toa ja yoahaina ra. Joni ma xo naa chanihaina, Dios ja nori —i nohiria bo niquë.

²³ Jatsi quiha Ibobá raani ca ángel Herodes tēpastapiniquë, jia tsi Dios ja ocahuayamani iqui na. Xēná jahuë poco piyoni quiha. Jatsi Herodes naniquë.

²⁴ Toatiyá tsi quiha Dios Chani pacananiquë. Mëri ja rētsamini quiha. Huëstima ca chahahua-canaibo paxa cabo ini quiha.

²⁵ Jasca, jato yonoco jatihuahax Jerusalén qui Pablo, Bernabé, tihi cabo bacaniquë. Juan Marcos ja bocani quiha jato bëta.

13

Bernabé, Pablo, tihi cabo raahacanina carayanbo qui Dios Chani yoati

¹ Jabi Antioquiá ca iglesia naxërëquë tsi quiha Dios Chani yoati ibo bo, tiisimacanaibo, tihi cabo iniquë. Jabi toá ini quiha Bernabé, Simón naa Negro icanish cato, Cirene ax jonish ca Lucio. Tobi ini quiha Manaén, naa Herodes ya shinahamahanish cato. Jasca, tobi ini quiha Pablo. Tihi cabo Dios Chani yoati ibo-iboria bo ini quiha toa iglesia ó no. ² Jatsi huësti barí tsi Ibo qui culto ja acano tsi quiha jato qui Espíritu Santo chaniniquë:

—E bax Bernabé, Pablo, tihi cabo tsëcacana jato qui ë axëhai ca yonoco axëna —iquiina.

³ Jatsi ja samacanicuë. Ja bëhoxcaniquë. Jatsi jato mëquë Bernabé, Pablo, tihi cabo ó ja janacanicuë Dios Chani yoatí shomahuacasquí na. Shomahuaxo tsi quiha jato ja raacanicuë Dios yonoco ja acano.

Chipre xo tsi Dios Chani ja yoacanina

⁴ Jaquirëquë quiha Seleucia yaca qui Bernabé, Pablo, tihi cabo bocaniquë barco bixëna. Espíritu Santó tsi ja raahacani quiha. Barco qui jicoxo tsi quiha Chipre tèsëbë qui ja shitacaniquë.

⁵ Shitahax Salamina icanai ca qui ja rërëcaniquë. Jatsi toa jodioba catiti xobo xo tsi quiha Dios Chani yoatí ja chitahëhuacaniquë. Jabi jato bëta Juan Marcos ini quiha jaa ri, jato mëbixëna. ⁶ Jatsi riquibayá tsi tèsëbë ja shitacana ca tsi Pafos yaca qui ja cahëcaniquë. Toa xo tsi quiha yobë ja bëchacaniquë, naa quiamisxëni ca joni ra. Dios Chani yoahai ja nori ca toa yobëcá quëscahuani quiha mahitsa ja nori. Barjesús jahuë janë ini quiha. ⁷ Jabi toa tèsëbë ototi ibo, naa Sergio Paulo bax toa yobë yonoconi quiha. Jasca, tiisi naa mai ototi ibo ini quiha. Jatsi quiha Chipre ototi ibobá Bernabe, Pablo, tihi cabo quënaniquë jato bëta chani-nacasquí na. ⁸ Jama, toa yobëcá jato quëtianiquë pë, jahuë chama ya ja chaninayamacano iquish na. Jabi Ibo quima jahuë chama ja casomacasni quiha pë. Yobë qui yoi jato chani ini quiha. ⁹ Jatsi quiha Pabló yobë bëisniquë, Espíritu Santo chama jayaquí na.

¹⁰ —Paraxëni ca quiamisxëni ca xo mia ra. Mia ri tsi xo toa Yoshini baquë-baquëria. Mia ri tsi xo toa Dios yoi pasomaharia cato ra. Anomaria tsi xo toa Iboja jabija ca quinia mi yoshihuacatsaina iquia ra. ¹¹ Jaha bësopa. Jaboqui mia copixëhi quiha Ibo-iboria. Bëcoxëqui mia ra. Huëstima ca bari no tsi bari huëahai ca jisyamaxëqui mia ra —i yobë qui Pablo niquë.

¹² Jatsi ocapijani ca Chipre ototi chamá jisniquë. Jisi tsi quiha Ibo qui ja chitiminiquë, Iboba Chani qui ja ranini quëshpi na.

Pisidiá ca Antioquía qui ja bocanina

¹³ Jaquirëquë Pafos ax riquibaya tsi quiha Pablo, jahuë rabëti bo, tihi cabo bocaniquë Perge qui, naa Panfilia maí ca yaca qui. Perge qui ja cahëcaquë tsi quiha Juan Marcós jisbërianiquë, jahari Jerusalén qui cacasquí na. ¹⁴ Jatsi Perge ax riquibaya tsi Pisidia mai qui Pablo, Bernabé, tihi cabo bocaniquë. Yaca Antioquía qui ja cahëcaniquë. Cahëhax tsi quiha jodioba catiti xobo qui ja bocaniquë joiti barí no. Jicohax ja tsahocaniquë. ¹⁵ Jatsi Moisés yoba, Dios Chani yoati ibo bá quënënina, tihi cabo toá ca yosibá nicamaniquë. Nicamaxo tsi quiha Pablo qui joi ja acaniquë jato bësojó tsi ja chanicano iquish na.

—Noqui pi chamahuati chani jayaquí tsi noqui mi yoano ra —i Pablo qui jaca ni quiha.

¹⁶ Jatsi Pablo niiniquë. Chaninox pari tsi quiha jato ja pasimaniquë, jahuë mëquë bëë-bëëhacaina. Jatsi jahuë chani ja chitahëhuaniquë:

—Ea nicaparicana, Israel ca joni bá. Ea nicana mato ri, Dios qui aracanai ca carayanabá.

¹⁷ Siri tsi quiha noba rëquëyamabo Diós quënani quiha. Quënaxo tsi quiha jato ja shomahuarianiquë, carayana ca Egiptó tsi ja racacanicuë no. Toá tsi ja anicani quiha. Jatsi toa carayana ca mai quima Diós jato mëpiniquë jahuë chamá no. ¹⁸ Jaquirëquë cuarenta ca año no tsi quiha jato ja oto-otoniquë, xabachá tsi ja icaniquë no.

¹⁹ Jaquirëquë quiha siete ca carayana ca nohiria bo

ja quëyocani quiha, naa Canaan maí ca racapaonish cabo. Jatsi quiha toa maí noba rëquëyamabo qui Diós aniquë ibohuati. ²⁰ Toca tsi quiha cuatrocientos cincuenta ca año bo huinocaniquë. Jaquirëquë quiha noba jimibo qui ototi ibo bo, naa juez bo, Diós aniquë jato obësoti. Jarohari tsi noba jimibo Samuel yamabá jato otoniquë. ²¹ Jaquirëquë rey, naa chama-chamaria ó quiha noba jimibo quëënikuë, jato ja yonano. Jatsi quiha Saulo yamabo, naa Cis baquë jato qui Diós aniquë jato obësoti. Jabi Benjamin maxo quima Saulo joni quiha. Jatsi cuarenta ca año no tsi quiha noba jimibo Saulo yamabá yonaniquë. ²² Jaquirëquë Saulo quima jahuë yonati chama jahari Diós biniquë. Bixo tsi quiha toa chama noba David yamabo qui ja aniquë noba jimibo yonati. Jatsi jia tsi quiha David yoati tsi Diós chaniniquë: “Isaí baquë David ë biquë ra, ja yonano. E qui jiaría ca joni quiha. Jaha ë quëëhai ca jatiroha ca axëhi quiha ra” i Dios ni quiha. ²³ Jaquirëquë David yamaba chahitaxocobo huësti ca Diós biniquë, noqui Xabahamati Ibo iti. Jesu Diós biniquë ra, naa ja yoani jascaria. ²⁴ Jabi Jesús jahuë yonoco chitahëhuanox pari no tsi quiha Dios Chani Juan yamabá yoaniquë. Jato jocha quima nohiria casoti, jatsi ja ashimahacacati, tihi cabo Juan chanini quiha noba jimibo qui. ²⁵ Jahuë yonoco jatihuapama tsi quiha “Yama ca ëa xo naa ra. Nohiria Xabahamati Ibo, naa jaha ma pasohai ca ma xo ëa ra. Jama, ë cho joxëhi quiha. Ea oquë-oquëria ca tsi xo naa ra” i nohiria bo qui Juan yamabo ni quiha.

²⁶ ‘Jabi ëa nicaparicana, Abraham chahitax-

ocobá. Jasca, ëa nicaparicana mato ri, Dios qui aracanai ca carayanabá. Noqui tēquē qui Dios xabahamati Chani raahacanicuē ra. ²⁷ Jabi Xabahamati Ibo Jesu ini ca Jerusalén ca no-hiria bo, jato chama bo, tihi cabá cahēyamaniquē rē. Jabi jatiroha ca joiti barí tsi mahitsa Dios Chani yoanish cabá quēnēni ca ja nicacanicuē. Jasca, ja quēnēcani ca ja jatihuacanicuē ra, Jesu namēhacati ja raacanicuē no. ²⁸ Jariapari tsi Jesu qui ja quēsoriacascani quiha namēcastsi na. Quēsonomi ja ini quiha jochá yama ja ini iqui na. Jatsi carayana ca Pilato qui Jesu ja mēacanicuē namēhacati. ²⁹ Toca tsi jatiroha ca Jesu yoati quēnēhacani ca ja jatihuacani quiha. Namēxo tsi quiha cruz quima botēmaxo tsi maiquini qui jahuē yora ja nanēcanicuē. ³⁰ Jama, Diós jahuē Jesu bēsotēquēmaniquē. ³¹ Jaquirēquē huēstima ca bari no tsi quiha jahuē rabēti bo ya Jesu co-coniquē, naa Galilea ax Jerusalén qui ja bēta bocanish cabo.

³² ‘Jaquirēquē nēri no johitaquē ra mato qui naa Chani jia ca yoaxēna. Jabi siri tsi noba naborēquēbo qui naa Chani Diós yoaparini quiha. ³³ Jama, no bax, naa jato चाहितaxocobo bax toa Chani ja jatihuani quiha, jahuē Jesu ja bēsomani cató no. Jabi Jesu bēsotēquēxēti nori yoati Diós noqui yoani quiha, salmo libro ó no. Toa ó tsi “Noho baquē xo mia ra. Jaboqui mia bēsomaquia ra” i Dios ni quiha. ³⁴ ¿Tsayacanai? Jahuē baquē yoi ja bēsomaniquē ra. Jasca, rēsotēquēyamapistiariaxēhi quiha noqui ja ani ca Jesu. Jariapari “Paraxoma tsi mato qui huēstima ca jahuē jia cabo, naa no-hiria xabahamati quinia, Xabahamati Ibo, tihi

cabo axëquia, mato David yamabo qui ë yoani jascaria” i noqui Dios ni quiha. ³⁵ Jasca, iti huëtsa ó tsi “Rësotëquëyamaxëqui mi mëstëxëni cato. Ea poromayamaxëqui mia, Diós” ii quiha. ³⁶ Jabi David yamabo yoati chaniyamahi quiha naa ja quënëcanina ra. David yamabo tsayacapa. Bësoquí tsi jia tsi jahuë nohiria bo ja otoni quiha, Dios shina aquí na. Jama, ja rësoniquë. Jahuë naboyamabo ya ja maihuahacanicuë. Jatsi, ¿jahuë yora poroyamayamani? Iniquë ra. ³⁷ Jama, poroyamanicuë naa bësotëquëmahacanicuë cato ra, naa Diós bësomani cato. ³⁸ Tihi tsi xo toa Dios Chani jia cato iquia ra. Jatsi ëa nicacana, ëbë xatë bá. Naa bësotëquëmahacanicuë ca Jesu mato yoaqui noa ra. Ja tsi xo toa nohiria jocha masati Iboiboria ra. ³⁹ Jasca, mëstëhuahacaxëhi quiha jatiroha ca ja qui chitimicanaibo. Anomaria tsi xo toa Jesús acaina, Moisés yobá acai oquë-oquëria. Nicapariana. ¿Jënahuariaxo raca toa Moisés yobá noqui mëstëhuana ra? ⁴⁰ Jatsi quiniacaxëcahuë, ma chahuacasyamamitsa iqui na, naa Dios Chani yonish cabá yoani jascaria:

⁴¹ “Tsayacahuë, jabija ca nicacasyamacanaibá.

Mato xabacá tsi anomariaxëhi quiha toa ë axëhaina ra.

Jama, chahuayamaxëqui mato rë, toa chani ma nicaxëquë no.

Japi ratëhax rësocahuë iquia ra”

i Dios ni quiha ja quënëcani cato ó no. Jatsi quiniacaxëcana, ma tocayamano ra —nëa tsi Pablo nëcaniquë, Chani jia ca yoahi na.

⁴² Jatsi jodioba catiti xobo Pablo, Bernabé, tihi cabá jibayano tsi quiha jato qui nohiria bá joi

amaniquë, joiti bari huëtsá tsi jasca ca jahuë bo yoati ja chanicano. ⁴³ Jasca, Pablo, Bernabé, tihi cabo qui huëstima ca jodiobo, huëstima ca jodioba jabi binish ca carayanabo, tihi cabo riiniquë. Jatsi quiha Bernabé yaxo tsi quiha jia tsi Pabló jato yobarianiquë, ja nicacana ca Dios Chani ja chahahuayoicano.

⁴⁴ Jatsi joiti bari paxa tsëquëquë tsi quiha yacatá ca nohiria bo tëquë, naa carayanabo bëcaniquë Iboha Chani nicaxëna. ⁴⁵ Jatsi carayanabo huëstima ca jisi tsi jodiobo yosananiquë pë. Yosannahax tsi quiha Pabló yoahai ca chani pasomaha chanitsijacaniquë caxahi na. ⁴⁶ Jatsi raquëhaxma tsi quiha Pablo, Bernabé, tihi cabo chaniniquë:

—Mato jodiobo qui pari Dios Chani yoatí nori no iquë ra. Jama, naa Chani jia ca bicasyama xo mato iqui noa. Tsayacahuë. Mato bëso-bësopaomacatsi quiha Dios ra, jama, mato qui yoi jahuë Chani nori. Ja tsi xo toa carayanabo qui caxëqui noa tia. ⁴⁷ Jatsi jaboqui jato qui no cati xo naa Ibo Jesús noqui yoani quëshpi na:

“Carayanabo bax huëa mia manëmaquia ra, noho xabahamati quinia nëamaria cabá cahëno iquish na”

i noqui Ibo ni quiha —nëa tsi jodiobo qui jaca niquë.

⁴⁸ Jatsi quiha carayanabo rani-raniniquë Pablo chani nicahax na. Nicaxo tsi quiha Ibo qui “Gracias” i jaca niquë. Jatsi chahahuaniquë huëstima ca carayanabo, naa Diós bini cabo. Bëso-bësopaoti ja quënahacacani quiha jato ri. ⁴⁹ Jaquirëquë quiha toa mai tëquë ó tsi quiha Iboha Chani pacananiquë

ra. ⁵⁰ Jama, jodiobo qui yoi ini quiha toa chani paxa cato. Ja iqui tsi yacatá ca carayanaba chama bo, jodioba jabi binish ca yoxa bo, tihi cabo naa jodiobá caxahuaniquë Pablo, Bernabé, tihi cabo qui. Toca tsi Pablo Bernabé tënëmati ja chitahëhuacanicuë. Tënëmaxo tsi quiha jato mai quima jato ja niacanicuë pë. ⁵¹ Jatsi quiha Pabló Bernabé jisbayaniquë. Riquibaya tsi quiha jato tahë ca mai pari ja pojpozacanicuë jato shina yoi ca ja ini ca jismaxëna. Pojpozacax tsi Iconio, naa yaca huëtsa qui ja bocanicuë. ⁵² Jama, rani-ranini quiha toá ca chahahuabëna cabo, Espíritu Santo jayahi na.

14

Iconió tsi Pablo chitëna

¹ Iconio qui cahax tsi quiha jodioba catiti xobo qui Pablo Bernabé jiconicuë. Jicoxo tsi quiha chama ya Dios Chani ja yoacanicuë. Jaha tsi quiha huëstima ca jodiobo, carayanabo, tihi cabá chahahuaniquë ra. ² Jaha tsi yosanani quiha chahahuacasyamahai ca jodiobo. Yosanaxó tsi quiha toa yacatá ca carayanabo ja itsisnahuayocanicuë chahahuacanaibo pasomaha. ³ Ja quëshpi tsi naama tsi quiha Pablo Bernabé chitëni quiha toá ca chahahuacanaibo mëbixëna. Raquëxoma tsi Ibo yoati ja yoacani quiha. Jasca, yoapama tsi quiha jisti bo ati mëtsa ja icani quiha, Diós jato qui ani ca chamá no. Toca tsi jabija ca jato chani ini ca Diós jismani quiha.

⁴ Jatsi quiha jahuëcara shinati yacatá ca carayanabá cahëyamaniquë. Ja mapëxnacani quiha. Huëstima cabá jodiobo mëbicasni quiha. Nohiria tëxë bá Pablo, Bernabé, tihi cabo mëbicasni quiha.

⁵ Jarohari tsi quiha toa jodiobo yaxo tsi quiha yacatá ca carayanabo, jato chama bo, tihi cabá planes ani quiha Pablo, Bernabé, tihi cabo axëna. ⁶⁻⁷ Jama, ja acascani ca Pabló Bernabé nicaniquë. Nicahax tsi quiha mai huëtsa, naa Laconia icanai ca qui ja jabacanicuë. Toa maí ca dos ca yaca bo, naa Listra, Derbe, jato tëamë ca nohiria, tihi cabo xo tsi quiha Dios Chani ja yoacanicuë.

Listra xo tsi Dios Chani Pabló yoaanina

⁸ Jabi Listra ó tsi joni, naa tahë choni jaya ca racanicuë. Toca tsi ja coní quiha rë. Tapipisti-ayamariani quiha naa joni ra. ⁹ Toa xo tsi Dios Chani Pabló yoaquë tsi quiha jato chani naa joní nicaniquë. Nicaxo tsi quiha ja chahahuaniquë. Jatsi jënimahuahacati chahahuati mëtsa ja ini ca Pabló jisniquë. Jisi tsi quiha ¹⁰ joni qui ja quënaniquë:

—Mi tahë tsi niihuë ra —iquiina.

Jatsi mëri tsi ja niiniquë. Tapiti ja chitahënicuë ra. ¹¹ Jabi Pabló ani ca nohiria bá jisniquë. Jisi tsi quiha quënantsijahuacanicuë jato joí no:

—Noqui botëquë dios bo ra. Joni jaria bo jaya ca xo —iquiina.

¹² Jatsi dios “Júpiter” Bernabé quënahacanicuë. Jatsi dios “Mercurio” Pablo quënahacanicuë, chan-iti ibo ja ini quëshpi na. Jabi botënish ca dios bo ja icaní ca ja quëscahuacani quiha. ¹³ Jatsi jato dios Júpiter arati ibo joniquë jato arati xobo ax na. Jabi yaca cacha jato arati xobo ini quiha. Jatsi huëyë bo, jianati joa bo, tihi cabo jato arati ibobá bëniquë yacata jicoti qui. Jatsi nohiria bo yaxo tsi quiha huëyë bo ja tëpascanicuë Pablo, Bernabé bax na,

dios bo ja icani ca quëscahuaquí na. ¹⁴ Jatsi quiha ja acascani ca Pabló Bernabé nicaniquë. Nicaxo tsi quiha jaraxatsi jato sahuëti bo jahuaicaniquë cohuëquí na. Nohiria misco qui jabapama tsi quiha ja quëna-quënacanicuë:

¹⁵ –Ayamacahuë, joni bá. Maí ca nohiria yoi bo xo noa ra, naa mato jascaria. Chani jia ca yoahi no johitaquë ra. Mato mahitsa ca jahuë bo quima bëso ca Dios quiri, naa naipa, mai, ia bo, tihi cabo nëhohuanish ca quiri bësocana iqui noa ra. ¹⁶ Jariapari tsi mato carayanabo qui Dios caxayamapaoni quiha, mato quinia yoi cato ó tsi ma bohoquë no. ¹⁷ Toatiyá tsi quiha bëso ja ini ca cahëti mëtsa ma i-ipaonicuë iquia, mato bax ja ani cató no. Mato qui naipá ca oi ja raani quiha. Jasca, ma banani ca shinahamahi quiha. Ma piti ca mato qui aqui quiha, ma narisyamano iquish na. Jasca, mato ranihuahi quiha –nëa tsi nohiria bo qui Pablo nëcaniquë.

¹⁸ Pablo chani nicaxo tsi quiha jari jato bax huëyë bo ja acascaniquë pë. Jarohari tsi quiha nohiria bo ja jënëcaniquë ja ayamacano iquish na. Bëroma ja ini quiha.

¹⁹ Jatsi quiha Antioquía, Iconio, tihi ca yaca bo ax tsi quiha huësti huësti ca jodiobo cahënicuë. Cahëxo tsi quiha Pablo ja oahuacanicuë jahuë chani nohiria bá nicayamano iquish na. Jatsi Pablo qui yacatá ca nohiria bo caxanicuë. Caxaxo tsi quiha Pablo ja acanicuë maxaxá no. Axo tsi quiha yaca cacha jahuë yora ja xërëcaniquë, bësoyama ja ini ca quëscahuaquí na. ²⁰ Jama, jahuë yora tëamë tsi chahahuacanaibo quëtsoquë tsi quiha Pablo niiniquë. Joihax jahari yaca qui

ja caniquë chahahuacanaibo ya. Jatsi huëaquë tsi quiha Derbe icanai ca yaca qui Pablo caniquë Bernabé ya.

²¹ Derbe qui cahëxo tsi quiha Dios Chani ja yoacanicuë. Yoapama tsi quiha huëstima ca chahahuacanaibo ja bëbocanicuë. Jaquirëquë quiha Listra, Iconio, Antioquía, tihí ca yaca bo qui jahari ja bacanicuë. ²² Bacaxo tsi quiha chahahuacanaibo ja chamahuacanicuë. Chamahuaxo tsi quiha jato ja yobanicuë Ibo quima ja casoyamacano.

—Diós otoiha ca qui jiconox pari tsi huëstima tsi no tënëxëti xo ra —í jato qui jaca niquë.

²³ Yobaxo tsi quiha jatiroha ca iglesia ó tsi yosibo ja jananicuë chahahuacanaibo ja otocano. Jabi Ibo qui mëanax pari tsi quiha ja samacana ca tsi ja bëhoxanicuë. Jia tsi toá ca nohiria bo Ibo qui chitimini quiha.

Siriá ca Antioquía yaca qui Pablo Bernabé bacanina

²⁴ Derbe jisbëria tsi quiha Pisidia mai ja natananicuë. Natanihax tsi quiha Panflia mai qui ja cahëcanicuë. ²⁵ Toa xo tsi, naa Perga yacata xo tsi quiha Dios Chani ja yoacanicuë. Yoahax Atalia yaca qui ja bocanicuë. ²⁶ Jahá ca barco qui jicohax tsi quiha jahari Antioquía qui ja bocanicuë, naa Dios qui ja acacacani cató no. Jabi jato qui toa acacani ca yonoco ja jatihuacani quiha. ²⁷ Jatsi Antioquía qui cahëxo tsi quiha chahahuacanaibo tēquë ja catiacanicuë. Jatsi jato bax Diós anina, carayanabo Diós jahuë Chani nicamanina, carayanabá chahahuahaina, tihí cabo quiha jato

ja yoacaniquë. ²⁸ Jaquirëquë quiha naama tsi ja chitëcaniquë toá no, chahahuacanaibo ya.

15

Jerusalén tsi ja caticanina

¹ Toatiyá tsi quiha Antioquía qui cahëniquë huësti huësti ca jodiobo jato mai ax na. Cahëxo tsi quiha carayana ca chahahuacanaibo tiisimat-sijahuacaniquë. Ja nëcacaniquë:

—Ma jibirishahacati xo ra. Moisés yamabá noqui toa jabi ani quiha ati. Xabamahacati-maxëni xo mato ra, toa jabi acaxma —nëa tsi ja nëcacani quiha chahahuacanaibo qui.

² Jatsi quiha jibirishati jabi tahëxo tsi jato qui Pablo, Bernabé, tihi cabá joi mëraniquë. Jato qui yoi jato yoba ini quiha. Jaha tsi Pablo, Bernabé, iglesiá ca xatë huëtsa bo, tihi cabo Jerusalén qui raahacaniquë, toá ca Chani chitahëhuanish cabo, yosibo, tihi cabo ya ja chaninacano iquish na, naa toa Moisés jabi yoati na.

³ Jatsi iglesiá ca xatë bá jato raaniquë. Fenicia, Samaria, tihi ca mai bo natanipama tsi quiha carayanabo Ibo qui bësocanai ca ja yoabonacaniquë. Jatsi raniniquë iglesiá ca xatë bo toa chani nicahax na.

⁴ Jatsi Jerusalén qui cahëxo tsi quiha iglesiá ca xatë bo, yosibo, Chani chitahëhuati ibo bo, tihi cabo ja joihuacaniquë. Joihuaxo tsi quiha jatiroha ca jato bax Diós ani ca ja yoacaniquë. ⁵ Jatsi niniquë huësti huësti ca chahahuanish ca fariseobo chanixëna:

—Jibirishahacaxëti xo chahahuahai ca carayanabo ra. Jasca, Moisés yoba ja nicaxëti xo jato ri ra —i toá ca xatë bo qui jaca niquë.

⁶ Jatsi Chani chitahëhuati ibo bo, yosibo, tihi cabo catiniquë jibirishati jabi, Moisés yoba, tihi cabo yoati tsi chaninaxëna. ⁷ Naama tsi quiha ja chaninacani quiha. Jatsi Pedro niiniquë chanixëna:

—Ea nicaparicana, ëbë xatë bá. Naama tsi quiha mato ó ca ëa Diós biniquë, carayanabo qui jahuë Chani Jia ca yoatí, ja chahahuacano jato ri iquish na. ⁸ Jatsi Diós, naa nohiria ba shina cahëxëni cató carayanabo qui Espíritu Santo aniquë, noqui jodiobo qui ja ani jascaria. Dios qui jia ja ini quiha. ⁹ Ja qui oquë noqui jodiobo iyamani quiha, ja qui ja chitimihai cató tsi jato shina ja bahuëni iqui na. ¹⁰ Jatsi ¿jëniriáxo tsi Dios tanamacascanaí sa? Naa chahahuahai ca carayanabo qui noba jodioba jabi bo pi ma ano tsi caxaxëhi quiha Dios tonia. Toa jabi bo banahuatimaxëniria noba naborëquëbo ini quiha jato ri. Jasca, banahuatimaxëniria xo noqui ri ra. ¹¹ Toa jabi no acai cató tsi noqui xabahamayamahi quiha Dios ra. Jama, jahuë Jesucristo noihai cató tsi xabahamahacahi quiha noa iquia, naa carayanabo xabahamahacahai jascaria —nëa tsi iglesiá ca chama bo qui Pedro nëcaniquë.

¹² Jatsi pasicaniquë catinish cabo. Jaquirëquë quiha Pablo, Bernabé, tihi cabo chaniniquë. Chanixo tsi quiha carayanabo xërëquë xo tsi Diós jato amani ca jistiria bo ja yoacani quiha. ¹³ Jato chani ja jatihuacaquë tsi quiha Jacobo chaniniquë:

—Ea nicaparicana, ëbë xatë bá. ¹⁴ Carayanabo Diós otocatsai ca noqui Simón yoaquë ra. “Carayanabo quima jahuë nohiria yoi bo tsëcahi quiha jahuë-na bo iti” i ja a quiha. ¹⁵ Jabija tsi xo toa ja yoahana ra. Tocaxëti xo i Dios Chani yoati ibo-iboria ni quiha, Quënëhacanish cabo ó no. Jabi ja quënëcani ca tsi xo naa:

¹⁶ “Mato jocha iqui tsi mato ë jisbërianiquë; jama, bacaxëquia.

Bacaxo tsi noho nohiria yoi bo catiaxëquia ë qui ja aracano iquish na, naa David yamabá yonani cató tsi ja arapaocani jascaria.

¹⁷ Jatsi Ibo yoi chahahuacaxëcani quiha nohiria huëtsa.

Nohó-naxëhi quiha carayanabo ri’

¹⁸ nëa tsi Ibo, naa noqui jahuë planes yoanish ca nëcani quiha”.

¹⁹ ‘Jabi naa quënëni ca iqui tsi noho yoba tsi xo naa: Dios quiri bësocanai ca carayanabo no yosanamayamano. “Noba jodioba jabi bo ma ati xo” i jato qui no yamano ra. ²⁰ Jama, carta ó ca yoba huëtsa jato qui no raano. Idolo bo qui acacaha ca piti ja piyamacano. Jasca, anoma ca chotahai ca ja quiniacano. Jasca, jimihuahama ca nami, jimi, tihi cabo ja piyamacano. Tihi ca yoba bo roha jato qui no quënëxëti xo iquia. Tihi tsi xo toa ja ayamacaxëcanaina iquia. ²¹ Jabi jatiroha ca barí tsi quiha tihi ca jahuë bo pasomaha ca yoba yoahacani quiha jatiroha ca yacata ax na. Naama tsi quiha noba nohiria qui toa Moisés yoba acacani quiha —nëa tsi jato qui Jacobo nëcaniquë.

²² Jatsi iglesiá ca chahahuacanaibo ya tsi quiha Dios Chani chitahëhuati ibobo, yosibo, tihi cabá

jato ó ca huësti huësti ca joni bo biniquë Antioquía yaca qui jato yoba boti. Pablo, Bernabé, tihi cabo ya jato ja raacani quiha. Jatsi Judas ja bicaniquë, naa Barsabás quënahacanish cato. Jaquirëquë Silas ja bicaniquë. Tihi cabo ja bicaniquë jato yoba boti. Jato xatë bo rëquënniti ibo bo ja icani quiha. ²³ Raapama tsi jato bëta naa carta ja raacaniquë:

“Mabë xatë bo, naa Dios Chani chitahëhuati ibo-iboria bo, nëá ca yosibo, tihi cabo tsi xo naa carta quënëcanaina. Mato carayanabo joihuaqui noa, naa Antioquía yacata, Siria, Cilicia mai, tihi cató ca racacanaibo. ²⁴ Jishopë. Noba maxo ó ca xatë bo, naa chama yama cabo mato qui bocani ca no nicahitaquë rë. ‘Jibirishahacaxëti xo chahahua-hai ca carayanabo. Jasca, jodioba yoba bo ma banahuaxëti xo’ ¿i mato qui ja yamayamacani? Toca tsi ma shina-motsiquini ca no nicahitaquë. Anoma quiha. ²⁵ Jaha tsi nëá ca dos ca joni shi-najiaxënia ca no biquë mato qui raaxëna. Shinaxo tsi Pablo, Bernabé, tihi cabo ya jato raaqui noa. ²⁶ Ibo Jesucristo tahëhax tsi huëstima tsi naa dos ca joni bo acacaquë ani quiha ra. ²⁷ Jaha tsi Judas, Silas, tihi cabo mato qui raaqui noa noba yoba boti. No quënëha ca jasca ca mato yoacaxëcani quiha. ²⁸ Nicacana. Noba jodioba jabi bo mato qui acasyama xo noa. Mato qui yosariaxëhi quiha iqui noa. Jama, tobi quiha yoba pistia mato qui no acatsaina, naa noqui, Espíritu Santo, tihi cabo qui jia cato. ²⁹ Idolo bo qui acacahax ca oriquiti, jimi, jimihuahama ca nami, tihi cabo piyamacana. Jasca, anoma ca chotahai ca basicana. Tihi cabo ayamapiquí tsi jia tsi axëqui mato. Iquë” nëa tsi jato carta nëcaniquë.

³⁰ Jatsi Pablo, Bernabé, chani bocanai ca joni bo, tihi cabo bocaniquë Antioquía qui. Cahëxo tsi quiha chahahuacanaibo ja catiacaniquë jato carta nicamaxëna. ³¹ Toa yoba nicacanicuë iglesiá ca nohiria bo. Nicahax ja rani-ranicanicuë. Jato qui jia toa yoba ini quiha. ³² Jasca, carta nicamaxo tsi quiha jia tsi chahahuacanaibo ja chamahuacanicuë, Dios Chani yoati ibo bo ja icani iqui na. ³³⁻³⁴ Ichariama bari no tsi ja chitëcani quiha. Jatsi jia tsi jahari Jerusalén qui ja raahacacani quiha. ³⁵ Jama, Antioquíá tsi Pablo Bernabé chitënicuë. Toá tsi quiha Iboha Chani ja tiisimacanicuë.

Pablo catëquënina Dios Chani yoaxëna

³⁶ Jaquirëquë Bernabé qui Pablo chaniniquë:

—¿Iboha Chani no yoani cabo qui jahari canoma ni, toá ca yacatá ca xatë bo qui shishoxëna? ¿Jënjacana ca jisi canomani? —iquiina.

³⁷ Jatsi Juan Marcos Bernabé bocasni quiha, ja bëta ja cano. ³⁸ Jama, Pablo qui yoi ja ini quiha. Marcos ja bocasyamani quiha, Panfilia ó tsi jato ja niabëriani iqui na. Toatiyá tsi quiha jato bëta Marcos chitëyamani quiha. ³⁹ Ja iqui tsi Pablo Bernabé joi mërananicuë. Joi mëranahax tsi quiha jato jamë ca quiniá tsi ja bocanicuë. Ori tsi naa Chipre qui barcó tsi quiha Bernabé caniquë Marcos ya. ⁴⁰ Jatsi Silas Pabló biniquë ja bëta ja cano. Jabi ja bocanox pari no tsi toá ca iglesiá cabo jato bax bëhoxnicuë, Diós jato mëbiriano. ⁴¹ Jatsi Siria, Cilicia, tihi ca mai bo ja nacocanicuë. Nacopama tsi quiha chahahuanish cabo ja chamahuabonanicuë.

16

Pablo, Silas ya Timoteo canina

¹ Derbe, Listra, tihi ca yaca qui cahë_{xo} tsi quiha Timoteo, naa Jesu qui chitiminish ca shinapayo ca Pablo, Silas, tihi cabá bëchaniquë. Chahahuahai ca jodio Timoteo jahëhua ini quiha. Jahuë jahëpa carayana ini quiha. ² Jasca, jia tsi Timoteo toa Listra, Iconio, tihi cató ca xatë bá ocahuani quiha. ³ Jatsi quiha jato bëta Timoteo Pabló bocaniquë. Jama, bonox pari tsi quiha Timoteo ja jibirishaniquë, chahahuahai ca jodiobo ja qui caxayamano. Carayana jahuë jahëpa ini ca ja cahëcani quiha. ⁴ Jatsi quiha toa yaca bo ja nacocaniquë Dios Chani yoaxëna. Nacopama tsi Jerusalén ca Chani chitahëhuati ibo bo, yosibo, tihi cabá yobani ca ja yoabonacaniquë. Jasca, jato yoba ja nicacati nori ca ja yoacani quiha. ⁵ Toca tsi Ibooba quiniá tsi quiha iglesiá ca chahahuacanaibo chamahua-hacaniquë. Toatiyá tsi jatiroha ca barí tsi quiha Ibo qui nohiria bo chitiminiquë.

Pablo tēnamēnina

⁶ Jaquirëquë Frigia, Galacia, tihi ca mai tsi Pablo, jahuë rabëti bo, tihi cabo naconiquë. Jabi Espiritu Santó jato yobani quiha, Asia mai xo tsi jari Dios Chani ja yoayamacano. ⁷ Jasca, Misia mai qui cahëhax tsi quiha departamento Bitinia qui ja jicocascani quiha Dios Chani yoaxëna. Jama, Jesús raani ca Espiritu Santó jato quëtiani quiha. ⁸ Jaha tsi Misia mai nacopama tsi quiha Troas yaca qui ja bocaniquë. ⁹ Toá tsi baquichá tsi Pablo tēnamēniquë: Ja qui Macedoniá ca joni jisiquini

quiha. Pablo qui ja chanini quiha, “Noba Macedonia mai qui bëcahuë. Noqui ma mëbino ra” iquiina. ¹⁰ Tënamëhax bamahaxma tsi cacastapiniquë Pablo. Jatsi quiha noba jahuë bo no shomahuaniquë Macedonia mai qui caxëna. Toá ca nohiria bo qui Chani Jia ca yoatí Diós noqui quënani ca no cahëyoiniquë.

Filipos yaca qui ja cahëcanina

¹¹ Jatsi Troas no jisbayaniquë barcó no. Ia shi-tapama tsi quiha mëste tsi tësëbë Samotracia qui no caniquë. Cahax huëaquë tsi quiha Neápolis yaca qui no rërëniquë. ¹² Riquibaya tsi maí tsi Filipos yaca qui no caniquë. Toa maí ca oquë-oquëria ca yaca Filipos ini quiha. Jasca, toá tsi huëstima ca romanobo ca nohiria racani quiha. Filipos qui cahëhax ichariama ca bari no tsi no chitëniquë. ¹³ Jatsi joiti barí tsi jodioba arati iti qui no caniquë araxëna. Yaca cacha, naa ani quëmapó tsi ja caticani quiha. Tsahohax toá ca arati bëcanish ca yoxa bo ya chaninatsino-niquë. ¹⁴ Jabi toá tsi ini quiha Tiatirá ca yoxa, naa Lidia icanai cato. Raiti shini iniahai ca ja ini quiha. Jasca, Dios qui arahai ca naa yoxa ini quiha. Ja iqui tsi jia tsi Pabló yoani ca chani ja nica-nicarianiquë. Jasca, Ibobá toa yoxa mëbiniquë, Pabló yoahai ca chahahua-maxëna. ¹⁵ Jahuë xobó ca bo ya ashimahacaxo tsi quiha joi noqui ja amaniquë jahuë xobó tsi chitëti. Joi amahax,

—Ibo Jesu qui ë chitimiquë ra. Mato qui jia pi no tsi noho xobo qui ma bëcano racati —i noqui naa yoxa niquë.

Jaha tsi jahuë xobo qui no caniquë chitëxëna.

¹⁶ Toatiyá tsi arati iti qui capama tsi quiha yonati xotaco no bëchaniquë. Yoshi ja jayani quiha, nohiria jato xaba cahëmati. Toca tsi huëstima ca parata ja bini quiha jahuë ibo chama bax na.

¹⁷ Jatsi Pablo, noqui, tihi cabo ja banahuaniquë. Banahuapama tsi quiha,

—Mana ca Ibo-iboria ca Dios yonati bo xo naa joni bo ra. Xabahamati quinia noqui yoatí ja bëchitaquë ra —i ja niquë joi pistiamá no.

¹⁸ Tocapianiquë huëstima ca barí no. Jarohari tsi Pablo yosananiquë. Yosannahax ja bopinaniquë ja qui chanixëna. Jatsi jahuë yoshi qui ja chaniniquë:

—Jesucristo chamá tsi naa xotaco quima natsëquëhuë iquia —iquiina.

Jatsi yoshi natsëquëtapiniquë.

¹⁹ Jatsi cohuënaniquë jahuë chama bo. Toca tsi jato parata biti xaba ja bënocani ca ja cahëcane quiha. Ja iqui tsi Pablo, Silas, tihi cabo qui ja tsamicaniquë. Tsamixo tsi quiha yacatá ca plazá ca chama bo qui jato ja xërëcaniquë. ²⁰ Chama bo qui boxo tsi quiha jato qui quësotsijacanicuë:

—Noba yacatá ca nohiria bo yosicane quiha naa jodiobo ra. ²¹ Noba jabi bo rarinamacascane quiha pë. Noba yoba pasomaha tsi xo toa ja yoacanaina. ¿Jënahuariaxo raca jato jabi bo no bina ra? Romanobo xo noa —nëa tsi ja nëcacaniquë jato qui quësoshi na.

²² Jatsi jato qui quëtsonish ca nohiria bo riiniquë Pablo, Silas, tihi cabo qui quësoxëna jato ri. Jaha tsi quiha chama bá jato sahuëti tsobomaniquë. Tsobomaxo tsi quiha ja yobacanicuë ja rashahacacano iquish na. ²³ Rashaxo tsi quiha cárcel qui

ja niacanicuë. Jatsi cárcel obëso ca ja yobacanicuë jia tsi jato ó ja bësono, ja paxayamacano iquish na. ²⁴ Jatsi quiha cárcel nëpax ca naquëtë qui jato ja nanënicuë chama bá yobani ca nicaxo na. Nanëxo tsi quiha jihui para quini jaya cato ó tsi jato tahë bo ja achamanicuë. Tsëquëtimaxëni ja icani quiha.

²⁵ Jatsi toa baquichá tsi quiha Dios qui bëhoxhi tsi Silas, Pablo iniquë. Bëhoxpama tsi ja quëquë-quëquëshinacanicuë. Tocajacano tsi quiha jato qui presó ca achiqui cabá nica-nicani quiha. ²⁶ Jatsi yajotapitsi quiha mai niquë. Anomaria tsi preso yajohacacani quiha. Japëquëyoniquë preso ó ca caiti bo tëquë. Mërisyocanicuë achiquinish caba mënëxëti cadenabo ri. ²⁷ Jatsi preso obëso ca bësoniquë. Preso ó ca caiti bo japëquë ca jisi tsi quiha achiquinish cabo paxani nori ca ja quëscahuani quiha. Jatsi jahuë chibiquiti saipi ja natsëcanicuë jamë ixëna. ²⁸ Jama, ja qui Pabló quënanicuë joi pistiamá no:

—Iyamahuë. Iyamahuë. Nëá xo noqui tëquëta —
iquiina.

²⁹ Jatsi quiha preso obëso cató pëxë baaniquë. Bixo tsi quiha mëri tsi ja jiconiquë. Jicohax mëmë-mëmë tsi quiha Pablo, Silas, tihi cabo bësojó ja mëniniquë. ³⁰ Jatsi cacha jato mëpihax,

—¿Jënahuaxëhi ni ëa ra, joni bá, xabahamaha-caxëna? —i jato qui ja niquë.

³¹ Jatsi ja quëbicanicuë:

—Ibo Jesucristo qui chitimicana. Jatsi xabahamahacaxëqui mato, naa mia, mí-na bo ri —
iquiina.

³² Jatsi quiha preso obëso cato, jahuë xobó ca bo, tihí cabo qui Dios Chani ja yoacanicuë. ³³ Jasca, baquichá tsi quiha jato sëquënë, jato quëësi bo, tihí cabo preso obëso cató chocohaniquë. Jaquirëquë preso obëso cato, jahuë-na bo, tihí cabo ashimahaicaniquë. ³⁴ Jatsi jahuë xobo qui jato ja bëniquë jato orihuaxëna. Rani-raniniquë preso obëso cato ra. Rani-ranioniquë jahuë xobó cabo tëquë, Dios qui ja chitimicani iqui na.

³⁵ Baquishmarí tsi quiha preso qui romanoba chama bá policía bo raaniquë jato paquëmati chani ya. ³⁶ Jatsi Pablo qui preso obëso ca chaniniquë:

—Joquë chani ra. Ma paquëmahacaxëti xo ii quiha yacatá ca chama bo. Jia tsi bocahuë —iquiina.

³⁷ Jama, policía bo qui Pablo chaniniquë:

—Mahitsa no rashahacahitaquë pë, nohiria bo bësojo ax na. Juez qui noqui ma boyamahitaquë ra, toa ax tsi noqui quësoxëna. Anoma quiha. Romanobo yoi ca noqui xo naa ra. Anoma tsi xo toa preso qui noqui romanobo ja niacanaina iquia. ¿Jaboqui jonë tsi noqui raacacahi ni pa? Cayamaqui noa ra. Nëri ja bëparicano ra noqui tsëcaxëna. Jamë yoi xo tsi noqui ja paquëmacano iquia —nëa tsi policía bo qui Pablo nëcaniquë.

³⁸ Jatsi quiha yacatá ca chama bo qui Pablo chani policía yoaniquë. Romanobo Pablo, Silas, tihí cabo ini ca nicahax ja raquë-raquëcaniquë. ³⁹ Raquëhax tsi quiha preso qui ja bocaniquë ishima tsi preso quima jato mëpixëna. Mëpihax tsi quiha jato yaca cache qui jato ja chimaticaniquë.

⁴⁰ Jatsi preso jisbaya tsi quiha Lidia xobo qui ja bo-caniquë, toá ca chahahuacanaibo qui chanixëna. Jato ja chamahuani quiha. Chamahuaxo tsi quiha ja jisbayacanicuë.

17

Tesalonicá cabo Pablo qui caxanina

¹ Filipos ax riquibaya tsi quiha Anfípolis, Apolonia, tihi ca yaca bo Pablo Silas nataniniquë. Natanihax Tesalónica qui ja cahëcaniquë. Toá tsi jodioba catiti xobo ini quiha. ² Cahëxo tsi quiha jato catiti xobo qui Pablo caniquë. Jahuë jabi quiha. Tres ca joiti bari no tsi quiha Dios Chani yoati tsi jato bëta ja chaninanicuë. ³ Chaninaxo tsi quiha Dios Chani jato qui ja bërohuaniquë. Cristó tënëxëhaina, ja rësoxëhaina, ja bësetëquëxëhaina, tihi cabo jato Xabahamati Ibo iti nori ca ja jismani quiha.

—Mato Xabahamati Ibo-iboria tsi xo naa Jesu ë yoahaina iquia —i jato qui ja niquë.

⁴ Jatsi quiha chahahuaniquë huësti huësti ca jodiobo. Chahahuahax tsi quiha Pablo, Silas, tihi cabo qui ja riicaniquë. Jasca, chahahuaniquë huëstima ca Dios qui aracanai ca carayanabo ri. Chahahuaniquë huëstima ca chama ba ahui bo ri. ⁵ Jatsi ja chahahuacaquë tsi quiha toa chahahuayamamai ca jodiobo caxanicuë. Caxaxo tsi quiha plazá ca bohohai ca chiquixëniria ca joni bo ja catiacanicuë ja yosicano. Yosipama tsi quiha Jasón icanai cato xobo qui ja jabacanicuë Pablo, Silas, mërahi na. Cacha, naa yacatá ca nohiria bo qui jato ja bëcasni quiha. ⁶ Pablo, Silas, tihi

cabo ja yopacanicuë. Yopaxo tsi quiha xobo ibo Jasón, toá ca chahahuacanaibo huëtsa bo, tihi cabo ja xërëcaniquë cacha yacatá ca chama bo qui. Xërëpama tsi quiha ja quënacanicuë:

—Jatiroha cato xo tsi nohiria bo yosicani quiha naa Pablo, Silas, iqui noa. Jaboqui noba yaca qui ja bëchitaquë pë. ⁷ Jasca, noba Jasón tsi xo toa naa joni bo otohaina ra, jahuë xobo xo no. Jasca, noba chama-chamaria yoba pasomaha chanicani quiha pë. “Tobi chama huëtsa, naa Jesu icanai cato” icani quiha ra —nëa tsi chama bo qui ja nëcanicuë.

⁸ Jatsi shina-huëjënanicuë yacatá ca nohiria bo, jato chama bo ri, jato qui ja quësocanai ca nicahax na. ⁹ Jatsi paquëmanox pari tsi quiha chama bá parata bicasnicuë pë. Jatsi Jasón, chahahuacanaibo, tihi cabá jato qui parata aniquë paquëmahacaxëna.

Yaca Berea qui Pablo Silas shishonina

¹⁰ Jatsi bamaxoma tsi quiha Berea yaca qui Pablo, Silas, tihi cabo chahahuacanaibá raatapiniquë. Cahëhax tsi quiha jodioba catiti xobo qui ja bocanicuë. ¹¹ Jabi Tesalonicá ca jodiobo oquë naa Bereá cabo ini quiha. Pablo chani qui ja nica-nicariacani quiha. Jatiroha ca barí tsi quiha Quënehacanicuë cabo ja tsaya-tsayanicuë, jabija ca Pabló yoahai ca iqui ca cahëxëna. ¹² Jatsi Jesu qui chitiminiquë huëstima ca jodiobo. Jasca, chahahuaniquë huëstima ca carayana ca joni bo, yoxa bo, tihi cabo ri, naa nohiria rëquëninicanaibo. ¹³ Jatsi quiha Berea xo tsi Dios Chani Pabló yoahi ini ca Tesalonicá ca jodiobá nicaniquë. Nicahax

ja bëcaniquë pë nohiria bo yosixëna. Pablo qui nohiria bo ja itsisnamacanicuë ra. ¹⁴ Ja iqui tsi chahahuacanaibá Pablo raanicuë ra ia quëpë qui. Jama, Berea ó tsi quiha Silas, Timoteo, tihi cabo chitënicuë chahahuacanaibo mëbixëna. ¹⁵ Jatsi Atenas yaca qui huësti huësti ca xatë bá Pablo chimatinicuë. Chimatihax jahari ja bocanicuë jato xobo qui. Silas, Timoteo, tihi cabo qui Pablo chani ja bocani quiha. Mëri tsi ja bëcati ó Pablo quëëni quiha. Jabi tocani quiha jahuë chani.

Atenás tsi Pablo chitënina

¹⁶ Atenas xo tsi mana-manapama tsi quiha Pablo shina-motsiquinicuë yacatá ca ídolo bo tsayahax na. ¹⁷ Jasca, jodioba catiti xobó tsi quiha ja chaninanicuë, toá ca jodiobo, Dios qui aracascanaí ca carayanabo, tihi cabo ya. Jasca, plazá ca nohiria bo ya ja chaninanicuë Jesu yoati na. ¹⁸ Jatsi epicúreobo, estoicobo, tihi ca icanai ca maxó ca joni bá Pablo qui joi mëranicuë. Tiisi jayanish ca joni bo ja icani quiha. Chanihax,

—¿Jënihi ni naa bahua sa? —i huësti huësti ca niquë.

Jasca,

—Tonia jamëri ca dios bo qui noqui aramacatsi quiha pa —i huëtsa bo niquë.

Jabi toca tsi ja chaninacani quiha, Jesu, ja bësotëquëhaina, tihi cabo Pablo chanini iqui na. ¹⁹ Jatsi quiha Pablo qui joi ja amacanicuë jahuë chani nicacasquí na. Amaxo tsi quiha jato chaninati xobo, naa Areópago icanai ca qui ja boniquë. Bohax,

—Mi yoahai ca tiisi paxa ca cahëcasqui noa ra.
²⁰ Noqui jamëri tsi xo toa mi yoahaina. Mi yoahai ca noqui mi bërohuano ra —i Pablo qui jaca niquë.

²¹ Jabi tiisi-naxëni ca Atenás ca nohiria bo, toá ca racacanai ca carayanabo, tihi cabo ini quiha. Jaha tsi Pablo chani ja nicacascani quiha. Jato qui jia ini quiha tiisi paxa ca nicahaina, chaninacanaina, tihi cabo. Jato jabi quiha.

²² Jatsi jato bësojó tsi quiha, naa Areópago xara tsi Pablo niiniquë chanixëna. Chanihax,

—Dios bo qui araxëni ca nohiria bo xo mato tia. Toa ë jisquë ra, Atenás ca joni bá. ²³ Mato yacatá tsi co-copama tsi mato arati itiria bo ë jisquë ra. Jisi tsi naa quënë pistia ca ë jisquë huësti ca altar ó no. “No cahëhama ca dios bax na” ii quiha jahuë quënë ra. Jabi naa Dios ë yoahai ca tsi xo toa naa ma cahëhama ca dios, naa ja qui ma arahaina.

²⁴ ‘Jabi Dios yoi tsi xo toa naipa, mai, tihi caba Ibo-iboria, naa jatiroha ca nëhohuanish cato iquia. Joni bá acani ca arati xobó tsi racayamaha quiha.

²⁵ Naa Dios mëbitimaxëni xo nohiria, ja narisyamahi ca iqui na. Jasca nohiria bo qui jatiroha ca Ototi Ibo-iboria tsi xo naa. Jatiroha cabo bësomahi quiha. Noqui yoi xacamahi quiha.

²⁶ ‘Jasca, huësti ca joni quima jatiroha ca nohiria bo nëhohuacani quiha. Nëhohuaxo tsi quiha naa mai tëquë tsi quiha jato ja racamaniquë. Jasca, ja bësocanai ca xaba naa Dios yoi janani quiha. Jasca, jatiroha ca nohiria bo qui jato mai ja ani quiha racati. ²⁷ Jabi tocaniquë Dios yoi, ja qui nohiria bá mërano iquish na. Mërapiquí tsi ja chahahuacamitsa ra. Jabi nohiria qui basima xo Dios yoi

ra. ²⁸ Jabi Dios yoi iqui tsi bēso xo noa ra. Ja iqui tsi mohiqui noa. Ja iqui tsi naa maí tsi racaqui noa ra. Jasca, “Dios xocobo xo noa” ¿iyamayamacahi ni mato maestro bo ra? ²⁹ Jabija xo ra. Dios xocobo yoi bo xo noa. Jahuē xocobo pi inono tsi çjēnahuariahax raca oro, plata, maxaxa, tihi cabo nohiria bá acai ca jaria ca Diós ina ra? Toca ma xo Dios iquia. ³⁰ Jabi nohiria bá Dios cahēyoiyamatiyá tsi quiha jato jocha Diós mataraniquē. Jama, jaboqui ja qui bēsoxēti xo nohiria bo tēquē ii quiha ra. ³¹ Jatsi quiniacaxēcahuē. Nohiria bo copiti bari ja janani quiha. Toa barí tsi quiha mēstē tsi nohiria bo tēquē copixēhi quiha ja bini ca joni yaxo na. Copiti Ibo-iboria ixēhi quiha naa joni ra. Jabi naa joni rēsoquē tsi quiha Diós bēsotēquēmaniquē ra. Ja iqui tsi Dios parayamahai ca cahēqui noa —nēa tsi jato qui Pablo nēcāniquē.

³² Jatsi “Bēsotēquēxēhi quiha nohiria bo” i Pablo quē tsi quiha osa-osāniquē toá ca huēsti huēsti cabo. Jama,

—Mi chani nīcatēquēcasqui noa ra, naa nohiria bo bēsotēquēxēhai ca yoati na —i huēsta bo nīquē.

³³ Jatsi Pabló jīsbayaniquē. ³⁴ Jama, chahāhuaniquē huēsti huēsti ca jahuē chani nīcanish cabo. Chahāhuahax Pablo maxo qui ja riicaniquē. Riini quiha toa Areopagó ca maxo inish ca joni, naa Dionisio icanai cato. Chahāhuani quiha huēsti ca yoxa, naa Dámaris icanai cato. Jasca, chahāhuaniquē nohiria huētsa bo ri.

18

Corinto qui Pablo shishonina

¹ Tiisimaxo tsi quiha Atenas Pablo jisbayaniquë. Jisbaya tsi quiha Corinto yaca qui ja caniquë. ² Corinto qui cahëxo tsi quiha jodio huësti ca ja bëchaniquë, naa Aquila icanai cato. Pontó maí conish ca naa joni ini quiha. Jasca, Corinto qui jobëna ja ini quiha jaa ri, jahuë ahui ya. Jato mai, naa Italia ax ja jabacani quiha toá ca maí ca chama-chamaria, naa Claudio icanai ca iqui na. Roma yaca quima jodiobo tëquë ja raani quiha. Cahëxo tsi quiha jato Pablo jisi caniquë. ³ Jatsi jato bëta ja chitëniquë yonocoxëna. Jabi parata quëshpi tsi jato bëta xo tsi oxti raiti xobo ja ani quiha iniaxëna. ⁴ Jatsi jatiroha ca joiti barí tsi quiha jodioba catiti xobo qui Pablo caniquë Jesucristo Chani yoaxëna. Jesu qui toá ca jodiobo, carayanabo, tihí cabo ja mëpicasni quiha.

⁵ Jatsi Macedonia mai ax Silas, Timoteo, tihí cabo cahëquë tsi quiha jahuë yonoco, naa oxti xobo acai ca ja jënëniquë, jatiroha ca barí tsi Dios Chani yoacasquí na. Xabahamati Ibo Jesu ini ca ja yoaniquë jodiobo qui. ⁶ Jatsi Pablo qui ja caxacaniquë toa chani nicacasyamahi na. Caxaxo tsi quiha Pablo ja ocahuacaniquë. Jarohari tsi jato ja jisbayaniquë. Jama, jisbayanox pari tsi quiha jahuë sahuëtí ca cospo ja rij-rijhaniquë ja cahai ca jismaxëna.

—Mato shina ri tsi xo ra, Diós mato qui pi quësoquë no. Mahitsa Dios Chani ma nicaquë ra. Jaboqui carayanabo qui caxëquia jato qui jahuë Chani yoaxëna —i jato qui Pablo niquë.

⁷ Jato jisbaya tsi quiha toá ca catiti xobo tapái ca xobo qui ja caniquë tiisimaxëna, naa Justo icanai cato xobo. Jabi Dios qui arahai ca naa

joni ini quiha. ⁸ Jasca, Ibo qui chitimini quiha toa catiti xobo obëso cato, naa Crispo icanai cato. Chitimini quiha jahuë xobó cabo ri. Toatiyá tsi quiha huëstima ca Corintó ca carayanabo chitimiquë Ibo Chani nicahax na. Ja ashimahacayocani quiha. ⁹ Jaquirëquë huësti ca baquichá tsi quiha Pablo tënamëniquë. Tënamëjano tsi Pablo qui Ibo chaniniquë. Chanihax,

—Nohiria bo qui raquëyamahuë. Mi pasiyamano. Noho chani mi yoano ra. ¹⁰ Jari tobi quiha huëstima ca yacatá ca ë qui chitimixëti cabo ra. Yama tsi xo toa mia acaina ra, mi nohó ë bësohai iqui na —i ja qui Ibo niquë.

¹¹ Jatsi un año y medio no tsi Corintó tsi Pablo chitëniquë jato xërëquë xo tsi Dios Chani yoaxëna.

¹² Toatiyá tsi quiha departamento Acayá ca obëso cato, naa gobernador Galión iniquë. Jatsi jodiobo Pablo qui tsaminiquë rë. Tsamixo tsi quiha tribunal, naa nohiria copiti iti qui ja bocaniquë ja qui quësoxëna. ¹³ Boxo tsi,

—Anoma tsi xo naa joní acaina ra. Dios qui arati quinia jamëri ca noba jimibo qui yoahi quiha pë. Noba jabi, noba yoba, tihi cabo pasomaha tsi xo toa ja yoahaina ra —nëa tsi Galión qui ja nëcacaniquë.

¹⁴ Quëbipaima Pablo iquë tsi quiha Galión jodiobo qui chaniniquë:

—Jisa jodiobá. Yama tsi xo toa yoi ca naa joní acana ra. Ja yosipirohano tsi yoi ca pi ja aarohano tsi jia tsi mato qui ë nicaquë aquë. ¹⁵ Jama, mato chani bo, mato jabi bo, mato yoba bo, tihi cabo tahëhax tsi iquinaqui mato pë. Toa nicacasyama

xo ëa ra. Toca ca jahuë bo copiyamaxëquia ra —näa tsi bëcanish ca jodiobo qui Galiön nëcaniquë.

¹⁶ Chanixo tsi quiha tribunal quima jato ja raaniquë. ¹⁷ Jatsi jodiobá jisbayaniquë. Jatsi carayanabá jato catiti xobo obëso cato, naa Sóstenes qui ja tsamicaniquë pë. Tsamixo tsi quiha ja sëtianiquë tribunal xobo bësojo xo na. Chama Galiön qui jënima ini quiha ja acanina pë.

Jahari Antioquia qui Pablo bacanina

¹⁸ Jatsi naama tsi quiha Corintó tsi Pablo chitëniquë. Jarohari tsi toá ca xatë bo ja jisbayaniquë. Jisbaya tsi quiha Siria mai quiri catsijaniquë barcó no. Aquila, Priscila, tihi cabá Pablo chimatini quiha. Cahax Cencrea yaca qui ja cahëniquë. Toa xo tsi quiha Pabló jahuë boo maxconiquë, parayamahai ca chani Dios qui ja yoani iqui na. Jodioba jabi ja ini quiha. Maxcorohax ja catëquëniquë. ¹⁹ Cahax Efeso yaca qui ja cahëcaniquë. Nëá tsi quiha Priscila, Aquila, tihi cabo chitëniquë. Jasca, yacatá ca jodioba catiti xobo qui shishohi Pablo caniquë. Toa xo tsi quiha jodiobo ya ja chaninaniquë Jesu yoati na. ²⁰ Jatsi quiha Pablo qui joi ja amacaniquë naama tsi ja chitëno. Jama, chitënoma ja ini quiha. ²¹ Jisbaya tsi quiha barco qui ja jicotëquëniquë Efeso qui caxëna. Joihuahax,

—Jerusalén jari ë cati xo ra. Basima tsi xo fiesta ra. Jama Dios shina pi ja no tsi jahari joxëquia tia mato qui shishoxëna ra —i jato qui ja niquë.

²² Jatsi quiha Cesarea yaca qui ja rërëcaniquë. Rërëhax maí tsi Jerusalén qui ja caniquë iglesiá ca xatë bo joihuaxëna. Jaquirëquë Antioquia qui ja

catëquëniquë. ²³ Naama tsi Antioquiá tsi ja chitëni quiha. Jaquirëquë Galacia, Frigia, tihì ca mai bo qui ja catëquëniquë toá ca chahahuacanaibo chamahuaxëna.

Efeso xo tsi Dios Chani Apolós yoanina

²⁴ Toatiyá tsi quiha tobi iniquë toa Alejandriá tsi conish ca jodio, naa Apolos icanai cato. Efeso yaca qui shishohi ja joni quiha. Jiaria tsi chaniti naa joni cahëniquë. Jasca, Quënëhacanish cabo ja cahëyoiniquë jaa ri. ²⁵ Jasca, Iboha quinia ja tiisimahacanicuë. Jesu quinia cahëxo tsi quiha jia tsi toá ca nohiria bo ja tiisimaniquë. Jama, ashimanish ca Juan chani roha ja cahëni quiha. ²⁶ Jabi raquëxoma tsi Efesó ca jodioba catiti xobo xo tsi Jesu Chani yoatí ja chitahëhuaniquë. Jatsi quiha Priscila, Aquila, tihì cabá jahuë chani nicaniquë. Nicaxo tsi quiha ja qui joi ja amacanicuë jato xobo qui ja jono. Jatsi oquë tsi quiha Apolos qui Dios Chani ja bërohuacanicuë oquë tsi ja cahëno iquish na. ²⁷ Jaquirëquë Acaya mai qui Apolos cacasnicuë Dios Chani yoaxëna. Jaha tsi Efesó ca xatë bá mëbicasnicuë. Mëbixo tsi quiha ja bax carta ja quënëcaniquë Acayá ca xatë bo qui, jia tsi Apolos ja joihuacano iquish na. Jatsi toa mai qui ja cahëquë tsi quiha anomaria tsi toá ca xatë bá Apolos joihuaniquë. Jatsi jia tsi toá ca chahahuacanaibo Apolós mëbi-mëbiniquë, Dios noihai cató no. ²⁸ Toá tsi quiha chamá tsi jodiobo ya ja chaninanicuë nohiria bo bësojo ax na. Chaninaquí tsi quiha jato ja bëboniquë, Quënëhacanish cabá tsi jato Xabahamati Ibo Jesu ini ca jismaxo na.

19

Efeso qui Pablo canina

¹ Jabi Corintó tsi Apolos chitëno tsi quiha Efeso yaca qui Pablo cahëniquë. Maca bo ja natanini quiha. Cahëxo tsi quiha huësti huësti ca chahahuacanaibo ja bëchaniquë. ² Bëchaxo tsi quiha jato ja nicaniquë:

—¿Espíritu Santo ma bini, chahahuaxo na? —
iquiina.

Jatsi,

—Biyamaqui noa. ¿Tsohuëcara ni naa Espíritu Santo sa? Nicayamaqui noa rë —i Pablo qui jaca niquë.

³ Jatsi Pabló jato nicaniquë:

—¿Jënahuariahax ma ashimahacani sa? —iquiina.

Jatsi,

—Juan yoani cató tsi no ashimahacani quiha —i jaca niquë.

⁴ Jatsi Pabló jato yobaniquë:

—Juan tiyá tsi quiha ashimahacanicuë toa jato jocha quima Dios quiri bësocanaibo. “E cho joxëhai ca qui ma chitimiti xo ra” i nohiria bo qui ja ni quiha. Jabi naa ja cho jonish ca tsi xo Jesu ra —i jato qui Pablo niquë.

⁵ Jatsi Jesucristo janë tsi ja ashimahacanicuë jahuë chani nicahax na. ⁶ Jatsi Pabló jahuë mëquë jato ó janaquë tsi quiha Espíritu Santo jato qui jiconiquë. Jatsi jamëri ca joi bá tsi quiha chanitsijacanicuë. Dios Chani ja yoacani quiha. ⁷ Jabi doce ca joni bo ja icani quiha.

⁸ Jaquirëquë catiti xobo qui Pablo caniquë jodiobo qui chanixëna. Tres oxë no tsi quiha

raquëxoma tsi bëroria tsi jato qui Dios Chani ja yoaniquë. ⁹ Jama, jahuë chani qui nicacasyamaniquë misco bo. Jesu qui ja chitimicasyamacani quiha. Jasca, nohiria bo bësojo xo tsi Jesu quinia ja ocahuacani quiha. Jarohari tsi Pabló jato jïsbayaniquë. Jïsbaya tsi quiha toá ca chitiminish cabo ja boniquë ja bëta. Jatsi Tirano escuela qui ja bocaniquë Dios qui araxëna. Jatiroha ca barí tsi quiha Dios Chani yoati tsi ja chaninacanicuë. ¹⁰ Dos año no tsi quiha Pabló jato tiisimaniquë toa xo na. Jaha tsi quiha jatiroha ca Asia maí ca nohiria bo, naa jodiobo, carayanabo, tihi cabá Iloba Chani nicaniquë ra. ¹¹ Jasca, anomaria Diós ani ca jisti bo iniquë, naa Pabló anina. ¹² Ja motsani ca pañuelo bo, raiti quësi bo, tihi cabo iquicanaibo qui ja bocaniquë jënimahua-xëna. Jatsi jënimahuahacani quiha noitiria cabo. Jasca, jënimahuahacani quiha yoshi bo jayanish cabo ri. Tsëquëyoni quiha jato yoshi bo.

¹³ Toatiyá tsi quiha tobi iniquë toa huësti huësti ca bohocanai ca jodiobo, naa yobë jascaria cabo. Nohiria bo quima yoshi bo ja tsëcacani quiha jato ri. Jatsi Jesu janë tsi ja tanamacascanicuë yoshi bo tsëcaxëna.

—Jesu janë tsi, naa Pabló yoahai ca janë tsi tsëquëcahuë iqui noa —i jaca paoniquë pë.

¹⁴ Jabi tocapaoniquë Esceva baquë bo, naa jodioba arati ibo ba chamá-na bo. ¹⁵ Jatsi yoshi bá quëbiniquë:

—Jesu, Pablo, tihi cabo cahëqui noa. Jama, ¿tsohuëcara ni mato ra? —iquiina.

¹⁶ Jatsi quiha toá ca yoshi jaya ca joni jato qui tsaminiquë. Caxaxënia toa joni ini quiha.

Sëtiapama tsi jato ja bëboniquë ra. Jatsi jahuë xobo quima ja jabayocaniquë. Jaxcahacacani quiha jato raiti. Tsoboco ja icani quiha. Anomaria ja sëtiahacacani quiha. ¹⁷ Jatsi ocapijani ca Efesó ca nohiria bá nicaniquë, naa jodiobo, carayanabo tëquë. Nicahax ja raquë-raquëcaniquë. Jasca, Ibo Jesu janë nohiria bá ocahuacaniquë.

¹⁸ Jasca, bëcaniquë chahahuacanaibo ri jato jocha bërohuaxëna. Tobi ini quiha jato jabi yoi ca ja acanaina rë. Jatsi jato yoixëniria ca jabi bo ja bërohuacaniquë. ¹⁹ Yobë i-ipaonish cabá jato libro yoi bo bëcani quiha mëshaxëna. Copixëni ini quiha toa ja mëshacanaina. Cincuenta mil ca parata quiha. ²⁰ Tocajacaquë tsi quiha mëri tsi İboba Chani pacaniquë. Toa Chani nohiria bá nicacasniquë ra.

²¹ Jaquirëquë Jerusalén qui Pablo cacasniquë. Macedonia, Acaya, tihi ca mai bo natanihax na.

—Tihi cabo qui shishohax Roma qui ë cati xo —i Pablo niquë.

²² Jatsi Macedonia mai qui canox pari tsi quiha jahuë rabëti bo, naa Timoteo, Erasto, tihi cabo ja raaniquë rëquë. Jatsi Asia mai ó tsi jari ja chitëniquë, toa xo tsi Dios Chani yoaparicatsi na.

Efesó ca iquinacanaina

²³ Toatiyá tsi quiha chahahuacanaibo tahëhax tsi anomaria iniquë toa nohiria bá yosicanaina ra. ²⁴ Tobi ini quiha chahahuacanaibo qui caxahai ca joni, naa Demetrio icanish cato. Platá tsi arati mishni bo ja ani quiha parata quëshpi na, naa jato diosa Diana arati xobo jaria cabo. Jasca, huëstima ca yonati bo ja jayani quiha. Toca ca

yonocó tsi quiha huéstima ca ganancia bo ja acani quiha. ²⁵ Chahahuacanaibo tahëxo tsi quiha jahuë yonati bo, yonococanaibo huëtsa bo, tihí cabo ja quënacaniquë. Quënahax,

—Jisa joni bá. Diana iqui tsi yonoco jiaría ca jaya xo noa ra. Ja tahëxo tsi noba sueldo biqui noa ra. ²⁶ Jama, tobi naa Pablo icanai cato rë. Toa joni tsayacahuë. “Dios bo ma xo toa ma acaina” ii quiha pë. ¿Toa ma nicayamaha? Jasca, jaboqui jahuë chani chahahuahi quiha huéstima ca nohiria bo rë. Nëbí Efesó ca nohiria bo, Asia maí ca nohiria bo, tihí bo janyama mëpihi quiha naa joni ra. ²⁷ Anoma quiha. No acai ca jahuë bo nohiria bá copicasyamamitsa iquia. Jasca, noba diosa Dianá jahuë oquë-oquëria bënómitsa ja tocapiquë no. Jaboqui ja qui arahi quiha Asia maí ca nohiria bo tëquë ra. Ja qui arahi quiha maí ca nohiria bo tëquë ra. Jama, ja yoahá ca iqui tsi noba Diana qui yosanatsicani quiha rë —nëa tsi joni bo qui Demetrio nëcaniquë.

²⁸ Jatsi toa dios bo acanaibo itsisnaniquë jahuë chani nicahax na. Quënatsijahuacaniquë:

—Oquë-oquëria ca tsi xo noba Efesó ca diosa Diana ra —iquiina.

²⁹ Jatsi quiha nohiria ba pacotsa pacananiquë yacató no. Caxa ja icani quiha. Jatsi Pablo dos ca rabëti bo, naa Macedonia mai ax ja bëta bëcanish ca Gayo, Aristarco, tihí cabo qui ja tsamicaniquë. Tsamixo tsi quiha jato i-iti cancha-cancharia qui jato ja xërëcaniquë. ³⁰ Ocapijani ca nicahax cancha qui Pablo jicocasni quiha jaa ri nohiria bo bësojó tsi chanixëna. Jama, toá ca xatë bá Pablo quëtianiquë cancha qui ja jicoyamano. ³¹ Jasca,

Pablo qui toa yacatá ca chama bá, naa jahuë rabëti bá chani raaniquë ja jicoyamano. Caxaxëniria toa nohiria bo ini quiha. ³² Jabi anomaria toa cancha ó ca nohiria ba pacotsa iniquë. Jasca, yama ini quiha jato rëquëniniti ibo, naa jato pasimati cato. Anomaria ini quiha jato jamëri ca quënacainaina. Jasca, jëniriahax ja bëcani nori ca huëstima ca nohiria bá cahëyamani quiha:

—¿Jëniriahax no catiha sa? —iquiina.

³³ Jatsi nohiria tirixëni bësojo qui jodiobá Alejandro icanai ca chitijhaniquë nohiria bo qui chanimaxëna. Jatsi Alejandro jahuë mëquë huishqui-huishquihaniquë nohiria bo pasimaxëna. Jato qui ja chancasni quiha. ³⁴ Jama, jodio ja ini ca jisi tsi quiha oquënaniquë nohiria ba pacotsa ra. Carayanabo qui yoi jodiobo ini quiha.

—Oquë-oquëria ca tsi xo noba Efesó ca diosa Diana ra —i nohiria bo niquë jato joi choxahi na.

³⁵ Jatsi quiha yacatá ca secretario, naa papi obëso ca joniquë. Jarohari tsi nohiria bo pasimati mëtsa ja iniquë. Pasimahax,

—Jisa Efesó ca joni bá. Noba diosa-diosaria Diana arati xobo, jahuë paquënish ca jaria, tihi cabo ototi ibo ca noqui xo naa ra, naa noba yacata. Toa cahëhi quiha maí ca nohiria bo tëquë iquia. ³⁶ ¿Jabija ma ni ë yoahana ra? Jatsi pasicana. Quiniacaxëcahuë, yoyo ca ma ayamano ra. ³⁷ Nëbi naa joni bo ma bëquë rë quësoxëna. ¿Noba Diana arati xobó ca jahuë bo ja yomacana? ¿Noba diosa ja oahuacana? Ayamacaqui iquia ra. ³⁸ Jabi naa joni bo qui Demetrio, jahuë yonati bo, tihi cabo quësocasno tsi tobi quiha gobierno juez bo iquia.

Jato qui ja bocati xo. Toa ax tsi jato qui ja quësocano iquia. ³⁹ Jahuëcara huëtsa ó pi quëëcatsi tsi juez bo qui ma bocati xo nicaxëna. Toa gobierno xobo xo tsi mato nicacaxëcani quiha toá ca chama bo iquia. ⁴⁰ Jasca, ma pacots-huaha iqui tsi gobierno pasomaha no nori ca ja quëscahuacamitsa pë, naa Romá ca chama bo. Jatsi quiniacaxëcahuë. Noqui pi ja nicacano tsi çjënixëhi ni noa pë, naa pacotsa, ma yosihaina, tihi cabo tahëhax na? Bërabixëqui noa iquia —nëa tsi nohiria bo qui yacatá ca secretario nëcaniquë.

⁴¹ Jatsi jato xobo qui nohiria bo ja raaniquë chanixo na.

20

Macedonia, Grecia, tihi ca mai bo qui Pablo canina

¹ Jabi ja yosicanai ca jatiquë tsi quiha chahahuacanaibo Pabló catianiquë jato qui chanixëna. Dios Chaní tsi chamahuahax tsi quiha “Caquia rë” i jato qui ja niquë. Joihuahax Macedonia mai qui ja riquiniquë. ² Toa mai natanipama tsi toá ca xatë bo ja chamahuabonaniquë. Jarohari tsi Grecia mai qui ja cahëniquë. ³ Cahëhax tsi quiha tres oxë no tsi ja chitëniquë. Jatsi barcó tsi Siria mai qui capaima ja iniquë, jodiobá acasni ca nicahax na. Ja quëshpi tsi jahari Macedonia mai qui ja caniquë. ⁴ Jabi tobi ini quiha Pablo chimaticanaibo. Tobi ini quiha Sópater, Berea yaca ax jonish cato. Tobi ini quiha Aristarco, Segundo, naa Tesalónica ax bëcanish cabo. Jasca, tobi ini quiha Gayo, naa Derbe yaca ax jonish cato, jatsi Timoteo. Tobi ini quiha Tíquico, Trófimo, naa Asia mai ax bëcanish

cabo. Tihi cabá Pablo chimatiniquë, Dios Chani ja yoaquë no. ⁵ Jatsi noqui, naa Pablo, ëa, naa Lucas, tihi ca noqui bëbo Troas qui naa joni bo bocaniquë. Toa xo tsi quiha noqui ja manacanicuë. ⁶ Jama pascua fiesta iqui tsi Filipós tsi no chitëpariniquë. Jaquirëquë Troas qui no caniquë noqui ri, barcó no. Cinco ca barí tsi quiha no rërënicuë. Rërëxo tsi quiha huësti ca semana no raanicuë toa xo na.

Troas qui Pablo shishonina

⁷ Jatsi sábado, naa mitsëmono tsi quiha toá ca chahahuacanaibo ya no catiniquë oriquixëna, shiati axëna. Huëaquë cacatsi tsi naama tsi quiha Pablo jato qui chaniniquë. Naa baquichá tsi quiha jari chanihi ja ini quiha. ⁸ Jabi tobi ini quiha huëstima ca lamparina bo toa mana ca naquëtë xara cato. ⁹ Bëhuëjá tsi quiha tsaho shinapayo iniquë. Jabi Pablo chaniroha-chanirohano tsi quiha coshinanicuë naa shinapayo bëro ra, naa Eutico icanai cato. Oxahax tsi quiha nëama tres pisos tsi quiha ja paquënicuë mai qui. Topijahuacaquë tsi quiha bësoyama ja iniquë. ¹⁰ Jatsi Pablo botënicuë. Mënixo tsi quiha shinapayo ja iconiquë. Icohax,

—Arayamacana. Bëso xo ra —i jato qui ja niquë.

¹¹ Jaquirëquë mana ca naquëtë qui ja catëquënicuë. Toa xo tsi quiha Iboba shiati ja picani quiha. Huëatiscano tsi quiha jahuë chani Pablo jatihuaniquë. Jatsi Pabló jisbayaniquë huëaquë no. ¹² Jasca, paquëhax ca shinapayo jahuë xobo qui ja bocani quiha. Rani-raniniquë toa chahahuacanaibo ra.

Mileto qui Pablo shishonina

¹³ Jisbëria tsi quiha rëquë noqui, naa Pablo chimatianaibo, ëa, tihi cabo caniquë Asón yaca qui. Barcó tsi no caniquë. Tocanono tsi Asón qui Pablo jamë caniquë maí no. ¹⁴ Jatsi Asón xo tsi quiha Pablo no bëchaniquë. Bëchaxo tsi quiha barco qui jato no jicomaniquë. Jatsi barcó tsi Mitilene qui no caniquë noqui tëquëta. ¹⁵ Asón ax riquibëria tsi huëaquë tsi quiha Quío icanai ca tësëbë oquëri ca qui no cahëniquë. Oxabëria tsi quiha Samos icanai ca tësëbë qui no rërëniquë. Oxabëria tsi huëaquë Mileto yaca qui no rërëniquë. ¹⁶ Rërëhax Efeso yaca qui Pablo shishocasyamani quiha, bamahaxma tsi Jerusalén qui cahëcatsi na. Huëstima ca bari ja raacasyamani quiha Asia mai xo na. Jasca, Jerusalén tsi ja icasni quiha Pentecostés fiesta quëshpi na.

Efesó ca yosibo qui Pablo chaninina

¹⁷ Jama, Mileto no rërëquë tsi quiha toa xo tsi carta ca chani Efesó ca yosibo qui Pabló raaniquë, Mileto qui ja bëcano. ¹⁸ Jatsi yaca qui ja cahëcaquë tsi quiha Pabló jato yobaniquë:

—Asia mai qui ë jonitiya rohari no tsi ë bësohai ca tëquë cahëqui mato iquia.

¹⁹ Yonati jascaria tsi mato xërëquë tsi ë yonoco-yonoconiquë ra. Bëho ya ë yonoconi quiha mato noihi na. Toatiyá tsi quiha ë tënë-tënëniquë, ëa jodiobá acasni igui na. ²⁰ Jasca, Dios Chani yoaquí tsi jia tsi mato ë yobaniquë mato mëbixëna. Yacatá ca nohiria bo bësojo xo tsi mato xobo xo tsi tihi cabo xo tsi Dios Chani mato ë yoaniquë. ²¹ Jodiobo, carayanabo, tihi cabo qui jia tsi Dios Chani ë yoani quiha, “Mato jocha quima Dios quiri

ma bësöxëti xo. Ibo Jesu ma chahahuano” i mato quiina. ²² Jasca, jaboqui Jerusalén qui caquia, Espiritu Santó ëa raahai iqui na. ¿Jënhuacaxëcahi ni toá ca nohiria bo sa, ë joquë no? Cahëyamaquia rë. ²³ Jama tënëti, preso qui nanëhacati, tihì cabo ó pasoquia cahëhax na. Toa ëa yobahi quiha Espiritu Santo pë, jatiroha ca yacata xo na. ²⁴ Jatsi ë qui iriama tsi xo toa preso qui ë nanëhacaxëhaina. Raquëyamaquia. E qui Jesucristó ani ca yonoco ë jatihuati xo ra, naa nohiria bo Dios noihai ca Chani yoahaina.

²⁵ ‘Mato xërëquë tsi ë co-copaoniquë, Diós nohiria bo otoiha ca yoahi na. Toa Chani ma nicani quiha. Jama, jaboqui ëa jistëquëyamariaxëqui mato rë, ë caquë no. ²⁶ Mato tëquë ë chahahuamacas-niquë iquia. Ja tsi xo toa pi ma xabahamahacacasyamano tsi noho shina ri ma xo ra. ²⁷ Dios Chani mato quima ë quëtiayamaniquë yoaquí na. Dios shina tëquë nicaquë mato iquia. ²⁸ Jasca, mamë yoi, chahahuacanaibo tëquë, tihì cabo jia tsi ó bësocana. Jato ototi yonoco mato qui Espiritu Santó ani quiha. Jatsi jia tsi Dios iglesiá cabo otocana. Jahuë baquë nahai cató tsi ja copihacacani quiha. ²⁹ Jasca, mato ë jisbayano tsi nëbi bëcaxëcani quiha mahitsa ca Dios Chani yocanaibo, naa cama jascaria iquiina. Joxo tsi iglesiá cabo quëyocascaxë-cani quiha rë. ³⁰ Jasca, mato quima tsëquëxëhi quiha huësti huësti ca Dios Chani cahëyoyamacanaibo ri. Quiacaxëcani quiha rë iglesiá quima chahahuacanaibo mëpixëna. ³¹ Jaha tsi quiniacaxëcahuë iquia ra. ¿Tres ca xëni no tsi bëho ya tsi mato ë yobayama-yamani? Barihani,

baquicha tsi mato ë yoba-yobani quiha.

³² Jatsi jaboqui Dios yoi, ja noihai ca chani chamaxëni cato, tihi cabo qui mato mëaquia ra. Mato chamahuati xo Dios yoi. Jasca, mato chamahuaxëhi quiha jahuë Chani ri. Mato shomahuaxëhi quiha ra, jahuë nohiria bo tëquë ja shomahuariahai jascaria. ³³ Jasca, tsayacahuë. Mato parata, mato oro, mato jahuëmishni bo, tihi cabo ó ë quëëyamaniquë mato bëtahi na. ³⁴ Noho mëquë yoi tsi ë yonoco-yonoconiquë noho sueldo bixëna. Noho piti, noho jahuë bo tëquë, tihi cabo ë copiniquë ra, ëmë yoi xo na. Jasca, noho rabëti bo ri ë otoniquë. ³⁵ Tsayacahuë. Jënima tsi xo yonoco coshi. Toca tsi noitiria cabo mëbiti mëtsa xo noa yonocoquí na. Jatsi Ibo Jesús yoani ca ma shina-bënoyamano. “Raniqui mato jahuë bo bichi na. Jama, oquëxëhi quiha ma ranihaina noitiria cabo qui ma aquë no” i ja ni quiha —nëa tsi Pablo nëcaniquë yosibo qui chanihi na.

³⁶ Yobahax tsi quiha raportó tsi jato bëta ja niniquë bëhox-xëna. ³⁷ Jatsi aratsijacanicuë. Pablo ja xëcocani quiha. Ja tatsocani quiha. ³⁸ Cohuë ja icanicuë, “Ea jistëquëyamariaxëqui mato” i ja ni quëshpi na. Jaquirëquë barco qui Pablo ja chimatiyocanicuë.

21

Jerusalén qui Pablo canina

¹ Jato joihuaxo tsi no jisbayaniquë. Jisbaya tsi quiha iá tsi mëstë Cos icanai ca tësëbë qui no caniquë. Huinobaya huëaquë tsi quiha Rodas icanai ca tësëbë qui no cahënicuë. Jaquirëquë

Pátara icanai ca qui no rërëniquë. ²Toa xo tsi quiha barco no rarinaniquë Fenicia mai qui caxëna. ³Jisbaya tsi quiha Chipre icanai ca tësëbë no tarabiniquë, jahuë mëxojó no. Tarabibaya tsi Siria mai qui no cahëniquë. Jatsi Tiro yaca qui ja rërëhacani quiha carga janaxëna. ⁴Jatsi toá ca xatë bo jisi no caniquë, carga ja niacaquë no. Siete ca bari no tsi quiha jato qui no shishoniquë ra. Jatsi Espíritu Santó chamá tsi toá ca xatë bá Pablo yobaniquë, “Jerusalén qui cayamahuë” iquiina. ⁵Jatsi barco shomahuahacaquë tsi quiha no bacaniquë caxëna. Jatsi noqui ja chimaticaniquë, jato ahui bo, jato xocobo ri. Barco qui tëmahinanox pari tsi quiha mai quëmapó tsi no niiniquë raportó no, bëhoxparixëna. ⁶Jato tëquë joihuahax tsi quiha barco qui no tëmahinaniquë. Jatsi jahari jato xobo bo qui ja bocaniquë.

⁷Jatsi catëquëniquë barco. Riquibaya tsi Tolemaida yaca qui no rërëniquë. Rërëxo tsi toá ca chahahuacanaibo no joihuaniquë. Huësti ca bari tsi jato bëta no chitëni quiha. ⁸Jatsi huëaquë riquibaya tsi Cesarea yaca qui no rërëniquë. Rërëhax toá tsi no chitëniquë Dios Chani yoati ibo-iboria Felipe xobó no. Jerusalén ca siete ó ca huësti ca inish ca naa joni ini quiha. ⁹Jasca, cuatro ca bënë yama ca jahi bo ja jayani quiha, naa Dios Chani yoacanaibo. ¹⁰Yoanoma ca bari huinocaquë tsi quiha noqui cahëniquë jodioba mai ax johax ca joni, naa Acabo icanai cato. ¹¹Joxo tsi quiha Pablo cinturón bixo tsi jahuë mëquë yoi, jahuë tahë yoi, tihi cabo ja nëxaniquë. Jatsi,

—Nëca tsi nëxahacaxëhi quiha naa cinturón ibo

rë. Tocaxëcani quiha Jerusalén ca jodiobo pë. Nëxaxo tsi carayanabo qui mëacaxëcani quiha acacati. Tocaxëti xo ii quiha Espíritu Santo ra —nëa tsi noqui Acabo nëcaniquë.

¹² Jatsi jahuë chani nicaxo tsi Pablo no yobaniquë noqui ri:

—Jerusalén qui cayamahuë —i ja qui no niquë.

¹³ Jatsi,

—¿Jëniriahax aracanai sa? ¿Jëniriauxo ëa quëtiacaskanai rë? Cacasquia ra. Nëxahacahai ca qui raquëyamaquia. Jasca, Jesucristo tahëxo pi ëa ja namëcano tsi ë qui jia tsi xo ra —nëa tsi noqui Pablo nëcaniquë.

¹⁴ Jabi noqui Pabló chahahuayamaniquë. Jaha tsi no pasiniquë.

—Ja shinahai ca Diós ano ra —i no ni quiha.

¹⁵ Jaquirëquë noba jahuë bo no rohahuaniquë. Rohahuahax Jerusalén quiri no catëquëniquë.

¹⁶ Jasca, noqui chimatini quiha Cesareá ca xatë bo huësti huësti cabo. Jerusalén qui no cahëquë tsi quiha Manasón icanai ca xobo qui noqui ja bocaniquë, naa Chipre ó conish cato. Rëquë chahahuanish ca naa joni ini quiha. Jabi jahuë xobó tsi no chitëniquë cahëhax na. ¹⁷ Jasca, jia tsi quiha Jerusalén ca xatë bá noqui joihuaniquë.

¹⁸ Jatsi huëaquë tsi quiha noqui Pabló boniquë Jacobo jisxëna. Jabi mani ini quiha iglesiá ca yosibo tëquëta. ¹⁹ Jia tsi jato tëquë Pabló joihuaniquë. Joihuaxo tsi quiha carayanabo xërëquë xo tsi Diós ani ca jatiroha ca jahuë bo jato ja yoaniquë. Carayanabo qui Dios Chani ja yoahai ca ja bërohuani quiha. ²⁰ Jatsi ja rani-ranicaniquë

nicahax na. Dios ja ocahuacanicuë jato tēquëta. Jatsi Pablo qui ja chanicaniquë:

—Noqui nicaparihuë, nobë xatë. Chahahuacani quiha jodiobo ri. Tihiria cabá chahahuani quiha. Jama, Moisés yobá-naxëni cabo xo jato tēquëta. ²¹ Moisés yoba, jodioba jabi bo, jibirishati jabi, tihi cabo pasomaha mi nori ca ja nicacani quiha pë. ²² Jishopë. ¿Jënahuariaxëhi ni noa sa? Mi joha ca nicacaxëcane quiha pë. ²³ Jaha bësopa. Noba shina tsi xo naa: Nëá xo cuatro ca joni bo. Bahuëhacati jabi apaimaria ca xo, Diós yoani ca jatihuaxëna. ²⁴ Jato bëta catá mia ri arati xobo qui. Toa xo tsi noba bahuëhacati jabi mi ano ra, mia ri, jato bëta xo na. Jaquirëquë, jato gasto bo mi copino, mato boo ja maxcocaquë no. Toa jabi pi mi ano tsi mia pasomaha ca chani chahahuayamacaxëcane quiha iqui noa. Moisés yoba mi nicahai ca jiscaxëcane quiha mi tocapiquë no ra. ²⁵ Jasca, carayanabo, naa chahahuanish cabo qui yoba raaqui noa, “Pinoma xo ídolo bo qui acacaha ca piti” i jato qui iqui noa. Jasca, “jimi, jimihuahama ca nami, tihi cabo piyamacahuë” iqui noa. Jasca, “anoma ca chotahai ca quimacahuë” iqui noa. Tihi ca tsi xo toa no iquiina, yobahi na —nëa tsi quiha Pablo qui ja nēcacanicuë.

Pablo qui ja tsamicascanina

²⁶ Japi huëaquë tsi quiha jodioba bahuëhacati jabi Pabló aniquë toa cuatro ca joni bo yaxo na. Axo tsi quiha arati xobo-xoboria qui jato ja boniquë ja acana ca yoaxëna. Jabi jato bax arati ibo bá yohina tēpasnox pari no tsi siete ca bari no tsi ja mana-manati nori icane quiha. Toa bari bo

quirëquë jato quëshpi tsi yohina tēpas-hacati nori ini quiha. Tihī ca atī jaca nori ini quiha. Jodioba jabi bo quiha.

²⁷ Jabi toa bari bo jatipaimano tsi quiha Asia mai ax bēcanish ca jodiobá Pablo jisniquë arati xobo xo na. Jato arati xobó tsi Pablo ini ca jisi tsi ja caxacaniquë. Jatsi nohiria bo ja tsamacaniquë Pablo qui ja tsamicano. ²⁸ Tsamihax tsi quiha,

—Noqui mēbihuë, Israél ca joni bá. Moisés yoba, noba nohiria bo, noba arati iti, tihī cabo ocahuamixēniria ca tsi xo naa joni ra. Anoma tsi xo toa nohiria bo ja tiisimahaina ra. Jaboqui tsayacahuë. Noba iti roa ca yoshihuahi quiha pē. Noba arati xobo qui carayanabo ja jicomaguë ra — nēa tsi quiha ja nēcacaniquë joi pistimá tsi quēnahi na.

²⁹ Jabi arati xobo qui Pablo jiconox pari no tsi yacatá ca carayana ya, naa Efesó ca Trófima ya tsi Pablo co-cohai ca ja jiscani quiha. Ja tsi xo toa jato arati xobo yoi qui carayanabo Pabló jicomani ca ja quēscahuacani quiha tonia.

³⁰ Jatsi yacatá ca nohiria bo shina-rajinaniquë. Mēri tsi ja quētsocaniquë. Quētsohax tsi Pablo qui ja tsamicaniquë. Tsamixo tsi quiha arati xoboxoboria cacha ja xērēcaniquë. Jatsi arati xoboxoboria ó ca caiti bo japahacaniquë jato cho, nohiria misco iqui na. ³¹ Jabi toa quētsonish ca nohiria bá Pablo acasni quiha. Jabija pi carayana ca soldado ba comandanté toa jodiobá acasni ca nicayamarohano tsi quiha Pablo ja aquë acaniquë ra. “Iquinahi quiha Jerusalén ca nohiria bo tēquë” i ja qui jaca ni quiha. ³² Nicaxo tsi quiha jahuë soldado bo, jahuë capitán bo, tihī cabo

ja quēnatapiniquē. Bamahaxma tsi quētsonish ca nohiria bo qui ja jabacanicuē. Jatsi nohiria bá Pablo jēnēnicuē soldado bo jisi na. ³³ Cahēxo tsi quiha Pablo bichi comandante caniquē. Pablo qui soldado bo tsaminiquē. Tsamixo tsi quiha ja nēxacanicuē dos ca cadena bá no. Jaquirēquē,

—¿Tsohuē ni naa joni ra? ¿Jahuē yoi ca ja aca? —i nohiria bo qui ja niquē.

³⁴ Jatsi nohiria bá quēbi-quēbiniquē. Jamēri jamēri ja qui ja quēnacana ca ini quiha. Anomaria toa nohiria ba pacotsa iniquē. Jatsi comandante yosananicuē, tsohuē ca Pablo ini ca cahēti mētsama ja ini iqui na. Jatsi cuartel qui Pablo ja boniquē. ³⁵ Jabi tapiti qui Pablo cahēquē tsi quiha bēyoria-bēyorianiquē yacatá ca nohiria bo. Anomaria toa nohiria bo ini quiha. Jatsi Pablo soldado bá itiniquē ja acacayamano iquish na.

³⁶ Banahuaniquē nohiria bo, Pablo acasquí na.

—Ahuē. Ahuē —i jaca niquē joi pistiamá no.

Nohiria bo qui Pablo chaninina

³⁷ Jatsi cuartel qui jicopama tsi quiha,

—Mi bēta chaniparicasquia ra —i comandante qui Pablo niquē.

Jatsi,

—¿Carayanaba joi chanihi ni mia pa? ³⁸ Jatsi toa iquinaxēniria ca Egiptobo ma xo mia tonia. Anomaria tsi xo toa joni ra. Cuatro mil ca iquinaxēniria ca joni bo toa joní mēpini quiha xaba qui —i Pablo qui comandante niquē.

³⁹ Jatsi Pabló quēbiniquē:

—Toa joni ma xo ëa ra. Jodio yoi xo ëa ra. Ciliciá ca Tarso yacatá tsi ë coniquē. Yaca-yacaria tsi xo

toa. Ea shinahuë. Noho jimibo qui chaniparicas-
quia —i ja qui Pablo niquë.

⁴⁰ Jatsi,

—Ihuë —i ja qui comandante niquë.

Jatsi quiha tapiti cacha tsi Pablo niiniquë
chanixëna. Niixo tsi quiha jahuë mëquë ja
huishquihaniquë nohiria bo pasimaxëna.
Pasijacaquë tsi quiha jato joi yoí tsi chanitsi Pablo
niquë.

22

¹ —Ea nicaparicana, ëbë xatë bá, noho jahëpa
bá. Noho shina mato nicamacasquia —i jato qui ja
niquë.

² Jatsi ja pasicaniquë jato Hebreo joi yoí tsi ja
chaniha ca nichax na.

³ —Jodio yoi xo ëa ra. Ciliciá ca Tarsó tsi
ë coniquë. Cohax tsi quiha naa yacatá tsi ë
shinahaniquë ra. Nëa xo tsi Gamaliel yoí ëa
tiisimaniquë ra jahuë escuela xo na. Noba
naborëquëba yoba, jabi bo, tihi cabo ëa ja tiisimani
quiha. Jasca, Dios yonoco ë aria-ariacasniquë
noho coshi tëquëtá no, naa jaboqui ma acatsai
jascaria. ⁴ Rëquë tsi toa quinia paxa ca banahua-
canaibo ë tënëma-tënëmapaoniquë, jato namëcasquí
na. Jabi huësti huësti ca ë namëniquë rë. Jasca, joni
bo, yoxa bo, tihi cabo tsi preso qui ë nanëpaoniquë.

⁵ Jabi ë a-apaoni ca cahëhi quiha nëá ca arati ibo-
iboria, yosibo tëquë ra. Jato nicacahuë. Paraya-
maquia. Jatsi, Damascó ca chahahuacanaibo qui
ë tsamicasniquë. Jatsi quiha ë qui carta bo nëá ca
yosibá aniquë ra Damascó ca yosibo qui jismati.
Toa carta bo bichi tsi Damasco qui ë caniquë toá ca

chahahuacanaibo qui tsamixëna. Jahari Jerusalén qui jato ë bëcasni quiha preso qui nanëxëna.

Ja chitimini ca Pabló yoanina
Hechos 9.1-19; 26.12-18

⁶ ‘Jatsi Damasco qui ë caniquë. Cahax yaca basimahëno tsi quiha ëa tëamë tsi anomaria ca naipá ca huëa huahuaniquë. Matoroco bari ja ini quiha. ⁷ Tsayahax mai qui ë paquëniquë. Jatsi ë qui chanihai ca joi ë nicaniquë ra. “Jisa Sauló. ¿Jënixo tsi ëa tënëmahai ra?” i ë qui joi ni quiha. ⁸ Jatsi, “¿Tsohuë ni mia, Ibobá?” i ë niquë ra. Jatsi, “Jesu, naa Nazarét ca racanish ca ëa xo naa. Ea tënëmaqui mia ra” i ë qui ja niquë. ⁹ Jabi ëa tëamë ca nohiria bá toa ë qui chanihai ca joi nicayamani quiha. Toa huëaria roha ja jiscani quiha. ¹⁰ Jatsi, “¿Jënahuaxëhi ni ëa, Ibobá?” i ë niquë. Jatsi ëa Ibobá quëbiniquë: “Niihuë. Damasco qui cata. Toá tsi mi axëti ca yoahacaxëqui mia ra” iquiina. ¹¹ Jatsi Damasco qui noho rabëti bá ëa mëpiniquë, bëco ë ini iqui na. Anomaria toa huëa ini quiha.

¹² ‘Jatsi ëa jisi joniquë huësti ca joni, naa Ananías icanai cato. Jabi Dios yoba banahuahai ca shinajiaxëni ca naa joni ini quiha. Chahahuani quiha toá ca jodiobo tëquë. ¹³ Johax ëa tapaí ja niiniquë. Jatsi, “Jisa, ëbë xatë Sauló. Mi taistëquëno ra” i ë qui ja ni quiha. Jatsi ë taistapiniquë ra. Jënima noho bëro ini quiha. Toa joni jisti mëtsa ë iniquë iquia. ¹⁴ Jatsi ëa ja yobaniquë: “Mia noba naborëquëba Diós bichitaquë, jahuë shina mia cahëmaxëna. Jasca, jahuë Mëstëxëniria ca mi jisti, jatsi jahuë joi yoi nicati, tihí cabo ó quëëhi quiha

iquia. ¹⁵ Tocajahitaquë, mi nicahitahana, mi jisi-tahana, tihi cabo jatiroha ca nohiria bo qui mi yoano iquish na. Mi yonoco ixëhi quiha toa jahuë Chani yoahaina iquia. ¹⁶ Jatsi bamayamahuë. Ni-ihuë. Jaboqui mi ashimahacaxëti xo ra. Mi jocha masaxëhi quiha, Iboha janë mi quënaquë no ra” nëa tsi quiha ë qui ja nëcaniquë.

Carayanabo qui ja raahacani nori ca Pabló yoanina

¹⁷ Jaquirëquë jahari Jerusalén qui ë caniquë. Jatsi huësti ca barí tsi arati xobo-xoboriá tsi bëhoxpama tsi ë tënamëniquë. ¹⁸ Tënamëpama tsi Ibo ë jisniquë ra. Jatsi ë qui chanitsijaniquë: “Mëri, mëri, Jerusalén mi jisbayano. Nëá pi ëa yoati mi chanino tsi mia nicayamacaxëcane quiha” i quiha ë qui Ibo niquë. ¹⁹ Jatsi, “Toca xo tia, Ibobá. Catiti xobo bo qui ë ca-capaoniquë rë, mi qui chitimicanaibo mëraxëna, preso qui nanëcasquí na. Jasca, jato ë tënëmapaoniquë. Tihi ca ë ani ca cahëyocane quiha. ²⁰ Jasca, mi chani yoahai ca Esteban yamabo ja acaquë tsi quiha ë rani-raniniquë. Toa ax tsi toa ati ibo ba sahuëti ó ë bësoniquë. Tihi cabo iqui tsi ëa nicayamacaxëcane quiha naa nohiria bo ra” i Ibo qui ë niquë. ²¹ Jatsi quiha Ibobá quëbiniquë: “Cata. Nëama ca carayanabo qui mia raaquia ra” iquiina –nëa tsi quiha nohiria bo qui Pablo nëcaniquë.

Comandante Pablo ó bësonina

²² Jabi jia tsi Pablo chani toa nohiria bá nicaniquë. Jama, “Carayana” i ja quë tsi quiha ja caxatapicaniquë. Caxaquí tsi quiha jato joi ja choshacanicquë:

—Anoma tsi xo toa joni ra. Acahuë ra. Oquë tsi xo ja rësöhaina —iquiina.

²³ Anomaria jato joi pacotsa iniquë. Jato sahuëti bo huishqui-huishquihapama tsi quiha mana mai mishpo ja niacanicuë caxaquí na. ²⁴ Jatsi quiha cuartel qui comandanté Pablo jicomanicuë. Jicomaxo tsi quiha Pablo ja rashacasnicuë jabija ca yoamaxëna. ²⁵ Nëxajahuacano tsi quiha toá ca capitán qui Pablo chaniniquë. Chanihax,

—Romano-romanoria ca ëa xo naa. Ea rashanox pari tsi ¿juez qui ëa boyamahai sa? Anoma tsi xo toa mi acaina ra —i ja qui ja niquë.

²⁶ Jatsi quiha comandante qui capitán caniquë, Pablo nicahax na.

—Anoma tsi xo no acaina ra. Romano-romanoria ca joni tsi xo naa ra —i quiha ja qui ja niquë.

²⁷ Jatsi quiha Pablo qui comandante caniquë nicaxëna:

—¿Romano ni mia pa? Toa nicaquia —iquiina.

Jatsi,

—Jaahuë —i Pablo niquë.

²⁸ Jatsi quiha comandanté quëbiniquë:

—Majia. Huëstima ca parata ë inianiquë pë romano manëxëna —iquiina.

²⁹ Jatsi quiha Pablo quima toa soldado bo basitapiniquë. Jasca, raquënicuë comandante ri, romano ja nëxani iqui na.

Catinish ca jodioba yosibo bësojó tsi Pablo niinina

³⁰ Jaquirëquë Pablo qui toa jodiobo quësocanai ca comandanté cahëcasnicuë. ¿Jëniriahax Pablo qui caxaxëniria ja icana? Toa ja cahëcasni quiha. Jatsi

quiha huëaquë Pablo ja pëcaniquë. Pëcaxo tsi quiha jodioba yosibo, jato arati ibo bo, tihì cabo qui chani ja raaniquë ja caticano iquish na. Jatsi ja caticaquë tsi quiha jato qui Pablo ja boniquë jato bësojó tsi nimaxëna.

23

¹ Jatsi quiha catinish ca yosibo Pabló bëisniquë.

—Jisa, ëbë xatë bá. Mato parayamaquia. Dios bësojó niipama tsi jia tsi xo toa jatiroha ca ë anina iquia ra. Jënima tsi xo noho shinana —i quiha jato qui Pablo niquë.

² Jatsi caxaniquë arati ibo-iboria Ananías, Pablo chani nichax na,

—Quëpaishacahuë. Quëpaishacahuë —i jaha bëso cabo qui ja niquë.

³ Jatsi quiha,

—Mia tëpasxëhi quiha Dios iquia, jana quiamixxëni cató. ¿Jënahuariaxo tsi Dios yobá tsi ëa mi copina ra, Dios yoba mi nicayamaquë no mia ri? Dios yoba pasomaha tsi xo toa “Quëpaishacahuë” i mi aina —i ja qui Pablo niquë quëbihi na.

⁴ Jatsi toá ca nii cabo chaniniquë:

—Dios arati ibo-iboria ocahuahui mia ra —iquiina.

⁵ Jatsi,

—Jishopë. Arati ibo-iboria ja iqui ca ë cahëyamaquë rë, ëbë xatë bá. “Nohiria chama bo ocahuayamacana” ii quiha Quënëhacanish cabo —i Pablo niquë.

⁶ Jabi toa yosibo xara ini quiha saduceobo fariseobo tēquē. Jabi fariseobo jisi tsi quiha jato qui Pablo chaniniquē:

—Jisa, ebē xatē bá. Fariseobo ca ēa xo naa ra. Fariseobo xo noho jahēpa ri. Diós nohiria bēsotēquēmaxēhai ó pasoquia ēa ri. Ja tsi xo toa ē qui quēsoyoicani quiha naa nohiria bo rē —i quiha jato qui Pablo niquē.

⁷ Jatsi joi mērariatsijahuacanicuē ja yoaha ca nicaxo na. Joi mērahax tsi quiha ja mapēxnacanicuē, naa saduceobo, fariseobo.

⁸ “Yama tsi xo nohiria bo bēsotēquēxēhaina; yama xo ángel bo; yama xo yoshini” tihī ca tsi ini quiha toa saduceobo. Jama, naa tres ca jahuē bo fariseobá chahahuani quiha.

⁹ Ja iqui tsi anomaria ini quiha toa joi ja mēranacana. Aniniquē jato pacotsa. Jatsi Dios yoba tiisimacanaibo, naa fariseobo, niiniquē Pablo mēbixēna.

—Yama tsi xo naa joní yoi ca acana iqui noa. ¿Tonia Dios shinana, ángel, tihī cabo ja qui chaniyamani ma ni? —i quiha saduceobo qui jaca niquē.

¹⁰ Jatsi comandante raquēnicuē, Pablo ja nini-canai ca tsayahi na. Ja jaxcayocani nori ca ja quēscahuani quiha. Jaha tsi quiha nēpax jahuē soldado bo ja raanicuē jato quima Pablo ja bicano. Bichi tsi quiha jahari cuartel qui Pablo ja bēnicuē.

¹¹ Jatsi huēaquē, naa baquichá tsi quiha Pablo qui Ibo jisiqunicuē. Tapai niuhax,

—Chamatsihuē. Jia tsi xo toa Jerusalén tsi mi chanihaina ēa yoati na. Toca tsi Romá tsi mi chanixēti xo —i quiha ja qui Ibo niquē.

Pablo ja acasnina

¹² Huëaquë baquishmari tsi quiha jodiobo catiniquë, Pablo ati planes axëna. Parahaxma tsi,

—Piti, jënë, tihi cabo ayamaxëqui noa, Pablo aquí rohari ra —i jaca niquë.

¹³ Tobi ini quiha cuarenta ca joni bo huino, naa Pablo acascanish cabo. ¹⁴ Jabi jato planes acax tsi quiha arati ibo bo, yosibo, tihi cabo qui ja bocaniquë yoaxëna.

—Parayamaqui noa ra. Piti, jënë, tihi cabo ayamaxëqui noa Pablo aquí rohari. ¹⁵ Jatsi comandante nicacana, jahari jodioba chama bo qui Pablo raati. “Pablo ya chanitëquëcasqui noa” i ja qui cana. Tocapimano tsi axëqui noa ra Jerusalén qui ja cahënox pari no —nëa tsi quiha yosibo qui jaca niquë. Jato shina quiha.

¹⁶ Jama, ja acascani ca planes Pablo yoxacato baquë nicaniquë. Nicachax cuartel qui ja caniquë Pablo yobaxëna. ¹⁷ Jatsi quiha capitán bo Pabló quënaniquë. Quënahax,

—Naa jonipayo comandante qui boca huë. Chani jaya xo ra yoati —i quiha jato qui ja niquë.

¹⁸ Jatsi comandante qui capitán boniquë. Bohax tsi quiha,

—Ea Pabló quënaquë. “Naa jonipayo comandante qui bohuë” i ë qui ja quë ra. Mi bax chani jaya quiha —i ja qui capitán niquë.

¹⁹ Jatsi comandanté mëpiniquë ori, jamëhax ja bëta chanicasquí na.

—¿Jahuë ëa yoacatsai? —i ja qui ja niquë.

²⁰ Jatsi,

—Huëaquë tsi bëcaxëcani quiha jodiobo. Mia paracascani quiha pë. “Jahari jodioba chama bo qui Pablo mi raano, jahuë chani no nicatëquëno” i caxëcani quiha. ²¹ Quiniahüë. Tobi cuarenta ca joni bo huino quiha. Jatsi Jerusalén qui pi Pablo mi bono tsi bahi nëpax tsi jotacaxëcani quiha axëna. Parahaxma tsi “Piti, jënë, tihì cabo ayamaxëqui noa, Pablo aquí rohari” i jaca itaha quiha. Jaboqui jonë ca xo. Mi chani roha manacani quiha —nëa tsi quiha Pablo pihaca niquë.

²² Jatsi,

—Ea mi yoaha ca huëtsa bo qui yoayamahuë —i ja qui comandante niquë. Yobaxo tsi quiha jahari jahuë xobo qui ja raaniquë.

Carayana ca chama qui Pablo raahacanina

²³ Jatsi quiha comandantë jahuë capitán bo quënaniquë:

—Doscientos ca maí cohai ca soldado bo, setenta ca caballo pahuëhai ca soldado bo, doscientos ca piahua niati mëquixëni ca soldado bo, tihì cabo shomahuacana. Baquicha, a las nueve Cesarea yaca qui Pablo ma bono ra. ²⁴ Jasca, Pablo bax caballo shomahuacana. Jatsi quiniacaxëcahuë. Jia tsi gobernador Félix qui naa joni ma mëano —nëa tsi quiha jahuë capitán bo qui ja nëcaniquë.

²⁵ Yobaxo tsi quiha carta quënëtsi comandantë huaniquë jato bëta raaxëna. Nëca tsi ja quënëni quiha:

²⁶ “Excelentísimo gobernador Félix: Claudio Lisias ca ëa xo naa. Mia joihuaquia. ²⁷ Mi qui ë raahai ca joni qui jodiobo tsamihitaquë. Soldado bo ya pi ë joyamarohano tsi naa joni ja

aquë acahitaquë iquia. Romanobo ja iqui iqui tsi bichi ë cahitaquë ra. ²⁸ ¿Jëniriacaraxo naa joni ja acasahitaha pa? Jatsi jahuë jimiba chama bo qui ë bohitaquë, cahëcasquí na. ²⁹ Jatsi ja qui ja quësocanai ca ë nicahitaquë. Mahitsa quiha. Jato jabi yoi bo yoati tsi quiha. Yama tsi xo toa yoi ca ja acana iquia ra. Jatsi ayamahuë. Preso qui nanëyamahuë. ³⁰ Jaboqui planes acani quiha pë naa joni axëna. Ja acascanai ca iqui tsi mi qui raaquia jaha mi bësono. Jasca, ja qui quësocanaibo qui chani ë raaquë mia jisi ja bocano. Iquë”.

³¹ Jatsi soldado bo bocaniquë jato comandante yoba nicahax na. Baquichá tsi quiha Antípatris icanai ca qui Pablo ja bocani quiha. Toá tsi quiha soldado bo tooniquë. ³² Jatsi huëaquë tsi quiha caballo pohuëhax ca cohai ca soldado rëtsaminiquë Pablo ya Cesarea qui. Bacani quiha soldado bo, naa mai cohai cabo. ³³ Cesarea qui cahëxo tsi quiha mai obësoti ibo, naa prefecto qui carta ja acaniquë. Jaquirëquë ja qui Pablo ja mëacaniquë. ³⁴ Jatsi carta prefectó tsaya-tsayaniquë. Tsayahax, —¿Jahuë maí tsi mi coní? —i quiha Pablo qui ja niquë.

Jatsi Pabló quëbiniquë:

—Cilicia ó no —iquiina.

³⁵ Nicahax,

—Mia nicaxëquia ra mi qui quësocanaibo joquë no —i Pablo qui ja niquë.

Jatsi Pablo ja raaniquë cárcel qui, naa Herodes xobo-xoboria cató no.

24

Pablo qui ja quësocanina

¹ Cinco bari quirëquë quiha Cesarea qui Jerusalén ca jodiobo cahëniquë. Cahëni quiha jato arati ibo ba chama Ananías, jato yosibo, huësti ca abogado, naa Tértulo icanai cato. Tihi cabo cahëni quiha. Cahëhax tsi quiha prefecto jisi ja bocaniquë Pablo qui quësoxëna. ² Jatsi Pablo quënahacanicuë. Ja joquë tsi quiha chaniti Tértulo chitahëhuanicuë ja qui quësoxëna. Ja nëcani quiha:

—Joquë noa, noba taita Félix shinajiaxëni cató. Mia iqui tsi jia tsi racaqui noa ra. Mi tiisi iqui tsi oquë-oquëria xo noba mai. Yama tsi xo no nianahaina ra. ³ Mi acai ca quëshpi tsi “Gracias” iqui noa ra. Jia tsi xo toa mi acaina jatiroha cato xo na. ⁴ Jaboqui tsi chani pistia icasquia pë. Tonia huëstima tsi xo toa mi yonoco iquia. Jatsi mëri tsi chanixëquia. Mi yosanayamano. Jia tsi nicahuë. ⁵ Anoma tsi xo naa joni Pablo iquia ra. Noba jimibo, naa jodiobo tsamaha quiha iquinamaxëna, naa jatiroha ca país xo na. Jasca, huësti ca maxo, naa nazarenobo icanai ca rëquëninihi quiha pë. ⁶ Jasca, noba arati xobo-xoboria ja yoshihuacas-hitaquë pë. Ja tsi xo toa ja qui no tsamihitaquë ra. Noba yobá tsi naa joni no copicas-hitaquë. ⁷ No ayamahitaquë rë, comandante joha iqui na. Chamá tsi pë noba mëquë quima Pablo ja tsëcahitaquë rë. ⁸ Tsëcaxo tsi quiha mi qui noqui ja raahitaquë pë. Jatsi Pablo nicahuë. Parayamaqui noa, naa joni qui quësoquí na. Tsayahuë —nëa tsi quiha prefecto Félix qui Tértulo nëcaniquë.

⁹ Jatsi toá ca jodiobo chaniniquë jato ri:

—Jabija tsi xo toa ja yoahana ra —iquiina.

Félix bësojó tsi Pablo chaninina jamë bax na

¹⁰ Jatsi Félix Pablo chanimaniquë. Pablo nëcani quiha:

—Raniquia ra, mia bësojó ëmë bax chanixëna. Huëstima ca año no tsi xo toa naa maí ca nohiria bo ó mi bësohaina. Mëstë tsi xo mi copihaina ra. ¹¹ Jato nicahuë. Jerusalén qui jobëna ca ëa xo naa. Doce bari roha ca ë cahëhitaquë arati xobo-xoboriá tsi araxëna. ¹² Quiahi quiha ë qui quësocanaibo pë. Toa arati xobo-xoboria, jato catiti xobo bo, yacató ca iti huëtsa bo, tihi cabo xo tsi nohiria bo ë tsamayamahitaquë joxo na. Pasiroha ë iquitaquë aracatsi na. ¹³ ¿Jëniriáxo ëa quiahuacahi ni sa? Mahitsa tsi xo toa ja yoacanai ca tëquë iquia. ¹⁴ Jabi ë yoacatsai ca tsi xo naa: Quinia paxá tsi noba naborëquëbo Dios qui araquia ra. Mahitsa tsi xo naa arati quinia icani quiha pë, mahitsa ja no-mari. Jasca, Moisés yamabá quënënina, Dios Chani yoanish cabá quënënina, tihi cabo chahahuaquia ëa ri ra, jato jascaria. ¹⁵ Jasca, nohiria bo, naa shinajiaxëni cabo, yoixënia cabo, tihi cabo Diós bësohtëquëmaxëhai ca ó pasoquia ëa ri, jato jascaria. ¹⁶ Jasca, jia tsi Dios, nohiria bo, tihi cabo bësojó tsi Dios yoba nicacasquia ëa ri, quësohacatimaxëni ixëna.

¹⁷ Jabi huëstima ca año no tsi Jerusalén ë jisya-maní quiha. Jobëna ca ëa xo naa ra. Jabi Jerusalén qui ë johitaquë ra ofrenda parata ya, naa noho paxnacanaí ca jimibo qui axëna. Jasca, toa xo tsi ofrenda bo ë acas-hitaquë ëa ri ra. ¹⁸ Jabi noba arati xobo xo tsi tocahëno tsi ëa ja jiscahitaquë pë, naa Asia mai ax bëcanish ca jodiobo. Yama pacotsa ini quiha toá no. Yama ini quiha nohiria tirixëni, ëmë roha iquia. Jabi noba bahuëhacati

jabi ë jatihuahitaquë, ëa ja jiscaquë no. ¹⁹ Jabi nëri bëcaxëti xo toa Asia mai ax bëcanish ca jodiobo iquia ra. Mia bësojo ax tsi ë qui ja quësocano iquia, ë qui caxapihi na. ²⁰ Toa joni bo pi bëyamacano tsi nëá ca jodiobá mia parayamano. Jato yosibo, jato chama bo, tihi cabo bësojó tsi nii ë iquitaquë. Ea ja nicariacahitaquë pë, ë qui quësocasquí na. Jato nicahuë. “¿Jahuë ni toa ja yoyohaina?” itsihuë. Yama xo iquia ra. ²¹ Toa barí tsi noho joi roha ë choshahitaquë rë, “Díós nohiria bo bësotëquëmaxëhai ó ë pasohai iqui tsi ë qui quësocasqui mato tonia” i jato qui ë itaquë no. Jaroha ca tsi xo toa ë yoyohaina iquia ra —nëa tsi quiha Pablo nëcaniquë prefecto ca Félix qui.

²² Jatsi Pablo nicahax Félix bamaniquë. Bamaxo jato ja paquëmani quiha. Jabi chahahuacanaiba quinia cahëria ja ini quiha. Jatsi,

—Comandante Lisias jono tsi mia nicatëquëxëquia ra —i quiha Pablo qui ja niquë.

²³ Jatsi capitán qui chani Félix aniquë Pablo ó ja bësono. Jabi jënima Pablo ini quiha. Toá tsi cocoti mëtsa ja ini quiha. Jasca, ja qui shishoti mëtsa jahuë rabëti bo ini quiha mëbixëna.

²⁴ Jaquirëquë ichariama ca bari huinocaquë tsi quiha Félix bacaniquë jahuë ahui Drusila ya. Jabi jodio jahuë ahui ini quiha. Bacaxo tsi quiha Pablo ja quënaniquë Jesucristo qui ja chitimini ca nicacasquí na. ²⁵ Jia tsi quiha jato qui Pablo chaniniquë. Jatsi Dios mëstë, nohiria bá jato shina mëquihaina, joxëhai ca copi, tihi ca jahuë bo chani-jano tsi quiha Félix raquënikuë. Raquëhi tsi,

—Iquë, iquë tia. Cata. Bari huëtsa mia quënatëquëxëquia —i quiha Pablo qui ja niquë.

²⁶ Jasca, Pablo quima parata ó ja pasoniquë pë. Ja iqui tsi huëstima tsi quiha Pablo ja quënaniquë ja bëta chaninaxëna.

²⁷ Jatsi dos ca año huinocaquë tsi quiha Félix ratiniquë prefecto paxa cato, naa Porcio Festo. Jabi jodiobo ranihuacasquí tsi Pablo ja paquëmayamaniquë rë. Jatsi jari preso xara Pablo chitëniquë.

25

Festo bësojó tsi Pablo chaninina

¹ Jatsi quiha Festo cahëniquë toa maí ca nohiria bo yonaxëna. Prefecto paxa ca ja ini quiha. Tres bari quirëquë Cesarea ja jisbayaniquë Jerusalén qui shishoxëna. ² Toa ja no tsi quiha ja qui bëcaniquë jodioba arati ibo bo, jato chama bo. Pablo qui ja quësocascani quiha. ³ Cahëxo tsi quiha Festo ja bënariacaniquë jato ja mëbino, Pablo pasomaha. “Jahari Jerusalén qui Pablo mi raano” i Festo qui jaca ni quiha, Pablo acatsi na, naa bahí tsi ja bacaxëquë no. ⁴ Jama, Festó quëbiniquë:

—Cesareá ca presó xo Pablo ra. Tsëquënoma. Jahari capaima xo ëa. ⁵ E bëta mato chama bo bocati xo. Anoma ca pi toa joní aarohano tsi toa ax tsi ja qui ma quësono iquia —nëa tsi quiha Festo nëcaniquë.

⁶ Ocho o diez ca bari roha tsi Jerusalén tsi Festo chitëniquë. Jaquirëquë quiha Cesarea qui jahari ja caniquë. Cahëhax huëaquë tsi quiha nohiria bo copiti ja chitahëhuaniquë. Jatsi quiha Pablo

ja quënaniquë ja bësojó ja niino. ⁷ Jatsi Pablo jisiquiquë tsi quiha ja qui quëtsoniquë bëcanax ca jodiobo. Ja tëamë tsi nii ja icani quiha ja qui quësoxëna. Huëstima ini quiha toa ja quiacanaina ra. ⁸ Jatsi quiha chaniti Pablo chitahëhuaniquë:

—Yama tsi xo toa anoma ca ë anina ra. Jodioba yoba bo, noba arati xobo-xoboria, noba chama César, tihi cabo pasomaha ë ocahuapistia-yamarianiquë ra —i Festo qui Pablo niquë.

⁹ Jatsi quiha jodiobo Festó caxahuacasyamaniquë. Jato ja mëbicasni quiha. Ja tsi xo toa,

—¿Jerusalén qui cacatsai? Toa xo tsi mi qui quësocanaibo nicaxëquia mia copiquí na —i Pablo qui ja niquë.

¹⁰ Jatsi Pabló quëbiniquë:

—Anoma ra. Romanoba copiti ití tsi niiquia copihacati. Nëa roha xo tsi ëa mi nicaxëti xo iquia. Romanoba jabi quiha. Yama tsi xo toa jodiobo pasomaha ë yoyonina ra. Toa cahëriaqui mia. ¹¹ Anoma ca pi aarohahi tsi nati copi quima ë paxacasyamaquë aquë ra. Jama, mahitsa tsi xo naa ë qui naa jodiobo quësohaina iquia. Quiariacani quiha. ¿Jënahuariaxo naa joni bo qui ëa mi ana copihacati? Anoma quiha. Romanoba chama-chamaria jiscasquia. Ea ja copino iquia ra —nëa tsi quiha Festo qui Pablo nëcaniquë.

¹² Jatsi yosibo ya Festo chaninapariniquë Pablo nichahax na. Chaninahax,

—“Romanoba chama-chamaria jiscasquia” ¿i mi a pa? Jatsi ja qui mia raaxëquia mia ja copino ra —i quiha Pablo qui ja niquë.

Rey Agripa bësojó tsi Pablo niinina

¹³ Ichariama bari quirëquë rey Agripa, jahuë ahui Berenice, tihi cabo Cesarea qui cahëniquë Festo joihuaxëna. ¹⁴ Huëstima ca bari no shish-opama tsi quiha preso xara Pablo ini ca ja nicaniquë. Festó jato yoani quiha.

—Nëá tsi preso xara tsi xo huësti ca joni, naa Félix nanëni cato. ¹⁵ Jabi Jerusalén qui ë shishohi caquë tsi toá ca jodioba arati ibo bo, jato yosibo, tihi cabo ë qui bëcaniquë naa joni qui quësocatsi na. Ja namëcasjahuacani quiha pë. ¹⁶ Jatsi, “Romanoba jabi ma xo toa nohiria huëtsa bo qui nohiria mëahacahaina namëhacati ra. Jaria-pari ja qui xaba acacaxëti xo ja qui quësocanaibo bëbochiná tsi ja chaninano. Jasca, jato bësojo xo tsi jamë bax ja quëbipariti xo jaa ri” tihi tsi jato ë yoaniquë ra. ¹⁷ Jatsi jahari Cesarea qui ë bëta ja bëcahitaquë. Jatsi huëaquë jato nicati ë chitahëhuahitaquë. E bamayamahitaquë pë. Jatsi Pablo ë qui ja bëcahitaquë. ¹⁸ Jatsi ja qui quësoti ja chitahëhuacahitaquë ja bësojo xo na. Anoma ca naa joní ani ca nicati ó ë pasohitaquë, mahitsa ca jato chani nori. ¹⁹ Jato jodioba jabi tahëxo tsi quiha joi ja mëra-mëracahitaquë pë. Tsohuëcara ca, naa Jesu icanai ca yoati tsi quiha ja chaninacahitaquë pa. “Bëso xo” i Pablo ni quiha. ²⁰ Jishopë. Ati ë cahëyamahitaquë rë. Jatsi, “¿Jerusalén qui cacatsai? Toa xo tsi mia nicaxëquia” i Pablo qui ë itaquë. ²¹ Jatsi, “Romanoba chama-chamaria jiscasquia. Ea ja copino ra” i ë qui ja itaquë pë. Jatsi jahari preso qui toa joni ë raahitaquë, noba chama-chamaria qui raaxëna —nëa tsi quiha Agripa qui Festo nëcaniquë.

²² Jatsi,

—Toa joni nicacasquia ëa ri —i quiha Festo qui rey Agripa niquë.

Jatsi,

—Huëaquë toa joni nicashariqui mia ra —i Agripa qui ja ni quiha.

²³ Jatsi huëaquë tsi quiha naquëte-naquëtëria qui Rey Agripa jiconiquë jahuë ahui Berenice ya. Anomaria ini quiha ja jicocanaina. Jato bëta jiconi quiha soldado ba chama bo, yacató ca chama bo ri. Tihí cabo jicocani quiha Pablo nicaxëna. Jatsi ja jicocaquë tsi quiha Festó Pablo quënaniquë.

²⁴ Quënahax tsi quiha,

—Tsayapa, rey Agripá. Nëá xo Pablo icanai cato ra. Tsayacahuë joni bá. Naa joni namëcascani quiha jodioba nohiria bo tëquë iquia. Acascani quiha Jerusalén ca jodiobo, naa nëá ca jodiobo ri. “Namëhacati xo” icani quiha pë. ²⁵ Jama, yama tsi xo toa naa joní yoi ca acana iquia. Jia tsi ja qui ë nicahitaquë ra; yamaha quiha. Jatsi, “Romanoba chama-chamaria qui mia raaxëquia, mia ja copino ra” i ja qui ë itaquë pë, “Romanoba chamá ëa copino ra” i ja itaha iqui na. ²⁶ Jatsi jaboqui noba chama-chamaria qui carta ë quëneti xo pë, yoi ca ja aca ca yoahi na. ¿Jënahuariaxo raca toa carta ë quënenä? Ja tsi xo toa mi qui naa joni bëcasquia mi nicano mia ri, rey Agripá. Naa joni pi mi nicano tsi tonia tobixëhi quiha jahuëcara ca ë quënexëti cato ra. ²⁷ Jishopë. Naa joni raacasyama xo ëa ra, ja qui quësoxoma —nëa tsi quiha rey Agripa qui Festo nëcaniquë.

26

Rey Agripa bësojó tsi Pablo chaninina

¹ Jatsi quiha,

—Mi chani nicacasquia, Pabló. Mimë bax chanihuë —i Pablo qui rey Agripa niquë. Jatsi chaniti Pablo chitahëhuaniquë, jahuë mëquë bo tëroxo na.

² —Shoma xo ëa, rey Agripá, ë qui jodiobo quësocani ca quëbixëna. Anomaria tsi xo toa ë qui ja quësocanaina rë. ³ Jasca jia tsi xo toa ëa mi nicahaina ra, jodioba jabi bo, jato yoba bo, tihi cabo cahëxëni ca mi nori iqui na. Jatsi jia tsi mi nicano. Mi yosanayamano.

Pablo jabi inina chahahuanox pari

⁴ ‘Ea cahëyoicani quiha jodiobo tëquë. Noho maí tsi ë shinahaniquë. Jasca, Jerusalén tsi ë racapaoniquë. Tihi ca tsi cahëcani quiha. ⁵ Naama, naa siri tsi ëa cahëcani quiha ra. Jariapari noba arati jabi banahuahai ca fariseobo ë i-ipaoniquë; naa jodioba jabí-naxëni ca iquiina. Jodioba jabi noixëniria cabo tsi xo toa maxo ra. ⁶ Jama, jaboqui ë qui quësocasani quiha toa jasca ca maxo pë, “Bësotëquëxëqui nohiria” i ë ai iqui na. Jabi noba naborëquëbo qui Diós tocani quiha ra. ⁷ Jariapari tsi noba doce ca nohiria maxo bá nicani quiha. Jasca, barihani, baquichá, tihi cató tsi arapama tsi quiha bësotëquëxëti ó pasogui noa, noqui ri ra. Jama, toa ó tsi ë pasohai iqui tsi ë qui quësocani quiha no jimibo rë. Toca xo, taita Agripá. ⁸ ¿Jënahuariahax, “Nohiria bësotëquëmayamaxëhi quiha Dios” i jaca na? ¿Jënahuariahax yoi ca toa ina?

Chahahuacanaibo Pabló tēnēmanina

⁹ ‘Jabi siri tsi ë qui jia ini quiha Nazarét ca Jesu qui chitimicanaibo ë yosihaina. ¹⁰ Toatiyá tsi ë yoyopaoni quiha Jerusalén ax na. Toa xo tsi preso qui huéstima ca chahahuacanaibo ë nanēniquē rē. Tocati arati ibobá ëa raani quiha. Jasca, “Namēhacacati xo” i jaca quē tsi quiha ë rani-ranipaoniquē pē, “Acahuē” iquiina. ¹¹ Toatiyá tsi quiha ë co-copaoniquē, noba catiti xobó ca chahahuacanaibo mērahi na. Jato ë copicasni quiha. Jasca, Jesucristo quima jato ë casomacasniquē pē. Caxaxēniria ë i-ipaoni quiha toatiyá no. Caxahax carayanaba mai qui jato ë chibaniquē jato achacascuí na.

Pabló chahahuanina

¹² ‘Toatiyá tsi quiha Damasco quiri co-cohi ë iniquē, jato mēracatsi na. Noba arati ibobá ëa raani quiha jato biti, soldado bo ya. Comisión jahēhua ja ini quiha. ¹³ Jabi Damasco quinia ca bahí tsi copopama tsi naipá ca huëa-huëaria, naa bari oquē ca ë jisniquē, Agripá. Matoroco bari ja ini quiha. Ea, noho rabēti bo, tihí cabo tēamē tsi quiha ja huahuaniquē ra. ¹⁴ Jatsi mai qui no paquēyoniquē. Paquēxo tsi ë qui chanihai ca joi ë nicaniquē. Noba joi tsi chanijani quiha. “Sauló, Sauló, ¿jēnixo tsi ëa tēnēmahai rē? Quiniahuē. Mi tēquēmitsa, buéy jamē tahē onēhai jasca cato” i ë qui joi ni quiha. ¹⁵ Jatsi ë nicaniquē. “¿Tsohuē ni mia, Ibobá?” Jatsi, Ibobá quēbini quiha: “Jesu xo ëa ra. Ea tēnēmaqui mia ra. ¹⁶ Joihuē. Niihuē. Mi qui ë jisiquiquē, noho yonati mia manēmacatsi na. Jasca, jaboqui mi jisi ca jahuē bo nohiria bo mi yoaxēno. Jasca, noho

Chani nohiria bo mi yoano, naa mia ë jismaxëhai cato. ¹⁷ Jasca, mi jimibo, carayanabo, tihi cabo qui mia raaxëquia noho chani mi yoano. Mia pi ja yosicano tsi mia mëbixëquia. ¹⁸ Bëco ca xo rë. Jato mi bëpëquëmano ra. Jia tsi tsëmo quima huëa quiri jato mi bësomano. Satanás quima Dios quiri ja bësocano ra. Tocapimino tsi ë qui chitimicaxëcani quiha. Jatsi masahacaxëhi quiha jato jocha ra. Diós mëstëhuani ca maxo qui riicaxëcani quiha jato ri” nëa tsi ë qui Ibo nëcani quiha.

Jesu chani Pabló nicanina

¹⁹ ‘Jabi toca tsi naipá ca Ibo chaniquë tsi “Jo” i ja qui ë niquë. Ja iqui tsi jodiobo, carayanabo, tihi cabo qui ë caniquë jahuë Chani yoahi na, rey Agripá. ²⁰ Jariapari tsi Damasco ó cabo qui Cristo Chani ë yoaniquë. Jaquirëquë Jerusalén cabo, Judea maí cabo, carayanabo, tihi cabo qui Cristo Chani ë yoaniquë. “Mato jocha quima Dios quiri bësocana. Jabi jia ca jayacana, ma chahahuaha ca nohiria bá cahëno ra” i jato qui ë niquë chanihi na. ²¹ Ja quëshpi tsi ë qui jodiobo tsaminiquë pë arati xobo ax na. Ea ja acascani quiha. ²² Jama, toa barí tsi Diós ëa mëbiniquë ra. Ea mëbi-mëbiriahi quiha. Ja tsi xo toa xaba jaya xo ëa iquia, rey bo, chama bo, empleado bo, tihi cabo qui jahuë Chani yoati. Jabi Moisés yamabo, Dios Chani yoanish cabo, tihi cabá quënëni ca roha ca yoaquia ra. ²³ “Rësoxëti xo noba Xabahamati Ibo” i jaca ni quiha, siri. Jasca, “Rësohax jariapari ca bësotëquëxëhai ca ja ixëti xo. Bësoxo tsi jodiobo, carayanabo, tihi cabo qui xabahamati huëa ja yoaxëti xo” i jaca ni quiha.

Jabi toa ja yoacani ca chani yoaquia ëa ri ra” —nëa tsi Agripa qui Pablo nëcaniquë.

Cristo qui Agripa Pabló mëpicasnina

²⁴ Toca tsi jamë bax chanijano tsi quiha.

—Iquë. Iquë. Yoyoxëni xo mia, Pabló. Mia yoyohuaqui mi tiisi pë —i Pablo qui Festo niquë joi pistiamá no.

²⁵ Jatsi Pabló quëbiniquë:

—Yoyoyamamai ca ëa xo naa ra, taita Festó. Mia parayamaquia. Jabija tsi xo naa ë yoahana ra.

²⁶ Jasca, ë yoaha ca cahëhi quiha rey Agripa ri. ¿Jabija ma ni, rey Agripá? Naa jahuë bo tëquë cahëriaqui mia ra. Bëro tsi nohiria bësojó tsi tocani quiha naa jatiroha cabo. ²⁷ Japa mia ti, rey Agripá. ¿Dios Chani chahahuahai mia ri? Tonia chahahuahui mia iquia —nëa tsi Pablo nëcaniquë.

²⁸ Jatsi,

—Huënyamaxëhuë. ¿Tana roha mishni tsi chahahuahai ca ëa manëmacatsai pa? —i Pablo qui Agripa niquë.

²⁹ Jatsi,

—Jaahuë. Jaboqui, huëaquë ma ni. Jatiroha ca noho joi nicacanaibo ëa jascano iquia ra. Nëxati cadena bo roha ja jayamacano —nëa tsi Agripa qui Pablo nëcaniquë.

³⁰ Nicahax tsi quiha rey Agripa niiniquë. Jatsi ja bëta niini quiha prefecto, jahuë ahui Berenice, jato bëta tsaho cabo. ³¹ Naquëtë huajahax tsi quiha prefecto ya ja chaniniquë. Jatsi,

—Nayamaxëti xo naa joni ra. Yama tsi xo toa yoi ca ja anina. Jasca, ja paquëmahacaxëti xo ra —i jaca ni quiha chaninahi na.

32 Jatsi,

—Jishopë. Romanoba chama-chamaria pi Pabló jiscasyamarohano tsi jaboqui bëro tsi ja iquë aquë ja paquëmahacahaina rë —i Festo qui quiha Agripa niquë.

27

1 Jatsi quiha Italia mai qui chama Festo, Agripa, tihi cabá Pablo raacasniquë. Jatsi Pablo, achiquinish ca huëtsa bo, tihi cabo ja mëacaniquë capitán Julio qui. Carayanaba soldado-soldadoria ca maxo obëso ca quiha. 2 Jatsi Adramitrio ax jolithahax ca barco qui no tëmahinaniquë Italia mai qui caxëna. Asia mai ó ca rërëti bo quiri capaima noba barco ini quiha. Jasca, no bëta ini quiha Aristarco, naa Tesalónica ax jonish ca carayana ri. 3 Riquibaya tsi quiha huëaquë Sidón yaca qui no rërëniquë. Jabi shinajiaxëni toa capitán Julio ini quiha. Ja qui jënima ini quiha toá ca rabëti bo qui Pablo shishohaina, orihuahacati. 4 Jatsi quiha Sidón no jisbayaniquë. Jisbaya tsi quiha Chipre tësëbë xotoyamahai ca jo no caniquë. Barco bëchá yoshi ini quiha rë. 5 Tarabihax jisbaya tsi quiha Cilicia, Panfilia, tihi ca mai no huinoniquë. Huinobaya tsi quiha Mira yaca qui no rërëniquë. Licia maí ca yaca ja ini quiha.

6 Toa xo tsi quiha barco huëtsa capitán biniquë, naa Alejandria mai ax johax cato. Italia mai qui capaima ja ini quiha. Jatsi toa barco qui noqui ja jicomaniquë. 7 Jisbaya tsi quiha huëstima bari no tsi rëquë no capëniquë. Bërroma tsi quiha Gnido bësojo qui no cahëniquë. Yoshi iqui tsi rërënoma no ini quiha. Anoma yoshi ini quiha, noqui bëchá.

Jaha tsi quiha Creta tēsēbē xotoyamahai ca jo no caniquē. Oquēri Salmón no huinoni quiha. ⁸Quēnibaya tsi quiha bēroma tsi Rērēti Jia bo qui no rērēniquē, naa Lasea yaca tahē no.

⁹Huēstima ca bari bo no tsi quiha no bamaniquē rē. No capēnini quiha. Yota iqui tsi anoma ini quiha no rēquē cahaina. Ja iqui tsi jato Pabló yobaniquē.

¹⁰—Jisa, joni bá. Anoma tsi xo rēquē cahaina. Caapiquí tsi cargo huēstima ca bēnoxēqui mato tia. Yoshihuahacaxēhi quiha mato barco ri. Jasca, no nēachimitsa noqui tēquē iquia —nēa tsi Pablo nēcāniquē.

¹¹Jama, Pablo yoba soldado ba capitán nicacasyamaniquē. Ja qui oquē ini quiha toa barco capitán, barco ibo, tihi cabá yoanina. ¹²Jasca, yoi toa rērēti ini quiha chitēti, matsitiyá no. Ja iqui tsi rēquē cacasniquē huēstima cabo.

—¿Canoma ni? Fenicia qui cahēxēqui noa tia —i jaca ni quiha.

Jabi yoshi xotoyamahai ca jo toa rērēti ini quiha, naa Creta tēsēbē ó no.

Ianě ca yota-yotaria

¹³Jatsi mishni mishni tsi quiha xototsi yoshi niquē. Jēnima cati quēscahuaquí tsi quiha barco ancla bo ja xērēcāniquē barco xara janaxēna. Acax tsi quiha Creta ja quēnibonacāniquē. ¹⁴Ori pistia roha no cano tsi quiha xoto-xotoriatsi yoshi niquē rē. Yota-yotaria ja ini quiha, naa tēsēbē ax noqui quiri. ¹⁵Jatsi achiquiniquē noba barco rē. Jahari tēsēbē qui canoma no iniquē rē, yoshi bēcha no ini iqui na. Ja iqui tsi no jēnēniquē tēsēbē

qui cahëti. Rëquë canoma no ini quiha. Jatsi basi noqui yoshiní raaniquë rë. ¹⁶ Capama tsi tësëbë pistia, naa Claudia icanai ca casojó tsi no huinoniquë. Toa jo tsi quiha iriama yoshi xotohai iniquë. Jatsi tëtiapama tsi barco cho ca xërëhacahai ca noti pistia no jicomaniquë. Bëronoma ini quiha no jicomahaina ra. ¹⁷ Jicomaxo tsi quiha barco nonamá tsi rispi no raaniquë, jahuë yora nëxaxëna, ja choshiyamano iquish na. Jatsi no raquë-raquëniquë jënë namá ca mixai-mixairia qui, naa Africa mai tahë ca mixai. No toohacasyamani quiha. Ja iqui tsi yoshiní matiti raitiria no botëmaniquë, mëri no cayamano. Toca tsi ianë tsi noba barco raahacani quiha rë. ¹⁸ Noqui choca-chocariá nianiquë. Raquëria ja ini quiha. Choshi-paimaria noba barco ini quiha. Ja iqui tsi huëaquë tsi baquishmari tsi barcó ca carga ia qui no nianiquë huëjëhuaxëna. ¹⁹ Jari jasca pi ja ini quiha. Ja iqui tsi huëaquë barco jahuë mishni bo no nianiquë. ²⁰ Jasca, huëstima ca bari no tsi bari, huishti bo, tihi cabo no jisyamani quiha. Tsëmoria tëquë ja ini quiha. Jasca, janacayamani quiha yoshi xoto-xotoriahaina rë. Ja iqui tsi bësoti ó no pasoyamaniquë.

²¹ Jasca, huëstima ca bari no tsi no piyamaniquë. Toatiyá tsi joni bo bësojó tsi Pablo niiniquë chanixëna.

—Noho yoba ma nicayamahitaquë pë. Oquë ja iitaha quiha rë Creta no jisbayayamahaina iquia. No jisbayayamarohapino tsi naa carga, barco, tihi cabo yoshihuahacayamaquë aquë rë. ²² Jama, raquëyamacana. Chamacahuë iquia ra. Rësoyamaxëqui mato ra. Jëtëquëxëhi quiha barco

roha. ²³ Baquichá tsi ë qui jisiquiquë ángel ra, naa Diós raaha ca ángel. Jabi naa Dios tsi xo noho Ibo ra. Ja tsi xo toa ja bax ë yonocohaina. ²⁴ E qui naa ángel chaniquë ra. Chanihax, “Raquëyamahuë, Pabló. Carayana ca chama-chamaria bësojó tsi mi niixëti xo. Jasca, mia iqui tsi rësoyamaxëhi quiha mi bëta barcó ca joni bo ri. Jato shomahuaxëhi quiha Dios” i ë qui ángel quë ra. ²⁵ Ja iqui tsi chamacana, joni bá. Parayamahi quiha Dios ra. Tocapixëhi quiha ra, ja yoaha jascaria. ²⁶ Jama, tësëbë qui noqui niaxëhi quiha yoshini ra –nëa tsi jato qui Pablo nëcaniquë.

²⁷ Dos semana no tsi toca tsi no raahacanicuë rë toa Adria icanai ca ianë no. Baquichá tsi “Basima xo mai tonia” i marinero bo niquë. ²⁸ Jatsi medida jënë qui ja raacanicuë. Treinta y seis ca metros ja ini quiha. Jaquirëquë ori pistia caxo ja tana-matëquëcaniquë. Veintisiete ca metros ja ini quiha. ²⁹ Jatsi raquëtsijacanicuë mai maxax qui yoshiní noqui niamitsa iqui na. Jatsi cuatro ca mai ahati ancla bo ia qui ja niacanicuë barco chipo jo xo na. Jaquirëquë baquishmari no mana-mananicuë raquëquí na. ³⁰ Toatiyá tsi quiha huësti huësti ca marinero bo barco quima paxacasnicuë pë. Noti pistia jënë qui botëmapama tsi barco rësó ca ancla huëtsa bo niahi ja bocani quiha noqui parahi na. ³¹ Jatsi soldado ba capitán qui Pablo chaniniquë:

–Barcó tsi toa joni bo pi chitëyamano tsi xabahamahacatimaxëni ixëqui mato ra –iquiina.

³² Jatsi soldado bá noti rispichi quëësaniquë. Caquë noti pistia. Paxanoma ja icani quiha.

³³ Jatsi huëaticano tsi quiha joni bo Pabló pi-macasniquë.

—Dos ca semana no tsi oxayamaqui mato. Jasca, piyamaqui mato. ³⁴ Jatsi piparicana iquia. Ma chamanaxëti xo ra. Jasca, yama tsi xo toa rësoxëhaina iquia. Jënimaxëqui mato tëquë ra —nëa tsi quiha joni bo qui Pablo niquë.

³⁵ Chanixo tsi quiha Pabló mapari biniquë. Jatsi jatiroha cabo bësojó tsi Dios qui “Gracias” i ja niquë piti quëshpi na. Jatsi xatënaxo tsi ja piniquë. ³⁶ Jatsi chamananiquë joni bo Pabló acai ca tsayahax na. Ja picaniquë jato ri. ³⁷ Jabi doscientos setenta y seis ca nohiria ini quiha toa barcó no ra. Huëstima no ini quiha. ³⁸ Pixo tsi quiha barcó ca jahuë bo ia qui niatsijahuaca-niquë huëjëhuaxëna. Harina trigo bëro ja niacani quiha.

Barco choshinina

³⁹ Huëaquë tsi quiha toa mai marinero bá cahëyamaniquë. Tsaya-tsayapama tsi nabiri ca quëmapo jia ca ja jiscaniquë. Toá tsi quiha barco ja rërëhacascani quiha. ⁴⁰ Jatsi ancla bo ja quëësacanicuë. Quëësaxo tsi quiha chiyëti ja mëriscaniquë. Mërisxo tsi quiha rëquë ca matiti raiti ja tërocaniquë, quëmapo quiri yoshiní barco matino iquish na. ⁴¹ Jatsi quëmapo quiri capama tsi quiha mixai ja rëtsois-haniquë rë. Mai ja jëtani quiha. Tsëquënoma barco ini quiha. Jatsi quiha barco chipo ó ca chocá chosha-choshaniquë. ⁴² Jatsi soldado bá achiquinish cabo tëquë acascaniquë ja paxayamacano iquish na. ⁴³ Jama, soldado ba capitán jato jënëmaniquë Pablo ja xabahamacasni iqui na. Jatsi jatiroha ca pocati cahëxëni cabo

Pabló yobaniquë jënë qui pari biisiti, quëmapo qui cahëti. ⁴⁴ Jaquirëquë banahuani quiha tëxë bo. Jihui para bo, quësi mishni bo, tihi cabá tsi mai qui ja nonocani quiha. Toca tsi mai qui no cahëniquë ra. Jënima no iniquë.

28

Malta icanai cató tsi Pablo inina

¹ Jënima tsi quëmapo qui cahëxo tsi quiha Malta toa tësëbë quënahacani ca no cahëniquë. ² Jia tsi quiha toá ca nohiria bá noqui shomahuaniquë. No bax chihi ja mapocani quiha, oi, matsi, tihi cabo iqui na. Jia tsi noqui ja joihuacani quiha. ³ Jatsi Pabló caro mishni bo topiniquë chihi qui niaxëna. Niajahuano tsi quiha rono huajaniquë jahuë hua o iqui na. Pablo mëquë qui ja tsaminiquë rë. ⁴ Jatsi Pablo mëquë ronó acha ca toá ca nohiria bá jisniquë. Jisi tsi quiha,

—Tonia ati ibo-iboria tsi xo toa joni ra. Jënë ax ja paxaquë pa. Jama, jaboqui naqui tia, ja copihacaha quëshpi na —i jaca niquë.

⁵ Jatsi Pabló jahuë mëquë huishqui-huishquihamiquë rono chihi qui paquëmaxëna. Jënëjahuaquë tsi quiha jënima Pablo iniquë ra. ⁶ Baiyamaniquë jahuë mëquënë. Ja rësoyamaniquë. Jama, tocati ó toa nohiria bo pasoni quiha. Ja rësoyamaquë tsi quiha shina huëtza nohiria bá biniquë. Shinahax,

—Tonia dios tsi xo toa joni ra —itsi jaca niquë.

⁷ Jabi no rërëni ca basima tsi quiha toa tësëbë ca chama racani quiha, naa Publio icanai cato. Noqui joi ja amaniquë jahuë xobó tsi no chitëno.

Tres ca bari no tsi noqui ja orihuani quiha. ⁸ Jabi oxatí tsi Publio jahëpa iniquë, iquihí na. Jasca, chixojani quiha. Jatsi jahuë jahëpa Pablo jisi caniquë. Cahax jahá tsi jahuë mëquë janahax tsi quiha ja bax ja bëhoxniquë. Jahuë jahëpa ja jënimahuaniquë. ⁹ Ocapijaquë tsi quiha tësëbë ca iquicanaibo, isicanaibo, tihi cabo bëcaniquë jato ri. Ja jënimahuahacacani quiha. ¹⁰ Jatsi noqui jahuëmishni bo ja acaniquë noqui shomahuacasquí na. Jasca, noqui piti ja acaniquë, barco qui no jiconiquë no. No pibonahai ca noqui ja acani quiha.

Roma yaca qui Pablo canina

¹¹ Tres oxë quirëquë barcó tsi, naa matsitiyá tsi toá ca chitënish ca barcó tsi no jisbayaniquë. Alejandriá ca barco quiha. Jahuë rëpatí tsi quiha Castor, Pólux, tihi ca icanai ca dios jaria ca jisti bo ja jayani quiha. ¹² Jisbaya tsi quiha Siracusa qui no rërëniquë. Toá tsi tres ca bari no chitëni quiha. ¹³ Riquibaya tsi no quënicananiquë Regio icanai ca qui. Toá tsi no rërëniquë. Huëaquë tsi quiha yota pistia iniquë. Jisbaya tsi dos bari tsi quiha Puteoli yaca qui no cahëniquë. ¹⁴ Toá ca xatë bo no bëchaniquë. Noqui joi ja amacaniquë jato bëta no chitëno. Huësti ca semana raahax no catëquëniquë Roma qui. ¹⁵ Jatsi no johai ca yoati tsi Romá ca xatë bá nicani quiha. Nicahax tsi quiha Foro de Apio, naa Tres Tabernas icanai ca qui ja bocani quiha, toa xo tsi noqui manaxëna. Jato bëchahax tsi “Gracias” i Dios qui Pablo niquë ranihi na. Jaha tsi ja chamaniquë. ¹⁶ Jatsi Roma qui no cahëquë tsi quiha preso obëso ca qui capitán

achiquinish cabo mëaniquë. Jama, ja qui jia ini quiha toa jahuë iti yoi ó tsi Pablo chitëhaina jamë no. Jatsi huësti ca soldado capitán jananiquë Pablo ó bësoti.

Roma xo tsi Dios Chani Pabló yoanina

¹⁷ Tres ca bari quirëquë jodioba rëquëninicanaibo Pabló quënaniquë, jato bëta tsi chaninaxëna. Ja bëcaquë tsi quiha Pablo nëcaniquë:

—Jisa, ëbë xatë bá. Jerusalén ca ëa ja achacanicuë, mahitsa. Jaquirëquë quiha Romanobo qui ë mëahacanicuë pë, ëa ja copicano. Nicacahuë. Yama tsi xo toa noba jimibo, noba naborëquëba jabi bo, tihi cabo pasomaha ë anina iquia. ¹⁸ Jia tsi quiha toa Romanobá ëa nica-nicaniquë. Nicaxo tsi quiha ëa ja paquëmacascanicuë. Yama ini quiha toa yoi ca ë anina iquia, naa namëti copi quëshpi na. ¹⁹ Jama, ë qui caxanicuë toá ca jodiobo. Jato qui yoi ini quiha toa ëa ja paquëmacanaina. Ja iqui tsi “Romanoba Chama-chamariá ëa copino ra” i toá ca chama bo qui ë niquë. Jishopë, noho jimibo qui quësocasyamahai ca ëa xo naa ra. ²⁰ Ja tsi xo toa mato ë quënaquë mato bëta chaninaxëna. Noqui Israél cabá jaha pasohai ca iqui tsi naa cadená tsi nëxë xo ëa rë —nëa tsi yosibo qui Pablo nëcaniquë.

²¹ Jatsi ja quëbicaniquë:

—Jodio maí ca carta biyamaqui noa mia yoati na. Jasca, toa nahax ca bëcanish ca xatë bo tsi xo toa chani yama mia yoati na. Yama tsi xo toa mia pasomaha ca chani nëá no. ²² Mi shina nicacasqui noa ra. Naa maxo paxa ca pasomaha chanicani quiha nohiria tëquë iqui noa, jatircha ca iti ó no —nëa tsi Pablo qui ja nëcasicuë.

²³ Jatsi huëstí bari ja iticaniquë Pablo ya chaninatëquëxëna. Toa barí tsi quiha misco ini quiha toa Pablo xobo qui bëcanish cabo. Baquishmarí tsi chitahëhax Pablo chanibahinanicuë. Chanixo tsi quiha Diós nohiria otocatsai ca ja bërohuaniquë. Jasca, Quënëhacanish cabá tsi Xabahamati Ibo Jesu ini ca ja jismani quiha. Naama tsi quiha ja chaniniquë, naa jatiroha ca bari. ²⁴ Jatsi huësti huësti cabo qui jia Pabló yoani ca ini quiha; tëxë bo qui yoi quiha. ²⁵ Jaha tsi mapëxnani quiha toá ca jodiobo, Pabló yoani ca nicahax na. Ja bocanox pari no tsi Pablo nëcaniquë:

—Anomaria tsi xo toa Espíritu Santó yoanina iquia, naa Isaías yamabá quënëni cató tsi ja chaniniquë no. Ja nëcani quiha:

²⁶ “Naa nohiria bo qui chanihi cata.

Chanihax,

‘Cahëxoma tsi Dios Chani nicaqui mato pë.

Jisxoma tsi tsaya-tsayaqui mato pë’ ihuë.

²⁷ Quëstoria tsi xo naa nohiria ba shinana iquia.

Nicacasyamahi quiha jato pahoqui.

Bëtsiniquicani quiha jabija ca ja jiscamitsa iqui na.

Jabija ca nicacasyama ca xo.

Quiniacani quiha pë, jato shinaná cahëyamano.

Tocacani quiha ra, Dios quiri bësocasyamahi na.

Bësopijacano tsi jato ë jënimahuaquë aniquë iquia”

i Espíritu Santo ni quiha. ²⁸ Jaha tsi ma cahëyoino ra. Jaboqui rohari tsi carayanabo qui raahacahi quiha Dios xabahamati Chani iquia. Toa Chani nicacaxëcani quiha iquia —nëa tsi jato qui Pablo nëcaniquë.

²⁹ Tihí ca tsi Pablo yoaquë tsi quiha ja jisbayanicaniquë. Jisbaya tsi ja chaninabëquicaniquë jahuë chani yoati na.

³⁰ Jaquirëquë dos ca xëni no tsi Roma yacatá tsi Pablo chitëniquë, jahuë xobó no. Xobo alquilada quiha. Toa xo tsi jatiroha ca ja qui shishocanaibo ja joihuaniquë. ³¹ Toa xo tsi Diós nohiria bo otohaina, Ibo Jesucristo, tihí cabo ja tiisimaniquë raquëxoma. Yama ini quiha toa jahuë chani jënëmahai cato.

Dios Chani

New Testament in Chácobo (BL:cao:Chácobo)

copyright © 2010 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Chácobo

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Chácobo [cao], Bolivia

Copyright Information

© 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Chácobo

© 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-22

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files
dated 29 Jan 2022

137aab31-418b-5455-a1a5-99b889cb7cfc